

Charlotta Landsten

Den norske nyhetsrapporteringens representasjon av menns vold mot kvinner i nære relasjoner

En kritisk diskursanalyse

Masteroppgave i Likestilling og mangfold

Veileder: Zoran Lee Pecic

Medveileder: Priscilla Ringrose

Mai 2023

Charlotta Landsten

Den norske nyhetsrapporteringens representasjon av menns vold mot kvinner i nære relasjoner

En kritisk diskursanalyse

Masteroppgave i Likestilling og mangfold
Veileder: Zoran Lee Pecic
Medveileder: Priscilla Ringrose
Mai 2023

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Det humanistiske fakultet
Institutt for tverrfaglige kulturstudier

Kunnskap for en bedre verden

Likestilling og mangfold

Læringsutbytte

En student som har fullført programmet, forventes å ha oppnådd følgende læringsutbytte, definert i kunnskap, ferdigheter og generell kompetanse:

Kunnskap

Kandidaten har:

- avansert kunnskap om det tverrfaglige kjønnsforskningsfeltets sentrale teorier, debatter og kontroverser
- spesialisert innsikt i så vel historiske som samtidige endringsprosesser knyttet til likestilling og mangfold i det norske samfunnet, i lys av internasjonale og globale kontekster
- kunnskap på høyt nivå om hvordan kjønn som sosial og symbolsk kategori kan virke sammen med andre sosiale og symbolske kategorier og fenomener.

Generell kompetanse

Kandidaten kan:

- gjennomføre et selvstendig, avgrenset forsknings- og utredningsarbeid i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- anvende sine kunnskaper og ferdigheter på nye områder i tverrfaglig dialog og samarbeid med andre eksperter
- formidle resultater av eget faglig arbeid muntlig og skriftlig på en selvstendig måte både til eksperter og allmennhet

Ferdigheter

Kandidaten kan:

- identifisere og arbeide selvstendig med praktiske og teoretiske problemer knyttet til likestilling og mangfold i konkrete samfunnsmessige sammenhenger
- vurdere og benytte relevante metoder og teorier for undersøkelse og analyse av kjønn og eventuelt andre sosiale kategorier i spesifikke empiriske problemstillinger på en selvstendig måte
- analysere og forholde seg kritisk til problemstillinger knyttet til forståelser av kjønn, likestilling og mangfold på ulike samfunnsarenaer og derigjennom se og anvende flere tilnæringsmåter

Sammendrag

Jeg har utført en kritisk diskursanalyse av norsk nyhetsrapportering fra 2021. Oppgaven har hatt som formål å undersøke nyhetenes representasjon av menns vold mot kvinner i nære relasjoner, med utgangspunkt i spørsmålene; Hvordan representeres kvinnen og mannen? Hvordan representeres volden? Hvilke forklaringsmodeller brukes? Hvilke mulige effekter kan representasjonene tenkes å få? Materiellet for oppgaven er 81 nyhetsrapporteringer fra 5 ulike nyhetsaviser. Rapporteringene har blitt analysert opp mot et kjønnsmaktsperspektiv, postkoloniale perspektiver av annengjøring, og normaliseringsteori, med særlig vekt på normaliseringsprosessen av Eva Lundgren. Sentrale dimensjoner i oppgaven er; kjønn, likestilling, etnisitet, makt, diskurs, normer og normalisering.

Mine funn viser at de eksisterer både patriarkalske og rasialiserende tendenser når man rapporterer om menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Etnisiteten til voldsutøveren nevnes kun hvis voldsutøveren defineres som 'ikke norsk', dette gjør at voldsutøveren fremstår som 'den andre'. I tillegg gjøres mannen som regel passiv i relasjon til volden, det er kvinnen som representeres som voldens subjekt, søkelyset ligger på at 'hun blitt utsatt', ikke på at 'han har utsatt noen'. Volden han har utsatt henne for bagatelliseres også kontinuerlig gjennom bruken av forminskende begreper. Rasialiserende tendenser eksisterer også når man representerer kvinnene. Kvinner som defineres som 'norske' blir dedikert mer plass i nyhetsrapporteringen, og i tillegg blir de i betydelig større grad representert i et 'godt lys'.

Den mest dominerende forklaringsmodellen representerer volden som et relasjonelt problem, ofte som en krangel *mellom* to personer. Dette gjør at kvinnen konstrueres som delansvarlig for den volden han utsatt henne for. Den relasjonelle forklaringsmodellen kombineres ofte med en ytterligere modell, en individuell eller kulturell forklaringsmodell. Når etnisitet ikke gjøres til en faktor, representeres volden oftest som et individuelt problem, og når etnisitet gjøres til en faktor, representeres volden som et kulturelt problem. Som et resultat fremstår menns vold mot kvinner i nære relasjoner som et problem som i hovedsak berører 'de andre', ikke 'oss'.

Abstract

I have undertaken a critical discourse analysis of Norwegian news reporting from 2021. The purpose of the thesis has been to examine the representation of men's violence against women in close relationships, addressing the following questions: How are women and men represented? How is violence represented? What explanatory models are used? What possible effects can the representations have? The material for the assignment is 81 news reports from 5 different newspapers. The reports have been analyzed from a gendered power perspective, post-colonial perspectives of othering, and normalization theory, with particular emphasis on the normalization process by Eva Lundgren. Central dimensions in the thesis are gender, equality, ethnicity, power, discourse, norms and normalization.

My findings show that both patriarchal and racializing tendencies exist when reporting men's violence against women in close relationships. The ethnicity of the perpetrator is only mentioned if the perpetrator is defined as 'not Norwegian' which makes the perpetrator appear as 'the other'. In addition, the man is usually made passive in relation to the violence. It is the woman who is represented as the subject of the violence, the spotlight is on the fact that 'she has been subjected to violence', not on the fact that 'he has subjected someone to violence'. The violence he has subjected her to is also continually downplayed by the use of diminishing terms. Racializing tendencies also exist when representing women. Women who are defined as 'Norwegian' are given more space in news reporting, and in addition they are represented to a significantly greater extent in a 'good light'.

The most dominant explanatory model produces the violence as a relational problem, often as an argument *between* two people. This means that the woman is constructed as partly responsible for the violence he has subjected her to. The relational explanatory model is often combined with a further model, an individual or cultural explanatory model. When ethnicity is not made into a factor, the violence is most often represented as an individual problem, and when ethnicity is made a factor, the violence is represented as a cultural problem. As a result, men's violence against women in close relationships appears as a problem that mainly affects 'the others', not 'us'.

Forord

Jeg vil starte med å takke for to fantastiske år som masterstudent ved Likestilling og mangfold. Jeg har virkelig koset meg gjennom disse årene, og det finnes så mye jeg føler takknemlighet ovenfor. De fantastiske lærerne, som motivert, inspirert og støttet. De spennende tematikkene som gjort at det vært vanskelig å legge ifra seg pensum om kvelden. De stimulerende læringsmiljøet i klassen. Og femoralt, arbeidet med masteroppgaven som vært både meget givende og læringsrikt. Disse årene har vært en dannelsesprosess der jeg både utviklet meg som menneske og akademiker. Jeg hadde oppriktig ikke kunnet valgt et bedre studium.

Jeg vil også gi et stort takk til mine fantastiske veiledere, Zoran Lee Pecic og Priscilla Ringrose. Deres tilbakemeldinger har vært uvurderlige i utformingen av masteroppgaven. Videre vil jeg takke min underbare mor for alle timer du lagt på å drøfte oppgaven sammen med meg. Dine kloke tilbakemeldinger har vært svært verdifulle, takk kjære mamma. Jeg vil også takke min elskede mann, Patricio. Din fantastiske matlagning har gitt meg både dyrebar næring og ekstra tid til å arbeide med oppgaven. Takk, jeg elsker deg til månen og tilbake. Til sist, takk til min elskede datter Luna, selve eksistensen din gir meg motivasjon og glede til alt jeg tar meg av. Må du få vokse opp i et likestilt samfunn, fritt fra menns vold mot kvinner.

Charlotta Landsten, Trondheim, mai 2023

Det er jo slik at jeg er vanskelig å leve sammen med, stridslysten og... ja udisiplinert og egensindig. Han ser det, og så slår han. Og det er tuft, det er vanskelig, jeg vet liksom aldri hva som kommer hende. Men jeg forstår at det krever mer av han at gjøre det enn av meg å ta imot det han gjør, om man sier det sånn. Fordi, han er glad i meg, så det er ikke enkelt for han. Det er jo ikke mishandling, jeg vil ikke bruke et slikt ord som du og andre rødstrømper bruker. Han prøver jo bare å få meg til å forstå, han vil at jeg skal bli en bedre hustru, en tryggere mamma og så, jeg klarer jo ikke av å være mamma

(Lundgren, 2012, s. 28. min oversettelse)

Innholdsfortegnelse

SAMMENDRAG	2
ABSTRACT	3
FORORD	4
1.0 INTRODUKSJON	8
1.1 MENNS VOLD MOT KVINNER I ET HISTORISK PERSPEKTIV	9
1.1.2 <i>Kvinnebevegelsens kamp – Fra ´privat` til strukturelt problem</i>	10
1.1.3 <i>Språk og makt</i>	10
1.2 OMFANG OG SAMFUNNSRELEVANS.....	11
1.2.1 <i>Skam og victim blaming</i>	12
1.3 TIDLIGERE FORSKNING.....	13
1.3.1 <i>Mediadiskurser knyttet menns vold mot kvinner i nære relasjoner</i>	13
1.3.2 <i>Nyhetenes påvirkningskraft og effekter</i>	14
1.4 PROBLEMSTILLING.....	15
1.5 OPPGAVENS OPPBYGGING	15
3.0 METODE	16
3.1 MEDIEANALYSE.....	16
3.2 UTVALG	16
3.3 KRITISK DISKURSANALYSE.....	18
3.3.1 <i>Tekstanalytiske verktøy</i>	19
3.4 SITUERT FORSKNING	20
2.0 TEORETISKE PERSPEKTIVER	21
2.1 KJØNNMAKTSPERSPEKTIV.....	21
2.2 NORMALISERINGSTEORI	22
2.2.1 <i>Normaliseringsprosessen</i>	23
2.3 POSTKOLONIALE PERSPEKTIVER AV ´OTHERING`	24
4.0 DEN VOLDSUTSATTE KVINNENS REPRESENTASJON	25
4.1 KVINNEN SOM FORBRYTELSENS SUBJEKT.....	25
4.1.1 <i>Kvinnen som død</i>	26
4.2 REPRESENTASJONEN AV ´NORSKE KVINNER` OG ´ANDRE KVINNER`	28
4.2.1 <i>Den voldsutsatte som ´den andre`</i>	28
4.2.2 <i>Representasjon av kjønn; ´Norske` kvinner som norm og ´de andre` kvinnen som avvikende</i>	30
4.2.3 <i>Klasse og sosial status, markører for hvem som forventes å bli utsatt</i>	34
4.3 OPPSUMMERING/DISKUSJON.....	35
5.0 DEN VOLDSUTØVENDE MANNENS REPRESENTASJON	37
5.1 VOLDSUTØVEREN SOM ´DEN ANDRE`	37
5.2 UTØVEREN SOM SKJULT	38
5.2.1 <i>Utøveren som passiv</i>	40

5.3 HAN DET ER SYND PÅ	42
5.4 OPPSUMMERING/DISKUSJON	45
6.0 FORKLARINGSMODELLER OG PROBLEMFORSTÅELSER	47
6.1 RELASJONELLE FORKLARINGSMODELLER	47
6.1.3 <i>Hun ville ´avslutte relasjonen´ som forklaring</i>	48
6.1.2 <i>En konflikt som utartet som forklaring</i>	49
6.2 KULTURELLE FORKLARINGSMODELLER.....	51
6.2.1 <i>´Deres` kultur som forklaring til volden</i>	51
6.2.2 <i>Æreskultur som antatt forklaring, for ´de andre`</i>	53
6.3 INDIVIDUELLE FORKLARINGSMODELLER	54
6.3.1 <i>Han er avvikende som forklaring til volden</i>	55
6.3.2 <i>Alkohol og uhell som forklaring til volden</i>	56
6.4 ET STRUKTURELT PROBLEM	59
6.4.1 <i>Vold som et strukturelt problem – i andre land</i>	59
6.4.2 <i>At kvinner ikke går som et strukturelt problem</i>	60
6.4.3 <i>´Høytider` som et strukturelt problem</i>	62
6.5 OPPSUMMERING/DISKUSJON	63
8.0 KONKLUSJON	65
REFERANSER.....	67

1.0 Introduksjon

Menns vold mot kvinner i nære relasjoner er et enormt samfunnsproblem og har blitt stadfestet som en av Norges største likestillingsutfordringer (Handlingsplan, 2021-2024). Norge, og de andre skandinaviske landene, kan sies å være verdens mest likestilte lender, men til tross for dette har alle de nordiske landene høy forekomst av menns vold mot kvinner i nære relasjoner (Karlsson, mfl, 2018). Dette omtales ofte som det *nordiske paradokset*, ettersom denne typen av vold antas å henge sammen med manglende likestilling (ibid). Det kan synes merkelig at verdens mest likestilte lender også er de lundene i Europa som prosentvis har flest menn som utøver vold mot kvinner som de lever sammen med (ibid). Dette motsetningsforholdet har gjort at flere forskere mener at det er viktig å studere diskurser i de nordiske lundene knyttet til menns vold mot kvinner i nære relasjoner (Karlsson, mfl, 2021; Nevelius og Sandell, 2019; Wemrell, mfl, 2019). En egent arena for å studere diskurser i samfunnet er nyhetsrapporteringen (Karlsson, mfl, 2018). Når nyhetene representerer et fenomen trekker nyhetene på diskurser som *allerede* eksisterer i samfunnet, diskurser som nyhetene gjennom sine representasjoner *forsterker* (Skrede, 2018). Denne diskursive praksisen vil så få ulike effekter, eller sosiale praksiser, fordi diskurser påvirke hvordan vi tenker og hvordan vi handler innenfor et gitt felt (ibid). *Nyhetene* har også en særegen påvirkningskraft på allmenhetens forståelse og oppfatning av verden og ulike fenomener (Brossoie, mfl, 2012).

Grunnen at nyheter har en særegen påvirkningskraft på allmenhetens forståelse kommer av at nyhetene for mange er den *fremste* kilden til informasjon knyttet til hva som skjer i samfunnet (Nevelius og Sandell, 2019). Vi henvender oss ofte til nyhetene for å orientere oss i hva som skjer, hva vi bør være opptatt av, hvordan vi bør forstå ulike fenomener, samt hvordan vi bør handle i lys av de representasjonene som vi blir presentert (Brossoie, mfl, 2012; Silveirihna, 2007). At nyhetene har stor påvirkningskraft gjelder innenfor alle områder, men forskning har vist at når vi ikke har noen personlig erfaring av et fenomen, vil nyhetenes representasjoner få en desto større betydning for allmenhetens oppfatning (Brossoie, mfl, 2012; Lloyd & Ramon, 2017). De fleste mennesker har ikke noen personlig erfaring av vold i parforhold. De erfaringene folk flest har vil være de representasjonene dem på ulike måter blitt utsatt for, eksempel gjennom nyhetenes rapportering. I tillegg veier ofte nyhetenes ord tyngre for allmenheten enn politikernes ord i ulike politiske dokumenter (Nevelius og Sandell, 2019). Dette grunner seg dels i at vi blir utsatt for nyheter mer frekvent, mange starter hver eneste dag med å lese nyhetene (ibid). Nyhetene blir derfor *en del av livet* for veldig mange mennesker. I tillegg er nyhetenes hovedintensjon er å nå ut til *så mange som mulig*. Det er derfor viktig å kjenne til hvordan nyhetene representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner, samt tenke over hvilke effekter de ulike representasjonene kan tenkes å få.

I denne oppgaven vil jeg utføre en kritisk diskursanalyse for å undersøke hvordan den norske nyhetsrapporteringen representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner, samt drøfte hvilke effekter representasjonen kan tenkes å få. I den kritiske diskursanalysen ser man på hvordan teks, diskursiv praksis og sosial praksis gjensidig påvirker hverandre. Det betyr at en tekst gjennom sine representasjoner alltid trekker på diskurser fra samfunnet, diskurser som teksten forsterker (den diskursive praksisen). Den diskursive praksisen får ulike sosiale effekter, blant annet for maktforholdene i samfunnet (sosial praksis) (Skrede, 2018). For å kunne si noe om hvilke

representasjoner som folk flest kommer i kontakt med har jeg valgt ut 5 av de største nyhetsavisene i Norge som utgangspunkt for innhentning av min empiri. Fra disse 5 nyhetsprodusentene har jeg analysert 81 nyhetsrapporteringer fra år 2021, med utgangspunkt i spørsmålene; Hvordan representeres mannen? Hvordan representeres kvinnen? Hvordan representeres volden? Hvordan forklares volden? Og hvilke effekter kan representasjonene tenkes å få?

Skrede (2018) hevder at for å kunne forstå representasjonens *betydning* innenfor et felt, trenger vi en viss innsikt til feltet som representasjonene virker innenfor. Diskurser har ofte røtter som virker langt tilbake i tid, en historisk kontekst er derfor relevant for å forstå hvordan ulike diskurser kan synes både uraldrene og samfunnsaktuelle samtidig. Ofte eksisterer det en diskursiv kamp mellom gamle og nye diskurser (ibid). Jeg vil derfor først vise til den historiske konteksten knyttet menns vold mot kvinner i nære relasjon. Deretter vil jeg vise til hvordan kampen om likestilling endret forståelsen av volden fra et relasjonelt privat problem, til et strukturelt likestillingsproblem og hvordan søkelys på *språk* var bidragende til denne forandring. Jeg vil avslutte introduksjonen med å vise til voldens omfang i Norge, og tidligere forskning som omhandler mediadiskurser innenfor feltet menns vold mot kvinner i nære relasjoner.

1.1 Menns vold mot kvinner i et historisk perspektiv

Menns vold mot kvinner i nære relasjoner har blitt stadfestet som et omfattende likstillingsproblem i Norge (Handlingsplanen, 2021-2024), slik har det dog ikke alltid vært. Norge har en lang historikk der menns vold mot kvinner blitt ansett som noe helt *normalt*. Denne historikken er relevant å kjenne til for å forstå det diskursive feltet knyttet menns vold mot kvinner i nære relasjoner.

Patriarkalske holdninger og synet på kvinnen som mannens eiendom er sentrale perspektiver for å forstå de underliggende strukturere som fortsatt er med på å legitimere menns vold mot kvinner, både i og utenfor nære relasjoner. Norge har en lang tradisjon der lovgivningen kun har beskyttet mannens rettigheter, også hans rett til å utøve vold mot sin ektefelle (NOU 31, 2003). I Jysk lov fra 1240 hadde ektemannen husbondemyndighet over hustruen, dette innebar at mannen både hadde rett og plikt til å slå sin kone (ibid). Som oftest ble handlingen ikke ens sett på som *vold*, men som en del av relasjonen (ibid). Ektemannens legale rett til å utøve vold mot sin kone ble fjernet i 1687 (ibid), det hadde då vært lovlig å slå sin kone i nesten 450 år. Til tross for lovendring stod dog normene sterke knyttet ekteskapets organisering i mange generasjoner fremover (Cronberg, 1997). Først i 1988 endret seg lovgivningen slik at vold i nære relasjonen gikk under offentlig påtale (Ot.prp. nr.79 1986-1987). Lovendringer er viktige for sosial forandring, men holdninger knyttet gamle systemer tar ofte lang tid å forandre fordi at holdninger kan fortsette å gjennomsyre de store institusjonene i et gitt samfunn (Foucault, 1995). For å forandre normaliserte normer, kreves det at man over lang tid arbeider systematisk og aktivt på flere ulike arenaer parallelt (ibid). Kvinnebevegelsen, har arbeidet aktivt og systematisk på flere ulike arenaer for å synliggjøre menns vold mot kvinner som et strukturelt problem. Kvinnebevegelsens kamp har vært helt avgjørende for at vi i dag forstår menns vold mot kvinner som et likestillingsproblem i Norge.

1.1.2 Kvinnebevegelsens kamp – Fra ´privat` til strukturelt problem

Kvinnebevegelsen har vært drivende i kampen mot menns vold mot kvinner i nære relasjoner, og har hatt stor betydning for politikken som utvikletes. Kristin Skjørten (2004), en av Norges mest anerkjente voldsforskere, viser til hvordan alliansen mellom kvinnebevegelsen og staten ga gjennomslag for at den tidligere ´private` volden ble myndighetenes ansvar gjennom at volden på 80-tallet startet å bli forstått som et strukturelt problem.

At menns vold mot kvinner forstås som et strukturelt problem er helt essensielt i det voldsforebyggende arbeidet, dels fordi at strukturelle problemet får betydelig mer politisk prioritering enn private problemet (Holmberg, mfl, 2015). Men også fordi at ´private` problemer ikke løftes frem i offentligheten, de virker i de skjulte. De løftes heller ikke frem i nyhetsrapporteringen (Nevelius og Sandell, 2019). Når volden på slutten av 80-tallet begynte å forstås som et offentlig problem startet også nyhetene å rapportere om denne typen av vold (ibid). Dette som et resultat av at politiet startet å informere journalister om fall som omhandlet menns vold mot kvinner i nære relasjoner (ibid). Før 1980 videreformidlet ikke politiet slik informasjon til nyhetene med begrunnelsen at det var et privat problem, og derfor ikke lempelig å løfte frem i offentligheten (ibid). Når nyhetene startet å rapportere om volden, gav dette opphav til helt nye debatter både politisk og blant folk flest (ibid). Rapporteringene om menns vold mot kvinner *synliggjorde* denne volden, og skapet derfor grobunn for *samtaler* om volden. Dog eksiterte det langt inn på 2000-tallet en omfattende bagatellisering av volden i nyhetens representasjon. Nyhetene brukte seg nesten utelukkende av begreper som var dominerende i folkemunn, som ´husbråk`, ´lærepenge`, ´krangel`, og ´familievold` (ibid).

1.1.3 Språk og makt

Som et resultat av kvinnebevegelsen feministiske og konstruksjonistiske forståelse av volden, ble det rettet søkelys mot *språk* og *ordvalg*. Hvilke ord og forståelser man setter på et fenomen, vil representerer en dyptgripende sosial makt, og språket vil få konsekvenser både for hvordan vi ser på, og hvordan vi arbeider med volden (Skjørten, 2004).

I 1978 opprettedes krisesentergruppa i Oslo. Det første de valgt å gjøre var å ta i bruk betegnelsen *kvinnemishandling* for å beskrive volden som menns utsatte kvinner for i hjemmene (ibid). Denne volden som politiet då i hovedsak kalte ´husbråk`, eller ´gi en omgang`, ´tukte`, ´lærepenge`, ´pryle` og lignende som skapt tvil om det i hele tatt var snakk om vold (ibid). Betegnelsen ´mishandling` skulle vise til voldens destruktive karakter, og til de alvorlige konsekvenser volden får for kvinnene (Skjørten, mfl, 2019, s. 16). Krisesentrenes fortolkning og definering av begrepet *kvinnemishandling* var medvirkende til den samfunnsmessige endringen knyttet forståelsen av volden (Skjørten, 2004).

Hvilke begreper som *rettsvesenet* bruker vil være av særlig stor betydning for menns vold mot kvinner i nære relasjoner, ettersom at store deler av dette feltet vil virke innafor rettsvesenets områder (Nevelius og Sandell, 2019). Rettsvesenets begreper vil skape

grobunn for de diskurser og praksiser som utvikles, samt påvirke hvordan man møter både voldsutsatte og voldsutøver (Holmberg, mfl, 2015). I tillegg besitter politi, aktor, advokater og dommer stor autoritet, deres uttalelser har derfor større mulighet til å påvirke de dominerende diskursene i samfunnet generelt (Skrede, 2018). Når nyhetene rapporterer om menns vold mot kvinner i nære relasjoner er det oftest politiet som først videreformidlet informasjon til nyhetsprodusentene, politiets begrepsbruk vil derfor kunne forme både journalisten og allmenhetens forståelse.

Flere feministiske voldsforskere har studert sambandet mellom ordvalg og problemforståelse i en skandinavisk kontekst. I studien «*Et litet ord betyr så mycket*» viser forskerne Holmberg, Enander og Lindgren (2015) til hvordan arbeidet, og den politiske forståelsen knyttet menns vold mot kvinner har endret seg i Sverige avhengig av hvilke begreper og forståelsesrammer som hvert dominerende til enhver tid. Forskerne peker på at ulike begreper åpner opp, eller stenger, for ulike typer av forståelser, og vil derfor få ulike politiske og materielle konsekvenser (Holmberg, mfl, 2015). Diskusjonen rundt begreper har ofte handlet om hvorvidt menn skal synliggjøres som forøver eller ikke (ibid). Store deler av kvinnebevegelsen har argumentert for formuleringen '*menns vold mot kvinner i nære relasjoner*', med begrunnelsen at det '*kjønner*', og dermed tydeliggjøre offer, forøver og selve gjerningen. Det er fra denne forståelsen som min egen problemstilling har spiret. Når formuleringen '*kjønner*' synliggjøres det også at volden handler om *maktstrukturer*. '*Leilighetsbråk*', eller '*husbråk*' som politiet i noen tilfeller fortsatt bruker seg av, vil virke helt usynliggjørende for den problematikken (ibid). Andre begreper såsom '*relasjonsvold*', '*familievold*' og '*høykonflikt*', er også uheldige da de får volden til å fremstå som gjensidig (ibid).

Som et resultat av kvinnebevegelsen engasjement og søkelys på begreper, har volden blitt synliggjort som et stort offentlig problem fremfor et privat problem som kun påvirker noen få utsatte grupper. Voldens omfang er også viktig å kjenne til for å forstå volden som et strukturelt offentlig problem.

1.2 Omfang og samfunnsrelevans

Norge, og de andre skandinaviske landene, kan sies å være verdens mest likestilte lender. Til tross for dette har alle de nordiske landene høy forekomst av menns vold mot kvinner i nære relasjoner (Karlsson, mfl, 2018). En landsdekkende undersøkelse fra år 2005 viser at 26.8% av kvinner i Norge har blitt utsatt for vold av en nåværende eller tidligere partner (Clausen, mfl, 2005), snittet i EU ligger på 22% (FRA, 2014). Menns vold mot kvinner i nære relasjoner har blitt stadfestet som en av Norges største likestillingsutfordringer (Handlingsplanen, 2021-2024). Partnervold rammer både menn og kvinner, men kvinner er oftere utsatt for den mest alvorlige og gjentakende volden (Dale, mfl, 2023; NOU 31, 2003). En vesentlig antakelse for likestillingsperspektivet er at volden er kjønnet, herunder at volden har en kjønnsretting der utøveren som regel er en mann og den utsatte som regel er en kvinne.

Kvinner er kraftig overrepresentert som utsatte og menn er kraftig overrepresentert som utøvere når det gjelder den grøvste volden (Bjørnholdt, 2019; NOU 31, 2013). Kvinner er i langt større grad utsatt for grov vold, de er utsatt for flere voldshendelser og betydelig

flere kvinner enn menn har opplevd voldtekt fra sin partner (Thoresen & Hjemdal, 2014). Volden har også kjønnete konsekvenser. Kvinner oppgir i mye større grad at de fryktet for å bli skadet, eller fryktet for sitt eget liv (Bjørnholdt, 2019). Ser vi på tallene for partnerdrap, synes kvinners redsel ut å være berettiget. Når det gjelder partnerdrap er offeret en kvinne 89% av sakene, samtlige drept av en mannlig partner (NOU 17, 2020). Partnerdrap er den eneste typen av drap som rammer kvinner oftere enn menn. For en kvinne er det mer sannsynlig å bli drept av en partner enn av noen andre (ibid). I Norge er det ca 8 menn hvert år som dreper sin kvinnelige partner. Siden år 2000 har 158 kvinner mistet livet grunnet menns vold mot kvinner i nære relasjoner (Brenna, mfl, 2022).

1.2.1 Skam og victim blaming

Menns vold mot kvinner er omfattende i Norge, men det eksisterer store mørketall, så eksakt hvor omfattende vet man ikke (NKVTS, 2020). De fleste kvinner som blir utsatt for vold i en nær relasjon anmelder ikke. Studier viser at det kun er mellom 4-20% som anmelder (Kanakaris, 2020; NKVTS, 2020). Til tross for store mørketall foreligger det uansett rundt 3000 anmeldte fall hvert år (SSB, 2021). Majoriteten av disse anmeldinger resulterer i henleggelse, også i tilfeller hvor bevis som lyd og videoopptak har eksitert (Skjørten, 2002). Når voldsutsatte kvinner kommer i kontakt med rettsvesenet opplever de ofte å ikke bli trudd, eller at volden bagatelliseres gjennom bruken av relasjonelle begreper og forklaringer (ibid). Christian Diesen (2005), professor i juss, har utført en studie «*Likhet inför lagen*», som bygger på tusenvis av dommer. I studien viser han til hvordan rettsvesenet fortsatt behandler menns vold mot kvinner som et *relasjonelt problem*. Han peker på at rettsvesenet har relativt høy toleranse når det gjelder vold mot 'sin egen kvinne' (ibid). Hvis en kvinne blir mishandlet *utenfor* en nær relasjon er sannsynligheten betydelig større at mannen blir domfelt enn hvis hun blir mishandlet av sin egen mann (ibid). I tillegg opplever flere kvinner at de blir skammet for volden som menn utsatter de for, både fra rettsvesenet og fra allmenheten (Kanakaris, 2020).

Studier viser at voldsutsatte kvinner i Norden skammer seg mer enn voldsutsatte kvinner i andre lender, og at dette har koblinger til synene på 'den likestilte kvinnen' (Wemrell, mfl, 2019). I Norden foreligger det diskurser som impliserer at en likestilt kvinne, 'ikke tillate seg' å bli utsatt for partnervold (ibid). En diskurs som legger over ansvaret på kvinnen, og derfor forsterker den skammen hun allerede bær på (ibid). At ansvarliggjøre kvinnen for volden hun utsettes for er vanlig i alle de nordiske lendene (ibid). Studier fra Norge viser at norske menn har en generell holdning der kvinner helt eller delvis blir ansvarliggjort for vold og seksuelle overgrep som menn utsetter de for (Egenæs & Dotterud, 2003). Forskning fra Sverige viser at når gutter utsetter jenter for seksuallovbrudd anser majoriteten av guttene at jenten selv bærer en del av skylden (Karlsson og Josephson, 2022). Ifølge NOU 4 (2008) er det fortsatt vanlig å møte på oppfatningen om at kvinnen 'la opp til voldtekten', hun 'gikk for utfordrende kledd', hun 'ba om det' osv. Dette er forklaringer som både uttrykker en holdning hvor menn forbeholder seg retten til kvinners kropp, og hvor menn fraskriver seg ansvaret ovenfor sine egne handlinger ved å skyve ansvaret over på kvinnen (ibid). I tillegg retter seg forebyggende oppmaninger oftere mot kvinner og jenter enn gutter og menn (ibid). Slike diskurser kan også gjenfinnes i media, både i Norden og internasjonalt. Jeg vil i kommende del vise til tidligere forskning på feltet.

1.3 Tidligere forskning

I Norge eksisterer det ikke noen tidligere forskning knyttet nyhetenes representasjoner av vold i parforhold. Min forskning kan derfor være med på å fylle et kunnskapshull innenfor dette området. I Sverige finnes det dog forskning på området, blant annet en studie fra 2014 (NCK, 2014); *'mediabevakningen av mäns vold mot kvinner'*, og en studie fra 2018 (Karlson, mfl, 2018); *'Representation of Intimate Partner Violence Against Women in Swedish News Media: a discourse Analysis'*. Jeg har hentet inspirasjon fra begge disse studiene i utformingen av mine egne forskningsspørsmål. Jeg vil i kommende avsnitt ta utgangspunkt i disse studiene, samtidig som jeg vil komplementere med annen internasjonal forskning som viser på samme, eller andre funn. Etter avsnittet som omhandler *'mediadiskurser'* vil jeg vise til forskning som har sett på hvilke effekter nyhetenes rapportering har for allmenhetens forståelse og den politikken som utformes.

1.3.1 Mediadiskurser knyttet menns vold mot kvinner i nære relasjoner

Nationellt Centrum För Kvinnofrid (NCK) ved Uppsala Universitet undersøkte i 2012 medias framstilling av vold i nære relasjoner i Sverige. Studien søkte å svare på spørsmålene; *'Hvordan beskrives volden og hvordan forklares volden?'*. Studien viser at nyhetene i Sverige beskrives volden som enkelthendelser, en krangel eller et relasjonsdrama. Volden representeres som et problem mellom to personer. Forskerne mener at det finnes et mønster i svenske medier der man legger over deler av ansvaret på den voldsutsatte (ibid). Flere internasjonale studier peker også på de samme tendensene der volden forklares utefra karaktertrekk og adferd hos ofret, eller som en krangel som begge parter bærer ansvaret for (Brossoie, mfl, 2012; Fairbairn & Dawson, 2013; Lloyd & Ramon, 2017; Meluzzi, mfl, 2021; Palazzolo og Roberto, 2011; Pepin, 2016; Smith, mfl, 2017; Sutherland, mfl, 2017). Mediastudier fra USA viser dessuten at victim-blaming er betydelig vanligere i nyhetsrapporteringen av menns vold mot kvinner enn i noen annen form av voldsrapportering (Lloyd & Ramon, 2017). NCK (2014) peker også på at samtidig som ansvaret legges over på offeret, usynliggjøres voldsutøverens ansvar. Dette er funn som internasjonal forskning støtter opp under (Brossoie, mfl, 2012; Palazzolo og Roberto, 2011; Smith, mfl, 2019; Sutherland, mfl, 2017). Studier fra USA peker også på at media legger stor vekt på å fremheve voldsutøverens positive egenskaper (Pepin, 2016).

Både i Norden og internasjonalt forklares volden i all hovedsak som et individuelt problem (Brossoie, mfl, 2012; Fairbairn & Dawson, 2013; Lloyd & Ramon, 2017; NCK, 2014; Palazzolo og Roberto, 2011; Pepin, 2016; Sutherland, mfl, 2017). NCK (2014) peker også på at den voldsutøvende mannen nesten alltid representeres som avvikende i den svenske nyhetsrapporteringen. Bildet som males opp er at *'den vanlige mannen'* ikke bruker vold, men volden kommer som et resultat av eksterne faktorer eller at mannen har en adferd som *'vanlige menn ikke har'* (ibid). I tillegg viser NCK (2014) at det eksisterer tendenser å bagatellisere selve volden gjennom forminskende begreper.

I den andre studien fra Sverige, utført av Karlson, Garcia og Wemrell (2018) ville forskerne undersøke hvilke forklaringsmodeller som dominerer i det svenske medialandskapet, her med vekt på hvis etnisitet har betydning for forklaringsmodellene og for framstillingen av voldsutøverens. Studien viser at når svenske menn utøver vold

mot kvinner, rapporteres dette i hovedsak utefra individualistiske forklaringsmodeller, og når menn med en annen etnisk bakgrunn utfører den samme typen av vold, får volden en strukturell forklaringsmodell; som eksempel manglende likestilling og hederskultur (ibid). Pepin (2016) viser også til rasifisering innenfor media i USA, og henviser til at hvite voldsutøver blir i langt større grad fremstilt i 'godt lys', det sympatiseres mer og positive egenskaper hos utøveren fremheves. Forklaringen at volden oppstod som et resultat av en krangle som eskalert er vanligere når utøveren er hvit. Svarte voldsutøvere fremstilles i oftere som kriminelle og psykisk instabile (ibid).

1.3.2 Nyhetenes påvirkningskraft og effekter

Flere forskere viser til at nyheter har en stor påvirkningskraft på allmenhetens forståelse og oppfatning av verden og ulike fenomener (Brossoie, mfl, 2012; Lloyd & Ramon, 2017; Palazzolo og Roberto, 2011). Hvilket språk og hvilke problemforståelser nyhetene bruker når de rapporterer om vold i parforhold har en direkte innvirke på allmenhetens forståelse av problemet (Meluzzi, mfl, 2021).

Vi bruker konstant nyhetene for å konstruere, og rekonstruere forståelsen knyttet den sosiale virkeligheten vi lever i (Brossoie, mfl, 2012; Lloyd & Ramon, 2017). Dette gjelder innenfor alle områder, men forskning har vist at når vi ikke har noen personlig erfaring av et fenomen, eller når det er stor usikkerhet knyttet et fenomen, vil nyhetenes representasjoner få en større betydning for allmenhetens oppfatning (Brossoie, mfl, 2012; Lloyd & Ramon, 2017). *Hva*, og *hvordan* nyhetene rapporterer vil kunne forme samfunnets oppfatning og de overordnede diskursene knyttet hva/hvem som er problemet, og hvem som er ansvarlig for løsningen (Brossoie, mfl, 2012; Silveirihna, 2007). I flere land har det derfor blitt en politisk prioritering å arbeide med medias rapportering som et ledd i voldsforebyggingen (Sutherland, mfl, 2017, NCK, 2014). Vi vet at politikken kan forme media, men media kan også forma den rådende politikken (Yanovitzky, 2002). Yanovitzky (2002) viser til at politikere bruker media som er verktøy både for å styrke egne politiske interessen, og for å indentifisere hva som er viktig for allmenheten (ibid). Områder som fått stor mediaoppmerksomhet får også større oppmerksomhet politisk (ibid). Medias rapportering kan derfor forme både allmenhetens holdninger, de dominerende diskursene, politikken på området, og som et resultat skape sosial forandring på flere plan (ibid).

Meluzzi, Pinelli, Valvason og Zanchi (2021) ville undersøke hvordan media representerer menns vold mot kvinner i Italia, og hvordan lesere helt konkret påvirkes av de ulike representasjonene. Forskerne søkte å svare på spørsmålene; *'Hvordan representerer media menns vold mot kvinner?'*, *'Hvor plasseres ansvaret?'* og *'Hvordan påvirkes leserne?'*. Det forskerne fant var at leserne tildelte voldsutøveren mindre ansvar når teksten inneholdt passiv-konstruksjon og nominaliseringer. De viser til hvordan konstruksjoner av settinger med passivisering og nominalisering så som; *'en mann mishandlet sin kone grunnet sjalusi'*, *'en kvinne ble mishandlet som resultat av sin manns sjalusi'*, *'mishandling av kone grunnet sjalusi'*, i stor grad påvirket leserens bilde og forståelse av hva som hadde skjedd. Når mannen ble synliggjort som agent plassert 81,5% ansvaret hos mannen, men når mannen ble gjort passiv plassert kun 52,9% ansvaret hos mannen. Ved to tilfelle der nominalisering ble brukt plassert deltakerne hele ansvaret på *'sjalusien'*, til tross for at dette ikke var et svarsalternativ. Når teksten brukt seg av passivisering og nominalisering plassert også noen deltaker *'deler av ansvaret'*, og *'hele ansvaret'* på kvinnen. Dette skjedde ikke i noen tilfeller der teksten

konsekvent synliggjorde voldsutøveren som agent. En lignende studie har også blitt utført i USA, også her fant man at deltakernes forståelse forandredes avhengig av måten mediateksten formulert problemet på (Palazzolo og Roberto, 2011). Deltakerne som leste mediatekster der offeret ble ansvarliggjort, la i større grad over ansvaret på ofret fremfor voldsutøveren (ibid). Studien konkluderer med at media har et stort potensial å informere (eller misinformere) allmenheten om problematikken knyttet menns vold mot kvinner (ibid). I tillegg viser forskning at voldsutsatte kvinner bruker seg av ulike mediaforum for å innhente informasjon (Sutherland, mfl, 2017). Dette kan blant annet være informasjon knyttet voldens ´normalitet`, samt hvor og hvordan de kan søke hjelp (ibid).

1.4 Problemstilling

Som vist oven har nyhetene har en stor påvirkningskraft når det gjelder å forme et samfunns holdninger og forståelser. Som resultat har nyhetene også mulighet til å forme hvilke diskurser som er dominerende i et gitt samfunn. Diskurser er viktige, fordi diskurser får samfunnsmessige konsekvenser (Johansen, mfl, 2018). Diskurser bidrar til å skape og opprettholde bestemte sosiale virkeligheter og maktforhold, noe som påvirker hva folk gjør, og ikke gjør (ibid). Det kan derfor synes både interessant og viktig å analysere norsk nyhetsrapportering opp mot tematikken menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Som et resultat lyder min problemstilling;

Hvilke representasjoner av menns vold mot kvinner i nære relasjoner kan vi finne i norsk nyhetsrapportering?

Forskningsspørsmål

- Hvordan representeres den voldsutøvende/voldsutsatte?
- Hvordan representeres og forklares volden?
- Hvilke mulige effekter kan ulike representasjoner tenkes å få?

1.5 Oppgavens oppbygging

I neste kapittel vil jeg gjøre rede for forskningsprosessen, det aktuelle materialet for oppgaven og metoden som blitt brukt. Etter metodekapitlet kommer teorikapitlet. Her vil jeg gjøre rede for de teoretiske perspektivene som ligger til grunn for analysen; kjønnsmaktperspektiv, postkoloniale perspektiv av ´othering`, og normaliseringsteori.

Analysekapitlene er tredelt, første kapitlet omhandler *den voldsutsatte kvinnens representasjon*. Andre kapitlet omhandler *den voldsutøvende mannens representasjon*, og siste kapitlet omhandler de dominerende *forklaringsmodellene* som nyhetsprodusentene bruker seg av. *Voldens representasjon* vil jeg vise til løpende i samtlige kapitler der jeg ser at det passer. Hvilke *effekter*, eller sosiale praksiser, de ulike representasjoner kan tenkes å få vil jeg også vise til løpende i samtlige kapittel. I tillegg vil jeg i oppsummeringen etter hvert kapittel dra sammen trådene av de ulike representasjonene og si noe mer knyttet hvilke diskurser og sosiale praksiser som kan komme som et resultat av de samlede representasjonene i hvert kapittel.

3.0 Metode

I dette kapitlet vil jeg beskrive den metodiske fremgangsmåten, samt redegjøre for empirien som blitt brukt og hvordan den blitt kodet. Målet med oppgaven er å studere nyhetenes representasjon av menns vold mot kvinner, med særlig søkelys på språk og makt. Jeg har derfor funnet det mest hensiktsmessig å bruke meg av kritisk diskursanalyse som metode.

3.1 Medieanalyse

Bruk av media som utgangspunkt for datamateriale kalles ofte for medieanalyse (Brossoie, mfl, 2012). Det finnes mange ulike kategorier innenfor media, jeg har valgt 'nyhetsrapportering'. At jeg valgt å ta utgangspunkt i nyhetsrapporter grunner seg i nyhetenes særegne autoritet og påvirkningskraft. Media generelt, men nyheter spesielt, har en stor påvirkningskraft knyttet menneskers forståelse av verden (ibid). Nyhetsrapporteringen skal informere til allmenheten hva som skjer i verden, og hva vi bør være opptatt av til enhver tid (ibid). Nyheter har derfor en helt annen autoritet enn mange andre medier. Som et resultat føler mange ekstra tillit til informasjonen som dem leser i nyhetene, samt ser på denne informasjonen som et speil av virkeligheten (ibid).

3.2 Utvalg

Søkemotoren Retriver har blitt brukt i innsamlingen av empirien. De 5 største avisene i Norge ble valgt ut; Dagbladet, Nettavisen, NRK, TV2 og VG. Alle disse avisene er store riksaviser med mange lesere, og samtlige vurderes som anerkjente og 'troverdige' kilder for å innhente informasjon om verden. Avisene utgir sig ikke for å ha noen spesifikk politisk ideologi, men det finnes noen variasjoner knyttet hvem som velger å lese hva. De som stemmer på Frp og Høyre leser noe oftere Dagbladet, VG og Nettavisen, og de som stemmer på SV og Rødt leser noe oftere TV2 og NRK (Wilhelmsen, 2017). Variasjonene er dog veldig små, alle avisene jeg valgt ut har lesere fra hele landet og med ulike politiske ståsteder. Representasjonene som disse nyhetsprodusentene bruker seg av vil derfor være representasjoner som 'folk flest' kommer i kontakt med. Jeg vurderer derfor disse nyhetsprodusentene som godt egnete for å studere hvordan 'mainstream' nyhetenes representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner.

Grunnet mange søketreff ble tidsperioden begrenset til en ettårs periode (01.01.21-31.12.21). De ordkombinasjoner som blitt brukt er; partnervold (23 treff), familievold (43 treff), kvinne drept (976 treff), mishandling + forhold (85 treff), mishandling + samboer (17 treff), mishandling + ektefelle (3 treff), drap + forhold (18 treff).

Jeg har gått igjennom totalt 1165 nyhetsrapporteringer, i første omgang ble 87 valgt ut som relevante. Utvalget bestod av alle rapporteringer knyttet vold i nære relasjoner fra år 2021, både med mannlige (81 rapporteringer) og kvinnelige utøvere (6 rapporteringer). Da oppgaven har som hensikt å undersøke representasjonen av *menns vold mot kvinner i nære relasjoner* plukket jeg bort de 6 artiklene med kvinnelige utøvere. Jeg har heller ikke inkludert debattartikler, kommentarer, ledere og liknende

som ikke rapporterer om en spesifikk nyhet, men mer løfter frem vold i nære relasjoner generelt.

Etter at innsamlingen var ferdig, kodet jeg min empiri i kategoriene 'voldsutøverens representasjon', 'den utsattes representasjon', 'voldens representasjon', og 'forklaringsmodeller'. I løpet av kodningen ble ulike mønster tydelige, og underkategorier startet å ta form. Jeg sorterte rapporteringene i kategorier 'utøver ikke etnisk norsk', 'utøver etnisk norsk' og 'etnisitet nevnes ikke'. 44 rapporteringer oppgav at utøveren ikke var etnisk norsk, 37 rapporteringer nevnt ikke etnisitet, og 0 rapporteringer oppgav utøveren som norsk. Jeg opplevde dette som et spennende funn, og starter derfor å undersøke hvis det eksisterer forskjeller mellom disse kategoriene. Representeres kvinnen/utøveren/volden/årsaken annerledes mellom kategoriene 'etnisitet fremkommer ikke' og 'etnisitet ikke norsk'? Det viset seg at både kvinnen, utøveren, volden og forklaringsmodellen ble representert ulikt avhengig av hvis etnisitet gjordes til et tema eller ikke. Jeg vil her legge ved en tabell som viser hvilke representasjoner jeg sett på, samt hvor ofte de ulike representasjonene brukes. Representasjonene i tabellen vil jeg komme tilbake til og forklare mer utfyllende i analysedelen.

	Etnisitet fremkommer ikke Totalt 37	Etnisitet ikke norsk Totalt 44
Hvordan representeres kvinnen		
Hun som overordnet subjekt	22 (59%)	39 (87%)
Nominalisert	16 (43%)	30 (68%)
Norsk	9 (24%)	13 (30%)
Ikke norsk	1 (0,2%)	11 (25%)
Nevner god bosituasjon	2 (0,5%)	7 (15%)
Hvordan representeres mannen?		
Passiv	22 (59%)	39 (89%)
Han det er synd på	9 (24%)	18 (41%)
Avvikende/kriminell	9 (24%)	7 (16%)
Han som overordnet subjekt	14 (38%)	8 (18%)
Hvordan representeres volden?		
Bagatelliserende begreper	14 (38%)	16 (36%)
Enkelthendelser	26 (70%)	40 (91%)
Mishandling/gjentakende vold	11 (30%)	4 (9%)

Grov	11 (30%)	7 (15%)
Viser til hjelpetelefon	2 (5%)	2 (5%)
uhell	3 (8%)	3 (7%)
Hvordan forklares volden?		
Relasjonelt	8 (21%)	18 (41%)
Individuelt	23 (62%)	3 (7%)
Kulturelt	0 (0%)	14 (32%)
Strukturelt	4 (11%)	3 (7%)

3.3 Kritisk diskursanalyse

Jeg har tatt utgangspunkt i Faircloughs kritiske diskursanalyse. Fairclough (2010) peker på at diskurser kommer til uttrykk i gjentakende *representasjoner*, en gjentakelse av en språklig fremstilling av et eller annet fenomen. Gjennom å studere mønstre i språkbruk, som springer ut av samme type tankegods og forståelsesramme, kan vi få tak på den bakenforliggende diskursen (ibid). I den kritiske diskursanalysen ser man derfor kritisk på språkbruk, og utgangspunktet er at språket, og hvordan vi beskriver noe, aldri er en nøytral gjengivelse av virkeligheten (ibid). Kritisk diskursanalyse har et særlig søkelys på *maktrelasjoner* som skapes som et resultat av språket vi bruker (Skrede, 2018).

Kritisk diskursanalyse er også opptatt av forandring og hvordan diskurser på ulike måter kan forandrer våres sosiale virkelighet (ibid). *Effekt* er et sentralt begrep i den forstand at man bør spørre; ´hvilken effekt teksten kan tenkes å ha på ulike lesere`, ´hvordan teksten fungerer som språklig konstruksjon`, ´hvilken ideologi (maktforhold) den kan tenkes å representere/reprodusere` og ´hvem tjener på denne fremstillingen?` (ibid, s. 61).

Selve målet med kritisk diskursanalyse er å vise på hvordan språklige representasjoner bidrar til å produsere og reprodusere sosiale forhold, makt og sosial ulikhet (Skrede, 2018, s. 11).

Kritisk diskursanalyse er et grep for å analyse hvordan denne prosessen foregår i praksis (ibid). Fairclough mener at diskurser har kausale effekter (ibid, s. 82), og grepet spør forskeren om å søke etter mulige sosiale praksiser som kan komme som et resultat av en teksts fremstilling og ordlyd. Det å si noe om effekter kan dog by på utfordringer då vi aldri kan *vite* (uten å undersøke) hvordan en tekst, eller en diskurs, faktisk påvirker leserne og samfunnet. Fairclough tydeliggjøre dog at han ikke ser på kausale effekter som forbindelser mellom årsak og virking, han har en kausalforståelse at diskurser *kan* ha effekt (Skrede, 2018, s. 83). Det er disse mulige effekter vi bør si noe om for å kunne vise til at språkets betydning.

Fairclough bruker detaljerte tekstanalyser for å få innsikt i hvordan diskursive prosesser kan leses lingvistisk i spesifikke tekster (Jørgensen og Phillips, 1999). Gjennom å kombinere verktøy fra lingvistikken, som blant annet semantiske roller, eksempel agent, pasient, subjekt og objekt, med teoretiske perspektiver fra samfunnsvitenskapen, søker en å avdekke hvordan språk fungerer ideologisk og bidrar til å opprettholde, eller forandre, ulike maktforhold (Fairclough, 2010). For å utføre disse tekstanalysene har Fairclough utviklet konkrete teknikker for språkanalyse (ibid). Teknikkene brukes i en modell som inneholder en rekke ulike begreper, som sen veves sammen i en tredimensjonal modell. I den tredimensjonale modellen ser man på dimensjonene *tekst*, *diskursiv praksis* og *sosial praksis* (ibid). Den diskursive praksisen medierer mellom teksten og den sosiale praksisen. Det betyr at teksten trekker på ulike diskurser fra samfunnet, som språket så forsterker eller forandrer (diskursiv praksis). Diskursene får så effekter for blant annet maktforhold i samfunnet (sosial praksis). Dette går begge veier, der tekst, diskurs og sosiale praksiser gjensidig påvirker hverandre.

3.3.1 Tekstanalytiske verktøy

Jeg er interessert av å undersøke hvordan nyhetene representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner, med særlig søkelys på maktaspektet. Makt uttrykkes sjelden eksplisitt, den uttrykkes oftest implisitt i det skjulte. Begrepene som Fairclough har utviklet gir mulighet til å konkretisere hvordan tekster subtilt former våres forståelse av virkeligheten. Jeg har valgt ut tre tekstanalytiske verktøy for å analysere hvordan makt kan komme til uttrykk; 'Modalitet', 'nominalisering', og 'passivering'.

Modalitet er et bredt analytisk begrep som betyr *måte* og sikter til å undersøke 'på hvilken måte' en ytring eller tekst fremlegger et budskap på (ibid, s. 49).

Modalitetsmarkører er ofte verb som setter sammen setninger, men ikke bestandig (ibid, s. 51). Det kan også være tegn, som utropstegn og spørsmålstegn. Når man leter etter modalitet i en tekst, søker man eksempel etter hvor folk stiller *spørsmål* eller *påstår noe*. Modalitet kommer også til uttrykk når forfatteren av en tekst uttrykke holdninger, fakta, tvil og muligheter (ibid, s. 50), og dette kan gjøres med høy eller lav affinitet (Fairclough, 1992, s. 159). 'Han drepte henne' eller 'han kan ha drept henne' er to settingen som har ulike grad av affinitet. Affiniteten i den sistnevnte settingen er lavere grunnet modalitetsmarkøren 'kan'. Skrede (2018) mener at det å lete etter modalitetsmarkører er en enkelt men effektiv måte for å gi innsikt i hvilket verdenssyn det er som fremmes. Det finnes også ulike kategorier av modalitet, *epistemisk modalitet*, som sikter til å forklare hvilken kunnskap det er som produseres som gyldig og sann, og *deontisk modalitet* som sikter til å forklare hvordan man bør handle i lys av de omstendigheter som beskrives i en tekst (ibid).

Nominalisering er et annet fruktbart begrep for å studere maktrelasjoner. Begrepet sikter til en type grammatisk metafor som framstiller prosesser i samfunnet som ting fremfor prosesser (Skrede, 2018, s. 48). Dette gjøres typisk ved å bruke substantiver isteden for verd. Eksempel 'kvinne død i knivdrap' er en metaforisk nominalisert representasjon, hun blir representert som død ikke drept, og mannens handling er gjort om til knivdrap. En annen måte å skrive på er 'kvinne ble drept av mann med kniv' som då ikke er en nominalisert representasjon av en prosess. En slik setting er dog fortsatt problematisk, fordi kvinnen er fortsatt representert som subjektet, og mannen er gjort passiv som agent.

Det å se etter skjulte og passive agenter er en annen sentral teknikk i Faircloughs språkanalyse. Agenter kan skjules i større eller mindre grad ved hjelp av passivering, eller *passiv-konstruksjon*. Passiv-konstruksjon *toner ned ansvaret* overfor ulike handlinger (ibid, s. 49). I setningen 'kvinne ble drept av mann med kniv', er kvinnen gjort om til subjektet, og mannen, det egentlige subjektet er gjort passiv, i motsetning til denne setning; 'Mann brukte kniv og drepte en kvinne'. Her er mannen agenten, eller det aktive subjektet som har drept kvinnen. Nominalisering i kombinasjon med passiv-konstruksjon er en kombinasjon som ofte totalt skjuler agenten.

I kritisk diskursanalyse blir bruken av passivering og nominalisering ofte tolket som at det kan være ideologisk ettersom at en slik representasjon vil skjule *noen* og sette noe/noen *annen* i søkelyset (Skrede, 2018, s. 49). Fairclough definerer ideologi som «representasjoner av verden som bidrar til å etablere og opprettholde maktrelasjoner, dominasjon og utnyttelse» (ibid, s. 21). Diskurser blir i den forstand ideologiske når dem bidrar til å opprettholde maktrelasjoner. Når en part kontinuerlig blir usynliggjort gjennom en tekst/tekster, og en annen part kontinuerlig blir ansvarliggjort, vil denne representasjonen både si noe om eksisterende maktrelasjoner – og skape maktrelasjoner (ibid).

3.4 Situert forskning

I kvalitative metoder er det viktig at forskeren gjør rede for sitt faglige ståsted slik at den som leser teksten kan forstå grunnlaget for forskerens fortolkninger (Thagaard, 2016). Haraway (1988) har lansert begrepet 'situated knowledges' som viser til hvordan all kunnskap kommer fra en bestemt posisjon. Videre mener Haraway (1998) at en forskere kan styrke sin gyldighet gjennom å erkjenne sine egne synspunkter og tydeliggjøre sin posisjon som et prosjekt springer ut av. Jeg har derfor valgt å gjøre det her.

Valget av tema kommer fra mitt engasjement knyttet 'menns vold mot kvinner i nære relasjoner'. Jeg har vokset opp i et miljø der en stor andel av mine venner hadde fedre som var voldelige. Som et resultat har jeg på nært hold fått se hvilke forøddende konsekvenser denne volden får for de kvinnene og barna som lever i volden. Jeg har også sett hvordan samfunnet sviktet disse personene, både hjelpeapparatet med sin bristende forståelse for voldens mekanismer, og sivilsamfunnets tendenser å 'se andre veien'. Det var på bakgrunn av dette engasjementet som jeg valgt å utdanne meg til sosialarbeider i 2015. I praksisperioden arbeidet jeg med voldsutsatte kvinner. En dag under praksisen fikk vi en nyhetsrubrikk å diskutere; «10-åring solgt sex til flere menn». Rubrikken diskuteredes i en hjelpegruppe for kvinner som tidligere levd i vold. Samtlige var enige i at rubrikken skulle vært formulert mer i stil med; «Mange menn betaler barn for seksuelle overgrep». Når jeg fikk øye på denne måte å formulere seg i nyhetene, kunne jeg se det overalt. I de svenske nyhetene, i de norske, i de amerikanske, i tale og i tekst. Hvordan voldsutøvende menn skjules som forbrytere, ansvar som legges over på kvinner og barn, og begreper som på ulike måter forminske volden. Hva er det som gjør at nyhetene formulerer seg på denne måten? At dette dessuten skjer i 'verdens mest likestilte land', jeg kunde ikke begripe det. Det var starten på et nytt engasjement - voldens representasjon i nyhetene, jeg ville undersøke og lære. Jeg søkte opp språk og kulturstudier i Trondheim, og fant en master i likestilling og mangfold. Som et resultat utformedes denne masteroppgaven.

2.0 Teoretiske perspektiver

I dette kapitlet vil jeg presentere de teorier og perspektiver som ligger til grunn for analysen. Jeg har valgt å analysere min data i lys av 1) et kjønnsmaktsperspektiv, 2) normaliseringsteori med særlig vekt på Eva Lundgrens teori om normaliseringsprosessen og 3) postkoloniale perspektivers forståelse av 'annengjøring'

2.1 Kjønnsmaktsperspektiv

Kjønnsmaktsordningen er en gren av patriarkatsteori som har blitt mye brukt i skandinaven for å forstå menns vold mot kvinner i nære relasjoner (Gottzen, 2013). Teorien utvikledes på slutten av 1990-tallet, som en motvekt til de tidligere dominerende patologiske forklaringene som i hovedsak ble brukt for å forklare 'nordiske menns' vold mot kvinner (SOU 121, 2004). Menns vold mot kvinner ble sett på som et fenomen som i hovedsak eksisterende i 'ikke vestlige land' (ibid). Når 'nordiske menn' utøvde denne typen av vold, ble volden oftest forklart som 'avvikende handlinger' (ibid). Når vi forstår menns vold mot kvinner fra et kjønnsmaktsperspektiv vil volden dog ikke bli forstått som en 'avvikende handling', men som et uttrykk for maktublansen som gjennomsyrer relasjonen mellom kvinner og menn (ibid). I tillegg trenger vi fra et kjønnsmaktsperspektiv å forstå menns vold mot kvinner i relasjon til kvinners historisk underordnede posisjon i samfunnet (Holmberg og Enander, 2015).

Kjønnsmaktsordningen viser til hvordan menn som gruppe konstrueres som overordnet i relasjon til kvinner som gruppe (ibid). Denne 'hierarkikonstruksjonen' skjer på flere ulike arenaer, og på flere ulike måter (ibid). Holmberg og Enander (2015) peker på at maktrelasjonen skapes og vedlikeholdes i hele samfunnet gjennom tilsynelatende *usynlige* systemer. Systemer som får konstruksjonene til å virke som 'naturlige' fremfor konstruksjoner (ibid). Fra et kjønnsmaktsperspektiv utgår man fra at både kjønn og makt er sosiale konstruksjoner, kjønn er noe vi hele tiden gjør, ikke noe vi er (ibid). Ulike sosiale konstruksjoner vil *virke sammen*, forsterke hverandre, og sammenslåningen av de ulike sosiale konstruksjonene vil implisitt legitimere og muliggjøre menns voldsutøvende mot kvinner (ibid).

Sosiale konstruksjoner oppstår som et resultat av ulike strukturer i samfunnet (Holmberg og Enander, 2015). Kvinners underordning og menns dominans blir fra et kjønnsmaktsperspektiv forstått som et resultat disse strukturene som produserer, og reproducerer ulike handlingsbetingelser og handlingsmønstre for kvinner og menn (ibid). Disse strukturene kan bland annet være normer, forventninger knyttet kjønn, eller diskurser, hvordan vi prater om og forstår ulike fenomener i samfunnet (SOU 121, 2004). Hvilke forklaringsmodeller og begreper vi bruker vil få betydning for hvordan kjønn og makt konstrueres, fordi at språk i stor grad påvirker våres forståelse av verden vi lever i, og derfor også maktrelasjonene i den verden vi lever i (ibid).

I lys av dette vil det være interessant å analysere hvordan *nyhetene* konstruerer maktdimensjonene mellom kvinner og menn. Nyhetene vil være et av disse mange systemene som legger føringer på våres virkelighetsforståelse, og derfor også legger føringer knyttet hvilke maktdimensjoner som blir konstruert som 'naturlige'. Hvordan

nyhetene 'gjør kjønn' vil fra et kjønnsmaktsperspektiv være relevant i forhold til hvem vi forstår som 'overordnet' og hvem vi forstår som 'underordnet'. Nyhetene vil kunne være med på å konstruere kvinner og menn på ulike måter. Noe som fra et kjønnsmaktsperspektiv vil få betydning for maktrelasjonene og derfor også menns mulighet til å utøve vold mot kvinner.

2.2 Normaliseringsteori

Michel Foucault var en av de første som startet å teoretisere konseptet 'normalisering' (Kryzanowski, 2020). Foucault (1995) mener at normalisering skjer som et resultat av idealiserende gjentakende normer. Han peker på at til tross for at normer ofte er sterkt knyttet opp mot lovverk, virker normer mange ganger utenfor lovens rammer (ibid). Når lovverk endres forenders ikke normer parallelt med loven fordi at normer ofte fortsetter å gjennomsyre de store institusjonene i et gitt samfunn (ibid). 'Normaliserte normer' er av den grunn er vanskelige å reversere (ibid). Hvis idealiserte og normaliserte normer skal kunne reverseres trengs det at samfunnet som en helhet arbeider forbyggende i relasjon til de normene som man vil forandre (ibid). Nyhetene kan sies å være en av de store intuisjonene som produserer og reproducerer normer ut i samfunnet. Det er derfor av interesse å undersøke nyhetenes representasjon av menns vold mot kvinner i nære lys av normaliseringsteori.

Fairclough (2010), med bakgrunn i Foucaults arbeider, har også bidraget med teori om normalisering. Fairclough (2010) forstår normalisering som noe som skjer gjennom og i *representasjoner* og *diskurser* (ibid). Han mener at diskurser virker innenfor et hierarki, der de dominerende diskursene er de diskursene som blir sett på som de 'naturlige og legitime' (ibid). Ifølge Fairclough (2010) konstruerer vi, gjennom de diskursive praksisene, hva som bør bli forstått som 'normalt', eller 'unormalt', og disse diskursive konstruksjonene skjer gjennom språket vi bruker oss av (ibid). Fairclough (2010) peker på at når språket brukes på en måte som får et fenomen eller forståelse å fremstå som 'common sense' sier det noe om hva som er normalisert innfor den konteksten eller den arenaen som språket brukes innenfor (Fairclough, 2010, s. 10). Samtidig vil et 'normaliserende språk' også forsterke forståelsen av fenomenet som 'normalt' eller 'common sense' hos de lesere som språket retter seg mot (ibid). Nyhetene er en arena som retter sine tekster ut mot *hele befolkning*. I lys av dette vil det derfor være interessant å analysere hva nyhetene representerer som 'normalt', 'unormalt', eller 'common sense'. En slik teoretisk blick vil både kunne gi oss innsikt i hva som allerede kan være normaliserte forståelser i det norske *samfunnet*. Samtidig som det vil gi en pekepinn på hvilke normaliserte forståelser som gjentakende blir forsterket gjennom nyhetenes representasjoner.

Det finnes også en normaliseringsteori som sikter til å forklare normaliseringen som skjer hos voldsutsatte kvinner når de blir utsatte for vold i nære relasjoner. Eva Lundgren er en anerkjent kjønns- og voldsforskere ved Uppsala universitet i Sverige, som har utviklet en teori slik at vi kan forstå hvordan livet med vold blir normalisert. Teorien heter 'normaliseringsprosessen'.

2.2.1 Normaliseringsprosessen

Normaliseringsprosessen er en aktiv nedbrytningsprosess, og teorien går ut på at volden som utøves i nære relasjoner suksessivt blir normalisert. Volden normaliseres både for den voldsutsatte og for voldsutøveren, som et resultat av at den voldsutøvende mannen bruker seg av ulike normaliserende mekanismer (Lundgren, 2012). Mannen bruker seg av tre mekanismene for å bryte ned kvinnen, samtidig som mekanismene plasserer han i en posisjon 'fri fra skuld' (ibid). Det er tre mekanismer som voldsutøvende menn bruker seg av er normalisering, eksternalisering og internalisering.

Den første mekanismen; *normalisering* sikter til hvordan den voldsutøvende mannen konstant bruker *bagatelliserende* begreper for å forminske volden, samtidig som grensene for hva som er 'normalt' og 'akseptabelt' stadig forflytter seg. Mannen starter ikke med fysisk vold, men med mer subtile former for vold (ibid). Det skjer så en suksessiv, og relativt usynlig opptrapping av volden. Denne usyngelige gjør at volden starter å oppleves som noe 'normalt og vanlig' i hverdagen (ibid).

Den andre mekanismen, *eksternalisering*, sikter til at mannen, og til slutt også kvinnen, forklarer volden som noe *frakoplet* fra mannen (ibid). Det er ikke hans feil at volden 'oppsto', men at han hadde en 'dårlig dag på jobbet', eller at 'kona maset for mye', eller noen annen forklaring som plasserer volden *utenfor* mannen (ibid). Oftest relateres forklaringene tilbake til kvinnen. *Hun* blir den som bærer ansvaret for den volden *han* utsetter henne for (ibid).

Den tredje mekanismen, *internalisering*, sikter til hvordan mannen gradvis får kvinnen til å internalisere mannens forståelse, både knyttet hvem han er, hvem hun er, og hvorfor volden 'skjer' (ibid). Den voldsutsatte kvinnen internaliserer en forståelse at hun er *medskyldig* i den volden som hun blir utsatt for, samt at hun har gjort seg *fortjent* av 'det som skjer' (ibid). Mannen forklarer også volden som en akt av kjærlighet; 'jeg gjør bare slik fordi jeg elsker deg så mye' (Lundgren, 2012, s. 32). Det at kvinnen internaliserer forståelsen av at *hun* er den som er vanskelig, samt at mannen egentlig er snil og elsker henne, vil øke hennes følelse av skam, og samtidig gi en følelse av sympati og et behov for å beskytte den voldsutøvende mannen (ibid). Dette vil vanskeliggjøre både det å avslutte forholdet og det å anmelde mannen for vold (Holmberg og Enander, 2005).

Parallelt med disse tre mekanismene bruker seg voldsutøvende menn som regel av noen form kontroll og *isolering* (Lundgren, 2012). Når volden normaliseres og dette kombineres med isolering, starter kvinnen ofte å miste greppet om virkeligheten (ibid). Isoleringen, og skammen hun føler på, gjør at hun ikke prater med andre om volden (ibid). Andre menneskers forståelser som kunne hjelpe å endre voldsforståelsen i relasjoner, finnes som regel derfor ikke (Lundgren, 2012, s. 33). Som et resultat kommer nesten alle referanserammer fra han, mannens virkelighetsbilde blir den eneste virkeligheten (ibid). Tidligere forskning viser dog at voldsutsatte kvinner ofte orienterer seg innfor mediaforum så som nyhetene for å søke informasjon knyttet deres egen situasjon (Sutherland, mfl, 2017). Nyhetens representasjoner og voldsforståelse vil derfor være en av få utenforstående kilder som er tilgjengelig for den voldsutsatte kvinnen. Det er derfor interessant å analysere hvilke forståelsesrammer nyhetene gir

voldsutsatte kvinner tilgang til. Hvis nyhetene representerer menns vold mot kvinner med utgangspunkt i samme forståelsene og mekanismer som voldutøvende menn bruker seg av, vil disse forståelsene risikere å ytterligere normaliseres for voldsutsatte kvinner som leser nyhetene.

2.3 Postkoloniale perspektiver av 'Othering'

Min data er også analysert med utgangspunkt i postkoloniale perspektiver, i hovedsak utefra Saids (2004) forståelse av 'othering'. Postkoloniale perspektiver handler om å problematisere det verdensbildet som ble skapt under kolonitida av europeere, om europeere, i kontrast til 'de andre', samt vise hvordan disse ideene fortsatt preger hvordan vi ser på mennesker i dagens samfunn (Gullestad, 2006). Edvard Said anses å være en av grunnene innenfor dette perspektivet (ibid). Gjennom sin bok i 1978 viser Said (2004) hvordan vesten har produsert representasjoner av Orienten med utgangspunkt i at disse representasjonene ville virke til fordel for hvite mennesker i vesten. Orienten ble basert på en ide at det eksisterer et skille mellom 'oss' og 'dem'. Hvor 'dem' bør forstås som underutviklet, ufullstendige og til tider også farlige, samtidig som folk i vesten bør forstås som moderne, sivilisert og gode (ibid). Denne måten å tenke på kaller han for 'othering', på norsk kan vi oversette dette til 'annengjøring'.

Som nevnt i 'metode' oppdaget jeg tidlig i kodingsarbeidet at etnisitet kun gjordes relevant når utøveren definerende som 'ikke norsk'. Kultur ble også kun nevnt som en faktor når voldsutøveren allerede blitt definert som en av 'de andre'. Når etnisitet ikke nevnes i rapporteringene brukes aldri kulturelle forklaringer, då får volden isteden individuelle forklaringer. Som vist oven kom kjønnsmaktperspektivet som en motvekt til de tidligere dominerende individuelle forklaringene som i hovedsak ble brukt for å forklare 'nordiske' menns vold mot kvinner (SOU 121, 2004). Menns vold mot kvinner ble på 90-tallet forstått som et fenomen som i hovedsak eksisterende i 'ikke vestlige land', med begrunnelsen at 'de' ikke er likestilte som 'oss' (ibid). På bakgrunn av både tidligere forskning, og mine egen funn vurderte jeg postkoloniale perspektiver som et interessant utgangspunkt for analysen.

Ettersom at min analyse utspiller seg i en norsk kontekst har jeg hentet inspirasjon fra Gullestad. Gullestad (2002) har sett på hvordan annengjøring virker i en norsk kontekst, og peker på at det finnes hierarkier også blant hvite. Hun peker på at det finnes grader av hvithet, grensen for 'norskhet' ligger ikke nødvendigvis i hudfargen (ibid). I en norsk kontekst vil 'de andre' kunne være alle de som ikke er 'nordmenn' (ibid). Juridisk er du 'norsk' når du har norsk statsborgerskap, men i det sivile samfunn ligger grensen for 'norskhet' ofte bortom et statsborgerskap. Gullestad (2002) problematiserer 'norskhet' og mener at det som regel ikke er nokk med statsborgerskap, heller ikke med kulturell og språklig kompetanse. 'Norskhet' ligger ofte i den nasjonale tilhørigheten basert på avstamning (ibid, s. 64). At det skulle være et biologisk skille mellom 'oss' og 'dem' uttrykkes som regel ikke eksplisitt, det er nå antatte *uforenkelige kulturforskjeller* som har erstattet de biologiske forklaringene (Gullestad, 2002, s. 117). Årsaksforklaringene til hvorfor det eksisterer et skille mellom 'oss' og 'dem' har endres, men forestillingen om kulturforskjeller legitimerer fortsatt et moralhierarki der 'vi' kan trone på toppen (Mathisen, 2020).

4.0 Den voldsutsatte kvinnens representasjon

I dette kapitlet vil jeg undersøke hvordan kvinnen i voldsrapporteringen representeres. Jeg har funnet at kvinnen i hovedsak representeres som 1) *forbrytelsens subjekt*, hun representeres i relasjon til hva hun blitt utsatt for. Kvinnene som personer, hvem de er, hva de tenker og føler, nevnes svært sjelden i nyhetsrapporteringen. Hun nevnes som regel *kun* i relasjon til volden. Noen ganger får kvinnen dog en dypere beskrivelse. Bland disse rapporteringene har jeg funnet et mønster der 'norske' kvinner representeres på en helt annen måte enn kvinner med en annen etnisk bakgrunn. Nyhetene representerer kvinnene som 2) 'norske kvinner' og 'andre kvinner'.

4.1 Kvinnen som forbrytelsens subjekt

Alle kvinnene, uavhengig av etnisitet, klasse eller andre karakteristika, representeres som subjektet i relasjon til forbrytelsen. Kvinnen blir subjektet i nyhetsrapporteringene gjennom at søkelyset ligger på henne, det er hun som 'blitt drept', hun som har 'blitt mishandlet', eller hun som er 'funnet død'. Det innebærer også at søkelyset rettes bort fra 'menn som dreper'.

Kommende sitater refererer alle, unntatt siste, til fall der mannen har erkjent drapet. Siste sitatet refererer til et fall der politien stoppet mishandlingen. Til tross for at muligheten finnes å legge søkelyset på han som utøver, ligger søkelyset nesten alltid på henne som utsatt når man beskriver hva det er 'som skjedd'. Dette kan sies å være en implisitt og subtil skuldbegging av kvinnen. Brossoie (2012) peker på at hvor søkelyset ligger er av stor betydning, da søkelyset impliserer hva/hvem som er problemet, og hvem som er ansvarlig for løsningen. Når kvinnen konstrueres som voldens subjekt, kan det sies at hun også konstrueres som voldens *problem*.

KNIVDREPT: Den 22 år gamle småbarnsmoren Cansel Godek ble drept i sitt eget hjem (...) Godek ble knivstukket minst 14 ganger i overkroppen og døde som følge av skadene hun ble påført (VG Nyheter, 11 oktober, 2021).

Kvinne ble drept. Det var i syvtiden tirsdag morgen at kvinnen ble funnet død i en bolig (NRK, 9 juni, 2021)

BLE DREPT: En 25 år gammel kvinne ble funnet knivdrept i en leilighet på Hellerud morgenen 8 juni (VG Nyheter, 10 juni, 2021).

På hotellrommet ble kvinnen mishandlet, voldtatt og holdt tilbake mot sin vilje. Overgrepene sluttet først da politiet tok seg inn på hotellrommet (Nettavisen Nyheter, 20 mai 2021).

I samtlige sitater oven ligger søkelyset på hva *kvinnene* blitt utsatt for; «BLE DREPT» (VG Nyheter, 10 juni, 2021), «Godek ble knivstukket» (VG Nyheter, 11 oktober, 2021), «KNIVDREPT», «Kvinne ble drept» (NRK, 9 juni, 2021), «På hotellrommet ble kvinnen mishandlet, voldtatt og holdt tilbake mot sin vilje» (Nettavisen Nyheter, 20 mai 2021). Innenfor lingvistikken bruker man seg av to sentrale posisjoner, agent og pasient. Agenten er den personen som utfører en handling, og pasienten er personen som blir

utsatt for noe (Fairclough, 2010). Den grammatiske reglen er at agenten plasseres i subjektposisjonen, og pasienten i objektpersepsjonen. Det som dog skjer i voldsrapporteringen, er at kvinnen, pasienten, nesten alltid blir plassert i subjektposisjonen i relasjon til volden. Som et resultat gjøres hun til 'voldsrapporteringens subjekt', og mannen gjøres passiv i relasjon til forbrytelsen. En slik diskursiv praksis skjuler menn som voldsutøverer, simultant som praksisen risikerer å forsterke den sosiale praksisen der forebyggende oppmaninger i hovedsak retter seg mot kvinner.

At pasienten får en subjektposisjon skjer oftest når vi ikke vet hvem det er som utført en spesifikk handling (ibid). I mitt materiell er dog alltid gjerningsmannen kjent ettersom jeg har kun brukt meg av rapporteringer som omhandler menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Nyhetene hadde derfor kunnet lagt søkelyset konsekvent på han, eksempel ved å fremheve hans handlende, det faktum at han erkjent, eller at vitner sett han utføre drapet. At kvinnen uansett blir plassert i subjektposisjonen kan indikere at interessen er større knyttet 'hva hun blitt utsatt for', enn hva 'han utsatt henne for'. Dette kan ha med nyhetsverdien å gjøre, noe som ofte henger sammen med dominerende normer. En mulig tolkning er at mannen antas å være forbryteren og derfor legges ikke søkelyset her, som et resultat havner søkelyset isteden på kvinnen. Representasjonen kan sies å 'gjøre kjønn' gjennom å normaliseres mannen som voldsutøveren.

Noe som kan synes bekymringsverdig, er at voldsutøvende menn også gjør kvinnen til subjekt som et ledd i normaliseringsprosessen. Når mannen bruker seg av eksternalisering blir kvinnen gjort til subjektet, volden kobles ikke til han, men til henne (Lundgren, 2012). Dette er en bevisst måte å utøve makt på, fordi det ansvarliggjører henne, samtidig som det forsterker hans allerede eksisterende makt (ibid). Mannen praktiserer dette dels for å bryte henne ned, men også for å fremstille seg selv i bedre lys. Når søkelyset ligger på henne flyttes han bort fra rollen som voldsutøver (ibid), og den samme mekanismen ser vi i nyhetsrapporteringene. Det er derfor 'den voldsutøvende mannen' som tjener på at nyhetene representerer kvinnen som subjekt, ettersom at representasjonen samsvarer med hans representasjon av hvem som 'bør synliggjøres'. Representasjonen av kvinnen som subjekt kan derfor synes å forsterke den allerede skjeve maktrelasjonen når det gjelder menns vold mot kvinner i nære relasjoner, men også mellom kvinner og menn i samfunnet. Når nyhetene skriver om 'drepte kvinner' fremfor 'drapsmenn', sier dette noe om maktrelasjonene som er i bevegelse i samfunnet, og som nyhetene er med på å reproducere. Tidligere forskning har også vist at når nyhetene bruker seg av passiv-konstruksjon, legger leserne oftere over ansvaret på den voldsutsatte (Meluzzi, mfl, 2021; Palazzolo og Roberto, 2011). Strukturen, og formuleringene i tekst er helt sentrale for hvordan vi forstår et fenomen, hvis nyhetene hadde skiftet fokus og isteden formulert seg; 'Han drepte kona', 'Mann erkjenner drap' endres betydningen og då muligvis også forståelsen av problemet.

4.1.1 Kvinnen som død

Som vist oven gjør nyhetene kvinnene til subjektet gjennom måten tekstene formuleres på. I tillegg til at kvinnene representeres som 'drepte', representeres de også veldig ofte som 'døde'. Når kvinnene representeres som 'døde', gjøres kvinnen fortsatt til subjektet - samtidig som man hvisker ut det faktum at hun blitt utsatt for en forbrytelse. I følgende utsagn representeres kvinnene som 'døde', til tross for at politiet

vet at det handler om drap. De to første sitatene omhandler drap i Norge, kvinnene hittedes i sine hjem, og mennene er siktet og har erkjent. Sistnevnte omhandler et drap på en norsk jente i Laos, hun ble funnet i jungelen og hennes kjæreste er etterlyst for drapet.

I tirsdags ble en kvinne i 20-årene funnet død på Hellerud i Oslo, en rumensk statsborger på 29 år er siktet for drap (TV2 Nyheter, 09 jun 2021).

Klokken var 01:45 natt til onsdag, da politiet fant kvinnen død på en privat adresse i Molde (...) «Avdøde var den tidligere ektefellen til siktede (...) alle har opprinnelse fra utlandet (TV2 Nyheter, 25 nov, 2021)

22 januar fant en bonde Nerid død i jungelen (...) Utenriksdepartementet opplyser at de har gitt praktisk bistand fra dødsfallet ble kjent (VG Nyheter, 23 des, 2021).

Alle tre ovenstående sitater representerer kvinnen som død, «*funnet død på Hellerud*» (TV2 Nyheter, 09 jun 2021), «*fant kvinnen død*» (TV2 Nyheter, 25 nov, 2021), «*Nerid død i jungelen*» (VG Nyheter, 23 des, 2021). At kvinnene er funnet døde er både en passiv konstruksjon og en nominalisering. Prosessen att ´han har drept henne` har gjorts om til noe annet. Mannens handling har blitt usynliggjort, samtidig som man gjennom begrepet død også tatt bort alvoret i hva han utsatt henne for. Hans vold mot henne har blitt så bagatellisert at volden ikke fremstår som vold. Denne typen av bagatellisering er også noe som voldsutøvende menn bruker seg av som et ledd i sin voldsutøvelse gjennom mekanismen normalisering (Lundgren, 2012). Gjennom denne bagatelliseringen som konstant foregår i mitt materiell, bruker seg nyhetsrapporteringene igjen av de samme mekanismene som den voldsutøvende mannen. I tillegg viser forskning at voldsutsatte kvinner ofte bruker seg av ulike mediaforum, som nyheter, for å innhente informasjon (Sutherland, mfl, 2017). Når nyhetene på ulike måter bagatelliserer volden, samtidig som kvinnene gjøres til subjekt, vil dette i verste fall kunne bidra til internaliseringsprosessen, den aktive nedbrytningsprosessen som mannen utøver mot henne. Hans virkelighet og måte å forstå volden, eksister ikke kun i hjemmet, men også i de representasjonene som kvinnen blir utsatt for når hun leser nyhetsrapporteringen.

Når nyhetene rapporterer om menns vold mot kvinner, vil en bevissthet knyttet begreper og hva ulike begreper gjør med menneskers forståelse av verden kunne være et sentralt verktøy for å bidra til forebyggingen av menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Måten ting blir formulert på spiller en sentral rolle i hvordan vi forstår et problem (Skrede, 2018). Når utenriksdepartementet prater om drapet som «*dødsfallet*» (VG Nyheter, 23 des, 2021), fremstår det som at det rører seg om akkurat det de sier - et dødsfall. Her handler det ikke om et dødsfall, det handler om et drap. Begreper som dødsfallet, død eller avdøde, indikerer at det er noe naturlig som har skjedd, som at Nerid ´bare tatt en tur i jungelen og dødt` – fremfor å ha blitt utsatt for en alvorlig forbrytelse. En slik representasjon risikerer også å normalisere volden, fordi at volden ikke fremstår som vold, men som noe ´normalt`

4.2 Representasjonen av 'norske kvinner' og 'andre kvinner'

Kvinnene som *personer* beskrives som regel ikke i voldsrapporteringen. Kvinnen representeres nesten utelukkende i relasjon til 'hva hun blitt utsatt for'. Dette er dels en konsekvens av at nyheten mest rapporterer om drap, og ikke om mishandling. De fleste kvinnene som nyhetene rapporterer om lever ikke lengre, og kan derfor ikke tale for seg. I noen tilfeller får kvinnen dog en dypere beskrivelse, en beskrivelse som forteller oss noe om hvem hun er/var. Bland disse tilfeller har jeg identifisert et mønster der nyhetene rapporterer om kvinner på ulike måter avhengig hvis kvinnen defineres som 'norsk' eller ikke.

Jeg vil i denne delen vise til hvordan 'norske kvinner' på ulike måter representeres som kvinner som ikke 'gjort seg fortjent' av volden. Samt at volden mot 'disse' kvinnene representeres som 'sjokkerende'. Det er også vanlig at journalisten har intervjuet andre, som taler veldig godt om henne. Kvinner som representeres som 'ikke norske' skrives det mer om i forbifarten, og det eksisterer ikke noen rapportering som tar utgangspunkt i 'hennes stemme'. 'Disse' kvinnene representeres i større grad å ha 'gjort seg fortjent' volden de blitt utsatte for. Uttalende fra andre som taler godt om henne eksisterer heller ikke.

4.2.1 Den voldsutsatte som 'den andre'

Som nevnt ovenfor beskrives kvinnene sjelden som personer, og når de beskrives som personer, er det som regel noen annen som taler for dem. I mitt materiell finnes det dog to rapporteringen som skiller seg ut. En rapportering som omhandler mishandlingen på Anna Eltvik (TV2 Nyheter, 29 des, 2021), og en som omhandler mishandlingen på «Kristina» (TV2 Nyheter, 04 mars, 2021). Disse to rapporteringene har en hel del fellestrekk. Begge disse kvinnene defineres som 'norske', som 'karierekvinner', og begge to 'nevnes med navn'. Anna står frem med sitt eget navn, og «Kristina» har blitt gitt et pseudo av journalisten. I tillegg er begge disse rapporteringene veldig lange, 12 respektive 19 side. Begge rapporteringen har kvinnes *stemme* som utgangspunkt, resterende 79 rapporteringer i mitt materiell har ikke det. At akkurat disse fallene gjøres til så store nyhets saker kan ses i relasjon til hva som antas å skape nyhetsverdi. Brossoie, mfl, (2012) peker på at nyhetsverdien ofte henger sammen med samfunnets normer, desto mer normbrytende, desto høyere nyhetsverdi.

Den rapporteringen som skiller seg mest ut omhandler mishandlingen mot Anna Eltvik. Hun er den kvinnen som har fått mest platts til å uttale seg. Volden mot henne kan derfor forstås som 'normbrytende'. Jeg vil nå vise til et utdrag fra rapporteringen;

Det tok over et år før Eltvik brøt ut av de voldelige forholdet. -Hvorfor kom du deg ikke bort før? - Jeg håpet ting skulle bli bedre, fordi han lovet det. Og det handlet om skam, forteller 54-åringen som har hatt en rekke politiske verv, vært kvinnepolitisk leder i Rødt, engasjert i likestillingsarbeid og kvinnesaker. Og hun har jobbet spesifikt for å bekjempe vold mot kvinner. – Jeg med mitt engasjement og mitt kunnskapsnivå burde ha visst bedre. Derfor var fallhøyden min også så stor, derfor var også min skam så stor å bære. Jeg ville rett og slett ikke innrømme ovenfor meg selv og andre, forklarer Anna (...) – Hva skjedde da du tok steget fullt ut av forholdet? – I det sekundet jeg

forstod at tennene mine var løse, da visste jeg at hvis du ikke bryter ut...ja...nok var nok (TV2 Nyheter, 29 des, 2021).

Store deler av rapporteringen omhandler skammen som Anna føler på; «*det handlet om skam*», «*burde ha visst bedre*», «*min skam så stor å bære*», «*ikke innrømme ovenfor meg selv og andre*» (ibid). Anna forteller at det er dog ikke 'volden' som er kjernen til hennes skam, skammen kommer som et resultat av forventningene knyttet 'hvem den voldsutsatte kvinnen antas å være'; «*Jeg med mitt engasjement og mitt kunnskapsnivå burde ha visst bedre. Derfor var fallhøyden min også så stor, derfor var også min skam så stor å bære*» (ibid). Bak utalendet ligger en antakelse at kvinner med kunnskap om vold og likestilling i mindre grad vil bli utsatte for menns vold. Eva Lundgren (2012) peker på at Nordens forståelse av likestilling gjør seg til kjenne i 'nordiske' kvinners fortelling om vold. Gjennom intervjuer har hun funnet at flere kvinner forminsker volden som et resultat av at ingen vil oppfattes som 'en mishandlet kvinne', særlig ikke når man lever i 'verdens meste likestilte land'. At være et 'offer' har i de skandinaviske landene lenge blitt forknippet med passivitet, bristende ansvar og aktørskap, noe av de mest skammelige en 'nordisk' kvinne kan definere seg med (ibid). At 'bli mishandlet' anses ikke som 'normalt' for 'nordiske', sterke, likestilte kvinner (ibid). I lys av Foucault (1995) kan vi si at 'den likestilte, sterke kvinnen' er en idealisert norm i skandinaven. Som et resultat skapes en diskurs at 'den mishandlede kvinnen' må være 'noen annen'. Denne forestillingen kan nyhetene være med på å reprodusere og forsterke gjennom representasjonen av Anna som 'unntaket fra reglen'.

Forståelse av 'norske' kvinner som 'verdens mest likestilte kvinner', ser ikke ut å kunne sameksistere med forståelse av 'norske' kvinner som 'voldsutsatte kvinner'. Når Anna sier at; «*derfor var fallhøyden min også så stor*» (TV2 Nyheter, 29 des, 2021) indikerer dette at hun var på toppen, men gjennom å erkjenne voldsutsatthet havner på bunnen, der voldsutsatte kvinner befinner seg. Skammen kommer som et resultat av at hun har fallt på hierarkistigen. Gjennom å innrømme voldsutsatthet har hun mistet makten hun besatt av å være norm. Det kan tenkes at hennes skam ble så stor å bære, for gjennom å erkjenne voldsutsatthet, må hun også erkjenne å være 'den andre'.

Det fremstår som at *hun*, en kvinne med høyt kunnskapsnivå, med bakgrunn som leder, som 'likestilt og norsk' ikke *borde* ha blitt utsatt for denne typen av vold, slik vold er det kun 'de andre kvinner' som blir utsatt for, ikke sånne som hun. Anna representeres både gjennom sin egen fortelling og som et resultat av nyhets representasjon, som unntaket fra regel når det gjelder 'hvem den voldsutsatte kvinnen antas å være'. Simultant som Anna representeres som et unntak, representeres også noen andre som norm. Den voldsutsatte kvinnen antas å være noen som Anna ikke er. Anna representeres på mange måter som symbolet for 'norskhet', hun er den likestilte karrierekvinnen, hun er normen, og den voldsutsatte kvinnen antas å være avvikende.

Anna representeres også indirekte som både handlingskraftig, og som en agent i sitt eget liv. I rapporteringen finner vi flere modalitetsmarkører med høy affinitet, som viser at Anna har handlet effektivt og bestemt i valget å forlate den voldelige mannen (voldelige forholdet?); «*brøt ut (...) tok steget fullt ut av forholdet (...) hvis du ikke bryter ut*» (TV2 Nyheter, 29 des, 2021, 14:25). Denne agensen står i kontrast til hvordan det rapporteres hvis kvinnen defineres som 'ikke norsk';

Alle de tre kvinnene var av utenlandsk opprinnelse (...) hun rømte fra han (...) kvinnen forsøkte å flykte (...) hun hadde forsøkt å rømme fra leiligheten (...) den siste hendelsen førte til at kvinnen rømte fra mannen (Nettavisen Nyheter, 20 mai 2021).

Kvinnene med 'utlands opprinnelse' har ikke blitt dedikert den samme agensen, disse kvinnene får ikke representasjonen av å 'bryte seg ut', de 'flyr og rømmer', en representasjon som samsvarer med forestillingen av 'den voldsutsatte' som passiv med bristende aktørskap. Kvinnene i sitatet oven har heller ikke blir tilegnet noen navn, eller noe spesifikt land som de er fødte i. De representeres som navnløse kvinner, som kun er representanter for en gruppe som er avvikende fra 'oss'. 'Norske kvinner' blir ofte nevnt ved navn i mitt materiell, og hvis de ikke går ut med sitt eget navn blir de isteden gitt et pseudo. I lys av Saids (2004) forståelse av annengjøring vil representasjonen av 'de andre' som representanter for en *gruppe* virke avhumaniserende fordi representasjonen kan sies å forminske enkeltindividet. Når 'de andre' blir representanter for en gruppe, samtidig som 'nordmenn' representeres som individer, konstrueres også 'nordmenn' som de overlegne, som norm, som de verdige en *egen* identitet.

At nyhetene rapporterer om fall som mishandlingen mot Anna og «Kristina», er på den ene siden bra då det kan være med på å redusere fordommer at det bare er 'en type kvinne' som blir utsatt for vold i parforhold. Men på den andre siden vil rapporteringer som dette kunne forsterke det rådende bildet, ettersom rapporteringen trekker på de samme diskursene; at dette er noe 'utom det vanlige'. Gjennom språket som brukes i nyhetene, skapes diskursive praksiser som konstruerer hva som bør bli forstått som 'normalt', eller 'unormalt' (Fairclough, 2010). Språket, hva som fremheves, hvordan det fremheves, samt hva som skjules, virker sammen og skaper en helhetlig representasjon av hvem 'den voldsutsatte kvinnen' antas å være - og hvem hun antas å ikke være. Hvis det blir tilstrekkelig mange representasjoner som springe ut fra samme tankegods, vil et fenomen bli forstått som 'common sense', det skjer en normalisering av forståelsen (Fairclough, 2010). Det er ikke kun Anna og «Kristina» som representeres som unntaket, flertallet av de 'norske' kvinnene har fått representasjoner som springer utefra samme type av tankegods.

4.2.2 Representasjon av kjønn; 'Norske' kvinner som norm og 'de andre' kvinnen som avvikende

De to rapporteringene som gitt mest dybde og personifisering av kvinnene er rapporteringene om Anna og «Krisistina». Dette er dels en konsekvens av at rapportene omhandlet mishandlinger og ikke drap, kvinnene har derfor kunnet fortelle sine egne historier. 'Drepte kvinner' kan ikke fortelle sin historie, det er då skribenten og desken som får stå for hennes stemme. Når nyhetene representerer 'norske' kvinner legges det mer vekt på å sette henne i 'godt lys'. Man velger i større grad å prate med venner, naboer og familie, og hva som trekkes ut fra disse intervjuene er nesten utelukkende positive tinger. Jeg velger å vise til to fall, det ene omhandler drapet på Thea Braavold. Her har tre av hennes venner blitt intervjuet. Den andre sitatet omhandler drapet på Marianne Hansen, her har man valgt å intervju naboer;

Thea var ei fantastisk jente. **ALLTID BLID**: - hun var alltid imøtekommende, alltid blid, og tok alle inn. Det forteller Charlotte Pedersen om barndomsvenninna (Dagbladet Nyheter, 19 mai, 2021).

Kvinne funnet drept på Hellerud i Oslo – **Hun virket veldig hyggelig!**
(Dagbladet Nyheter, 8 juni, 2021).

Drapet på Thea har fått relativt mye oppmerksomhet i nyhetsrapporteringen, det skrives flere rapporter om henne, og flertallet har med ovenstående sitat. Den dominerende representasjonen av Thea er at hun var en 'fantastisk jente' som 'alltid var blid'. Marianne Hansen er den kvinnene i mitt materiell som det skrives om i *flest* rapporter. Hun nevnes ved navn i rundt halvparten av rapporteringene, i tillegg representeres hun ofte som 'veldig hyggelig og snill'. I noen rapporter har journalisten også valgt å intervju naboeer som alle taler veldig godt om henne. Representasjonen av 'norske kvinner' som glade, hyggelige og imøtekommende er en vanlig representasjon i mitt materiell, med andre ord, de representeres i tråd med tradisjonelle kjønnsnormer knyttet femininitet. Akkurat som Anna og «Kristina» representeres også Marianne og Thea som kvinner som 'ikke borde blitt utsatt for denne volden'. Her trekkes antakelsen dog ikke opp mot karriere og kunnskapsnivå, men mot deres oppførsel og karakteristika. Rapporteringen som omhandler drapet på Marianne Hansen fortsetter;

Politiet opplyste tidligere i kveld at den drepte kvinnen er norsk (...) Hansen smilte mye og virket veldig hyggelig! Nabo sier at han har et utelukkende godt inntrykk av henne, hun flyttet inn for bare et par uker siden, og han var på hils med henne. Han er sjokkert og overrasket over at hun er drept. -Det var ingen problemer med henne. 55 åringen sier at det ikke har vært noen som helst problemer med eller bråk hos naboen den korta tida hun har bodd der, heller ikke noe politinærvær (Dagbladet Nyheter, 8 juni, 2021).

Det fremstår som at det ligger et motsetningsforhold i det at Marianne var veldig hyggelig, smilte mye, ikke laget bråk og ble drept. Marianne ser heller ikke ut å leve opp til forestilling om *hvem* den voldsutsatte kvinnen *antas* å være. Naboen i sitatet over sier at han er i sjokk, «*Han er sjokkert og overrasket over at hun er drept*» (ibid). Ettersom at kvinnen som regel er subjektet i voldsrapporteringen, ligger søkelyset og tyngden på henne. Det er derfor ikke urimelig å lese setningen med tyngde på ordet *hun*, en slik tolkning ville korrespondere med den generelle representasjonen av voldsutsatte kvinner i mitt materiell. Setningen forstås da som at sjokket ikke ligger i at *en* kvinne ble drept, men i det faktum at akkurat *hun* ble drept, en hyggelig, 'norsk' jente, som smilt mye, og hilset på naboene.

Det at Marianne Hansen var hyggelig, forsterkes ytterligere gjennom at det nevnes i rubrikksettingen, og at rubrikken har et utropstegn; «**Veldig hyggelig!**» (ibid). Utropstegn virker som modalitetsmarkører for å forsterke et viktig og sentralt poeng. Når man rapporterer om drapet på Thea forsterke man også at hun var blid gjennom å skrive dette med store bokstaver; «**ALLTID BLID**» (Dagbladet Nyheter, 19 mai, 2021). Fra et kjønnsmaktperspektiv vil måten vi gjør kjønn på skaper grobunn for maktstrukturene i samfunnet (Gottzen, 2012). Normer knyttet tradisjonell femininitet og tradisjonell maskulinitet virker ofte som dikotome motpoler, der egenskapene til den tradisjonelle maskuliniteten verdsettets høyere, og derfor også resulterer i mest makt. Feminint kodete egenskaper som det å være omgjengelig, imøtekommende, blid og hyggelig er alle egenskaper som kan sies å plassere kvinnen i en underordnet posisjon. Det er egenskaper som gjør *noen annen til lags*, ofte mannen. Egenskapene som tar kvinnen

bort fra makten i samfunnet, ser ut å være de samme egenskapene som gir henne en verdi som kvinne i voldsrapporteringen. Når nyhetene representerer den glade imøtekommende kvinnen som 'den verdige kvinnen' normaliserer nyhetene denne forståelsen at noen måter å 'være kvinne på' er bedre enn andre. Nyhetene både produserer, og reproducerer en forståelse av hva kvinner *bør* være, som igjen vil legger opp til ulike handlingsbetingelser og handlingsmønstre, både for kvinner og menn som leser disse rapporteringene.

Ser vi på en annen rapportering som omhandler drapet på Sophie Moss gir lesningen av denne rapporteringen et annet inntrykk knyttet hvem hun er, hvordan hun gjort kjønn, og det fremstår ikke på samme måte som et sjokk at *hun* ble drept. Sophie er en av to kvinner i mitt materiell som ikke defineres som 'norsk', men uansett nevnes ved navn. Sophie er dog vesterlandsk, hun er fra England, og i rapporteringen vises hun frem med et stort bilde der vi kan se at hun er hvit med rødt hår. Gullestad (2002) viser til hvordan 'hvithet' er norm, og derfor fungerer som en privilegert posisjon, en posisjon som gir tilgang til flere former for makt. I lys av postkoloniale perspektiver kan vi forstå navngivningen av Sophie som en maktmarkør for hvithet. Til tross for at Sophie nevnes ved navn, representeres hun dog i et negativt lys. Gullestad (2002) peker på at det i Norge finnes grader av hvithet, der 'nordmenn' defineres som 'den ultimate normen'. Sophie representeres som hvit, men ikke 'norsk', hun er nesten som 'oss' men ikke helt. Sophie er til tross ikke en borger av 'verdens mest likestilte land'. Her kommer et utdrag fra rapporteringen som omhandler drapet på Sophie;

Sophie (33) ble drept mens hun hadde sex med en 32 år gammel mann. Han hevder at hun hadde oppmuntret til «hard» sex. (...) 32-åringen hevdet at sexen med Moss alltid var hard, og at han pleide å dominere henne, men aldri ville gå så langt som å skade henne (...) Ifølge The Independent godtok dommer Paul Watson 32-åringens forklaring om at han ikke hadde til hensikt å drepe Moss, og vurderte det slik at hans anger var genuin (...) Tobarnsmora ble i retten beskrevet som en sårbar person som hadde dårlig fysisk og psykisk helse. Da hun døde i februar, bodde barna hos faren (...) Uavhengig av hva slags forhold de hadde og hva som var hennes rolle i det, så kommer vi aldri til å kunne rokke ved roen på hun var et offer som ble utnyttet og utsatt for en tragisk ende som kunne vært unngått, vi må finne en måte å leve med at vi aldri får vite omstendighetene rundt hennes død, sier hennes bror (Dagbladet Nyheter, 9 september, 2021).

Rapporteringen legger vekt på at hun var seksuelt aktiv og at hun likt 'hard sex'; «*sexen med Moss alltid var hard*» (ibid). Det tydeliggjøres for så vidt at det er mannen som *hevder* at sexen alltid var hard, «*Han hevder*» (ibid). Hevder er i dette tilfellet en modalitetsmarkør som gir hendelsen lav affinitet. Denne modalitetsmarkøren åpner derfor opp for tvil hvorvidt utsagnet er sant eller ikke. Mannen porteres dog overlag som troverdig i rapporteringen, dessuten vurderes han som troverdig av en dommer; «*godtok dommer Paul Watson 32-åringens forklaring om at han ikke hadde til hensikt å drepe Moss, og vurderte det slik at hans anger var genuin*» (ibid). Mannens ord blir dermed representeres som den 'trolige sanningen'. At den voldsutøvende mannen vurderes som troverdig er en vanlig representasjon i mitt materiell, det kan derfor sies å være en diskursiv praksis. En praksis som kan få konsekvenser for de allerede eksisterende maktforholdene mellom kvinner og menn, særlig i rettsprosessen. Forskning har vist at når det gjelder menns vold mot kvinner i nære relasjoner vurderes mannen betydelig

oftere som troverdig i rettsprosessen, særlig hvis han er hvit (Diesen, 2005). Nyhetene kan gjennom sine representasjoner være med på å forsterke diskurser som denne praksisen springer ut av.

Sophies seksualitet gjøres til et tema gjennom hele rapporteringen, blant annet gjennom rubrikksettingene. Tradisjonelle kjønnsroller portretterer ofte mannen som den dominante og den seksuelt aktive parten, samtidig som kvinner gjøres til mannens motpol, hun som er underordnet og ikke er seksuelt aktiv. Sophie representeres som underordnet «*han pleide å dominere henne*» (Dagbladet Nyheter, 9 september, 2021), samtidig som hun representeres som den aktive parten i deres sexliv, hovedrubrikken lyder; «**Sophie (33) ble drept mens hun hadde sex med en 32 år gammel mann**» (ibid).

Representasjonen er at *hun* hadde sex med han, ikke at *han* hadde sex med henne, eller *de* hadde sex med hverandre. Hun gjøres til både agenten og subjektet, og lingvistisk impliserer dette at hun var medvirkende til sitt eget drap. En kvinne som er seksuelt aktiv, og liker 'hard sex', bryter på mange måter med den tradisjonelle forståelsen hvordan en 'verdige kvinne' bør opptre. Det å kontrollere kvinners seksualitet gjennom normer og sanksjoner har i århundrene vært en helt sentral side ved patriarkatet (Gottzen, 2013). Gjennom patriarkatet har det oppstått noen idealiserte normer for hvordan vi forventes å 'gjøre kjønn', normer som nyhetene ser ut å være influert av. Foucault (1995) mener at idealiserende normer er svært vanskelige å reversere, fordi de ofte usynlig gjennomsyrrer hele samfunnet og de intuisjonene som vi omgir oss med, eksempel nyhetsmedia. Sophies representasjon kan sies å trekke på diskurser der kvinner fortsatt forventes å være tilbakeholdne og 'anstendige', hvis ikke 'har hun seg selv å skylle'.

Sophie representeres på en måte som gir inntrykk av at hun selv var delansvarlig for drapet hun ble utsatt for, dels implisitt gjennom at gjøre henne til agenten og subjektet, men også eksplisitt gjennom hva man valgt å ta med fra intervjuet med hennes bror; «*hva som var hennes rolle i det*» (Dagbladet Nyheter, 9 september, 2021). Her uttrykkes det eksplisitt at hun spilte en rolle i drapet. Når slike representasjoner blir normalisert, vil dette kunne forsterke maktubalansen mellom menn og kvinner – særlig i relasjoner der mennene utøver vold. Denne måten å representere kvinner på, kan reproduserer og forsterker diskurser av 'victim-blaming'. NOU 4 (2008) peker på at det er fortsatt ikke uvanlig å høre at kvinnen 'la opp til voldtekten', at 'hun gikk for utfordrende kledd', hun 'va for full', hun 'ba om det', holdninger som nyhetene risikerer å forsterke gjennom den diskursive praksisen. Voldsutøvende menn bruker seg også av forklaringer som på ulike måter indikerer at kvinnen 'la opp til volden' (Lundgren, 2012). Igjen bruker seg nyhetene av de samme språket og mekanismene som voldutøvende menn når de representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner.

En annen aspekt ved rapporteringen er at utsagnene hviler på en antakelse at hun hadde sex med mannen, man utgår fra at det eksisterte et samtykke helt frem til drapstidspunktet; «*ble drept mens hun hadde sex*» (Dagbladet Nyheter, 9 september, 2021). Når formuleringen lyder 'hun hadde', er *hadde* en modalitetsmarkør med høy affinitet. Det legger ikke opp til tvil hvorvidt dette var sex, eller en voldtekt som resulterte i drap. Antakelsen ligger i mannens favør. Hvis nyhetene isteden hadde rubrikksettingen 'Mann drept kjæresten gjennom kvelling, han hevder de hadde hardt sex' ville dette sannsynlig gjøre noe annet i leserens fortolkning.

Sophie representeres også som mor; «*Tobarnsmora*», det å representere kvinnene som mødrer er en vanlig representasjon i mitt materiell. I flere rapporteringer nevnes til og med kvinnene utelukkende som ´mor`. Normene og forventningene i samfunnet er oftest mer rigide for mødrer enn hva de er for fedre, dette kan ses i relasjon med at kvinner forventes å være den primære omsorgsfiguren (Gottzen, 2013). Når hun ikke er det, bryter hun med en av de mest sentrale forestillingene knyttet hva en kvinne ´bør være`. I denne rapporteringen forteller man at Sophie ikke hadde barnene boende hos seg, og samtidig forteller man også at Sophie var sårbar, med dårlig psykisk og fysisk helse; «*Tobarnsmora ble i retten beskrevet som en sårbar person som hadde dårlig fysisk og psykisk helse. Da hun døde i februar, bodde barna hos faren*» (Dagbladet Nyheter, 9 september, 2021). Det fremstår derfor som at disse tingene hører sammen, at barnene bodde hos far som et resultat av hennes sårbarhet, eller som et resultat av hennes ´bristende evne å være mor`. Hvordan nyhetene representerer kvinner og menn vil kunne være med på å forme hvordan vi ´gjør kjønn` i samfunnet generelt, noe som vil kunne forsterke eller svekke de allerede eksistene maktrelasjonene (Holmberg og Enander, 2005). Makt ser ut å spille en sentral rolle i representasjonen, både for menn og kvinner. Andre maktdimensjoner som spiller inn i representasjonen er blant annet klasse og sosial status.

4.2.3 Klasse og sosial status, markører for hvem som forventes å bli utsatt

Klasse, eller mer spesifikt kvinnens bosituasjon gjøres også til en faktor i flere rapporteringer, men kun hvis kvinnen kommer fra et finere område, hvis ikke nevnes *aldri* bosituasjon. Dette kan igjen si oss noe om hvilke normer og forventninger som eksisterer knyttet hvem ´den voldsutsatte kvinnen` antas å være. Som tidligere nevnt er det drapet på Marianne Hansen som resulterte i flest rapporteringer i 2021, jeg velger derfor å fortsette å henvise til henne. Marianne representeres som en ´norsk kvinne` fra Telemark, som var glad, hyggelig, sosial, imøtekommende, og i tillegg legger man i flere rapporteringer vekt på at hun bodde i et finere nabolag.

Hansen er opprinnelig fra Telemark (...) En nabo sier at kvinnen brukte terrassen og at hun gjerne satt der og snakket med folk. – Hun pleide å vinke til meg på balkongen da hun kom hjem (...) Et rolig borettslag omringet av et velstelt felles uteområde (...) TV2 har snakket med Erling Hen, som i 19 år har bodd i nabolaget hvor det i tirsdags ble funnet en død kvinne. – Dette har vært et veldig stille og rolig sameie i alle år. Det er kjempefint å bo her, så det er helt unaturlig at dette har skjedd her, sier Hen. (VG Nyheter, 8 juni, 2021).

Marianne representeres som en person som har et sosialt liv; «*brukte terrassen og at hun gjerne satt der og snakket med folk*» (ibid), og som kommer fra et finere nabolag; «*omringet av et velstelt felles uteområde*», «*veldig stille og rolig sameie i alle år*», «*Det er kjempefint å bo her*» (ibid). At området er velstelt og rolig kan synes irrelevant for saken, men det *gjøres* relevant. I noen rapporteringer virker *selve nyheten* ligge i det faktum at en kvinne blitt drept *i et finere nabolag*, ikke i det faktum at *en kvinne blitt drept*. Jeg forstår det slik dels som et resultat av hvor mye plass det gis for å skrive om «*Rolig nabolag med velstelte fellesområder*» (VG Nyheter, 09 juni 2021) i relativt korte rapporteringer. Men også som et resultat av hva som faktisk uttales; «*Det er kjempefint å bo her, så det er helt unaturlig at dette har skjedd her, sier Hen*» (VG Nyheter, 8 juni,

2021). Her uttaler naboen eksplisitt at det er 'unaturlig' for en kvinne å bli drept hvis hun bor i et fint område. Ordet 'så', virker som en modalitetsmarkør for å sette sammen setningen, 'området er kjempefint, så derfor ...'. 'Er' er også en modalitetsmarkør, en epistemisk modalitet; «*det er helt unaturlig*» (ibid), som brukes med høy affinitet for å uttrykke fakta. Epistemiske modaliteter brukes for å produsere kunnskap som gyldig og sann, eller når man trekker på diskurser som allerede antas å være sanne i et gitt samfunn (Skrede, 2018). Epistemiske modalitetsmarkører kan derfor gi innsikt i hvilket verdenssyn og diskurs det er som dominerer innenfor en tekst (ibid). Drapet på Marianne forstås som 'helt unaturlig', fordi at drapet skjedde på en plass der drap 'ikke antas å skje'. En slik representasjon kan sies å hvile på en diskurs der man antar at kvinner i finere områder ikke blir utsatte for menns vold. En slik diskursiv praksis vil kunne forsterke de allerede eksisterende maktrelasjonene, fordi at diskursen også kan sies å hvile på en antakelse at *menn fra finere områder*, menn med makt, ikke utsetter kvinner for vold. Forskning viser at hvite menn med mye makt, menn fra finere områder og menn med yrkesbakgrunner som politi, lege og advokat svært ofte får en positiv særbehandling i det nordiske rettssystemet (Diesen, 2005). Særlig hvis de er anmeldt for vold mot kvinner i nære relasjoner (ibid). En sosial praksis som nyhetene kan være med på å forsterke gjennom sine representasjoner knyttet *hvem* den voldsutsatte antas å ikke være, og implisitt hvem voldsutøveren antas å være.

4.3 Oppsummering/Diskusjon

Nyhetsrapporteringene representeres i hovedsak den voldsutsatte kvinnen som 'voldens subjekt'. At kvinnen representeres som subjekt er en diskursiv praksis, og den diskursive praksisen formes alltid til noen form for sosial praksis (Skrede, 2018). Når kvinnen gjøres til voldens subjekt, bidrar representasjonen til å normalisere henne som voldens 'hovedperson'. Hvordan et fenomen representeres, vil påvirke hvordan fenomenet forstås, og hvor vi antar at løsningen på problemet ligger (ibid). Hvis *hun* forstås som subjektet, indikerer dette også at problemet ligger i 'hennes utsatthet', fremfor 'hans benegenhet å begå voldsrelaterte forbrytelser'. En mulig konsekvens, eller sosial praksis, vil da kunne være at primærforebygging i hovedsak rette seg mot voldsutsatte kvinner - fremfor voldsutøvende menn.

Samtidig som kvinnen gjøres til subjekt, representeres hun sjelden som en *person*. Kvinner som defineres som 'ikke norske' skrives det nesten ikke om. 'De' blir som regel heller ikke navngitt, men nevnes som 'kvinnen', 'avdøde', 'kroppen' eller 'hun'. Det skjer en avhumanisering. 'Norske' kvinner blir i større grad representert som personer. Dette skjer dels gjennom at 'norske' kvinner nesten alltid blir gitt et navn, sitt eget eller et pseudo. I tillegg skrives det betydelig mer utfyllende om 'disse' kvinnene og det fremstår som at journalisten strekker seg lengre for å representere 'norske' kvinner i 'godt lys'. 'Norske' kvinner blir også representert som kvinner som ikke *borde* ha blitt utsatt for denne typen av vold. Simultant som 'norske' kvinner konstrueres som 'en unaturlig mottaker' av denne volden, konstrueres også *noen* som 'den voldsutsatte', som 'den naturlige mottakeren'. Gjennom 'norske' kvinners representasjon, konstrueres det et bilde av hvem den voldsutsatte kvinnen *antas å være*. Den voldsutsatte kvinnen fremstår som det negative speilbildet til den 'norske normen'. Indirekte representeres hun i mitt materiell som en kvinne som ikke er 'norsk', som en kvinne med lavstatusyrke, en kvinne som bryter mot normer knyttet femininitet, og en

kvinne som har lavere sosioøkonomisk status. Den voldsutsatte kvinnen representeres som 'den andre', som 'hun som avviker', som 'en mindre verdig kvinne'. Dette er en diskurs som ikke er uvanlig å møte på i samfunnet (Lundgren, 2012), og det kan tenkes at slike forestillinger bidrar til den skam som voldsutsatte kvinner føler på. Når noen kvinner representeres som mer 'naturlige mottakere' av volden, legges også ansvaret på den voldsutsatte. Når slike representasjoner blir normalisert, risikerer også forklaringsmodeller der man forklarer overgrep med elementer som kan kobles tilbake til kvinnen å bli normalisert; 'hun ble utsatt fordi hun ruset seg', 'hun ble utsatt fordi hun likte hard sex', 'hun la opp til voldtekten', 'hun ble utsatt fordi hun var 'en sånn kvinne'.

Det ser ut til at voldsutsatt kvinner både forminskes i relasjonen av den voldsutøvende mannen, og gjennom de dominerende diskursene ute i samfunnet. De samme diskursene som nyhetene i min materiell trekker på. Nedbrytningsprosessen av voldsutsatte kvinner kan derfor sies å virke både innenfor - og utenfor relasjonen. Når kvinnen, i tillegg til disse representasjonene også gjøres til voldens subjekt, ligger det overordnede søkelyset konstant på henne, noe som systematisk skjuler menn som forbrytere. Det at mennene skjules som forbrytere går igjen gjennom hele mitt material. Dette vil jeg vise til i neste kapitel.

5.0 Den voldsutøvende mannens representasjon

I denne delen skal jeg vise til mannens representasjon. Voldsutøveren representeres i hovedsak som 1) 'den andre'. Simultant som mannen representeres som 'den andre', gjøres han også 2) 'passiv'. I tillegg representeres han også som 3) 'han det er synd på'.

5.1 Voldsutøveren som 'den andre'

Utøveren representeres i hovedsak som 'den andre'. Dette er dels en konsekvens av at nyhetene *kun* oppgir etnisitet når mannen defineres som 'ikke norsk'. Dette kan synes merkelig da 'norske menn' er de mennene som står for majoriteten av alt vold mot kvinner i Norge. Når det gjelder partnerdrap, som nyhetene i hovedsak rapporterer om, har utøveren norsk statsborgerskap i 76% av tilfellene, og kun 10% av disse har han tidligere hatt et utalandsk statsborgerskap (NOU 17, 2020). Når etnisitet gjøres til en faktor, kan det se slik ut;

Mannen er ikke fra Norge, men kommer fra et land i Midtøsten eller Nord-Afrika (Nettavisen Nyheter, 28 jan, 2021)

Rumeneren (29) som er siktet for drapet på Marianne Hansen har forklart seg om motiv (TV2 Nyheter, 07 juni 2021)

Den 32 år gamle mannen er adoptert og vokste opp med norske foreldre i en vel bemidlet familie (Nettavisen Nyheter, 20 mai 2021).

Ifølge de presseetiske reglene skal etnisitet og nasjonalitet kun fremheves hvis det er *relevant for saken* (Pressens faglige utvalg, 2023). I over halvparten av alle rapporteringer nevner man dog at utøveren har en annen etnisk bakgrunn enn 'norsk'. I øverste sitatet tydeliggjøres det eksplisitt at; «*Mannen er ikke fra Norge*» (Nettavisen Nyheter, 28 jan, 2021), det man sier er at 'han' er ikke en av 'oss'. Representasjonen skaper dermed et skille mellom 'norskfødde' og 'ikke norskfødde', en representasjon som bidrar til å selvfølgeliggjøre majoritet-minoritetsrelasjonen som en maktrelasjon. Menn med en annen etnisk bakgrunn reduseres også ned til sin etnisitet. I sitatet; «*Rumeneren (29) som er siktet for drapet på Marianne Hansen*» (TV2 Nyheter, 07 juni 2021), ser vi hvordan hun, som er 'norsk' representeres som en person med et navn, 'hun' er mer enn sin etnisitet. Han derimot, nevnes aldri ved navn, men representeres som 'rumeneren'. Som et resultat blir han representert som 'en etnisitet', ikke som en person.

I representasjonen av de voldsutsatte kvinnene, ble 'norske' kvinner gjentakende representert i 'godt lys'. Samtidig ble også kvinnene representert som den 'unaturlige mottakeren' av menns vold. Når 'norske' kvinner representeres som unntak, blir som tidligere nevnt, konsekvensen at 'noen andre' representeres som norm. Det samme mekanismene er i bevegelse i representasjonen av voldsutøveren. Når det gjelder voldsutøveren er det dog ikke 'norske' menn som fremstilles i 'godt lys'. 'Norske' menn er totalt usynlige, de eksisterer ikke som voldsutøvere i mitt materiell. Simultant som 'norske' menn ikke nevnes, gjøres 'andre menns' etnisitet konstant relevant for

forbrytelsen. Gjennom denne praksisen, fremstilles 'andre menn' som 'den naturlige voldsutøveren'. Det skjer en normalisering, *i og gjennom* de diskursive praksisene i nyhetsrapporteringen (Fairclough, 2010). Said (2004) viser til hvordan vesten har produsert representasjoner av 'de andre' med utgangspunkt i at disse representasjonene ville virke til fordel for 'oss'. Når voldsutøveren representeres som 'den andre' representeres indirekte 'norske' menn som 'de mennene som ikke slår', som de 'overlegne' og mer 'morderne' mennene.

Hvis utøveren er adoptert anses dette også å være relevant informasjon i nyhetsrapporteringen; «*mannen er adoptert og vokste opp med norske foreldre*» (Nettavisen Nyheter, 20 mai 2021). Når nyhetene skriver at den voldsutøvende mannen er adoptert, 'og' med norske foreldre, sier man implisitt at *han* ikke er norsk, ikke på riktig. Dette til tross for at han levd hele sitt liv i Norge, og både har språklig og kulturell kompetanse. Ettersom at informasjonen om hans bakgrunn som adoptert fremheves i nyhetsrapporteringen kan vi, i lys av de presseetiske reglene, fortolke dette som at journalisten (bevisst eller ubevisst) ansett informasjonen som relevant for selve forbrytelsen. Mannen representeres indirekte som at 'han er voldelig fordi han er adoptert', ikke 'han er voldelig fordi han er mann' - og hvert fall ikke 'han er voldelig fordi han er norsk'. Gjennom representasjonen 'adoptert', legges det vekt på at han har en annen avstamning enn 'riktige nordmenn'. Dette kan forstås i lys av Gullestad (2002) problematisering av 'norskhet'. Hun peker på at det som regel ikke er nokk med statsborgerskap, heller ikke med kulturell og språklig kompetanse for at allmenheten skal definere noen som 'norsk'. 'Norskhet' ligger ofte implisitt i den nasjonale tilhørigheten basert på avstamning. I tillegg ligger 'norskheten' i måter å handle på (ibid). Det kan synes at denne mannen har gjort noe som 'norske' menn antas å ikke gjøre. En vanlig diskurs i Norden er at 'riktige menn' ikke slår kvinner (Lundgren, 2012). De 'riktige mennene' antas då å være de 'nordiske mennene' (ibid). Gjennom sitt handlende har denne mannens gått utenfor de 'idealisererte normene' knyttet hvordan den 'norske' mannen antas å handle. Det kan tenkes at det er *selve forbrytelsen*, utøvelsen av vold mot en kvinne som gjør at han representeres som 'den adopterte mannen', han som egentlige ikke er en av 'oss'. En slik representasjon kan grunne seg i forestillingen at slik vold er 'unaturlig' for 'oss' likestilte (SOU 21, 2004). Denne representasjonen trengs også å ses i relasjon til at nyhetene nesten alltid representerer den voldsutøvende mannen som 'den andre' - i noen forstand. Voldsutøveren representeres som 'den andre' også når etnisitet ikke nevnes. I de tilfellene representeres utøveren som kriminell, eller på andre måter avvikende. Han er uansett ikke norm, voldsutøveren er aldri en av 'oss'. Dette vil jeg dog komme tilbake til i siste kapittel, i den individuelle forklaringsmodellen.

Nyhetenes representasjon av voldsutøveren kan synes å være problematisk da den skjuler 'norske' menn som voldsutøvere. Det at mennene på ulike måter skjules som voldsutøvere er gjentakende i mitt materiell – uavhengig av etnisk bakgrunn. Ofte skjer dette gjennom passiv konstruksjon.

5.2 Utøveren som skjult

Utøverne nevnes sjelden som aktive agenter i relasjon til forbrytelsen. Søkelyset ligger som tidligere nevnt i hovedsak på kvinnen og hva hun blitt utsatt for. Kvinnens

representasjon er også en indirekte representasjon av mannen. Hvis vi ser på tre av de sitatene jeg har brukt for å vise frem kvinnens representasjon, kan vi også forstå disse som en skjult representasjon av mannen;

Godek ble knivstukket minst 14 ganger i overkroppen og døde som følge av skadene hun ble påført (VG Nyheter, 11 oktober, 2021).

KNIVDREPT: Den 22 år gamle småbarnsmoren Cansel ble drept i sitt eget hjem (VG Nyheter, 11 okt, 2021).

På hotellrommet ble kvinnen mishandlet, voldtatt og holdt tilbake mot sin vilje. Overgrepene sluttet først da politiet tok seg inn på hotellrommet (Nettavisen Nyheter, 20 mai, 2021).

I alle disse tre sitatene står kvinnen i søkelyset som forbrytelsens subjekt, og mannen er skjult til tross for at han er voldens agent. Det rapporteres at; Godek ble knivstukket og «døde som følge av skadene hun ble påført» (VG Nyheter, 11 oktober, 2021). Prosessen at 'han drepte henne' har blitt skjult gjennom bruken av både nominalisering og passiv konstruksjon. Når man rapporterer at det var 'skadene' som drepte henne, har man tatt vekk et essensielt ledd i hendelsesforløpet. Hun dog som en konsekvens av *hans* vold.

I andre sitatet ser vi det samme bruket av både nominalisering og passiv konstruksjon. I rubrikken kan vi lese «KNIVDREPT» (VG Nyheter, 11 okt, 2021), 'kniven' har i denne setningen blitt gjort til agenten, lingvistisk fremstår det derfor som at 'kniven' er 'personen' som begått forbrytelsen, ikke mannen. Dette er en type lingvistisk *eksternalisering*, noe som voldsutøveren selv bruker seg av som et ledd i normaliseringsprosessen (Lundgren, 2012). Gjennom eksternalisering plasseres volden utenfor mannens kontroll, det fremstår som at 'kniven' handlet av seg selv. Ser vi på tredje sitatet finner vi også nominalisering, passiv konstruksjon og eksternalisering. «Overgrepene sluttet først da...» (Nettavisen Nyheter, 20 mai 2021). Det fremstår her som at 'overgrepene', akkurat som 'kniven', er en egen handlende agent, som valgt å slutte når politiet kom. 'Overgrepene' representeres som agenten, og lingvistisk også som forbryteren. Tidligere forskning har vist at slike representasjoner i stor grad påvirker hva leseren fortolker som 'problemet' og hvor leseren plasserer skylden. Når en tekst inneholder passive-konstruksjoner og nominaliseringer tildeler leserne voldsutøveren mindre ansvar (Meluzzi, mfl, 2021), samtidig som en relativt stor andel *legger over ansvaret* på den voldsutsatte (Palazzolo og Roberto, 2011). Hvilket språk og hvilke problemforståelser media bruker når de rapporterer om vold i parforhold har en direkte innvirke på allmenhetens forståelse av problemet (Meluzzi, mfl, 2021). Hvordan nyhetene formulerer seg er derfor av stor betydning. Hvis det isteden hadde blitt rapportert; 'På hotellrommet mishandlede han, voldtok og holdt tilbake kvinnen mot hennes vilje. Det var først når politiet kom som han sluttet å forgripe seg på henne', hadde dette resultert i en helt annen type representasjon. En slik formulering hadde representert mannen som den aktive agenten, og forbrytelsens subjekt, og derfor også lingvistisk lagt ansvaret hos han.

At den voldsutøvende mannen blir gjort passiv er den dominerende representasjonen i mitt materiell. Dominerende representasjoner, risikerer å bli til normaliserte forståelser hos leserne som gjentakende kommer i kontakt med denne måten å rapportere på (Fairclough, 2010). I lys av Fairclough (2010) forståelse knyttet ideologi kan mannens

representasjon også tolkes som beviste, og ubeviste ideologiske representasjoner. Fairclough (2010) mener at en ideologisk representasjon er en representasjon som opprettholder ujevne maktrelasjoner. Mannen skjules som forbrytere, og derfor skjules også mannens ansvar. Når hans ansvar blir skjult, legges ansvaret over på den som blir synliggjort, altså kvinnen. Den dominerende representasjonen blir til en diskursiv praksis som kan forsterke den makt som menn som gruppe allerede besitter ovenfor kvinner. Som tidligere nevnt kan representasjonen også ses i lys av rådende normer knyttet maskulinitet. Det kan være slik at mannen *forventes* å være 'den voldelige', og derfor blir hans handling ikke like interessant å belyse. Menn er oftest utøveren, både når det gjelder vold mot kvinner og vold mot andre menn (NOU 31, 2003). Mannen som voldsutøverer kan sies å være norm, og normer utales ofte ikke, de tas for gitt, som noe selvsagt (Fairclough, 2010). Når nyhetene rapporterer om vold i nære relasjoner, rapporterer de kanskje utefra forståelsen at 'det sier seg selv' at utøveren er en mann, det trengs ikke å rubrikksettes. En slik forforståelse spirer fra noe, og gjør noe. Representasjonen 'gjør kjønnet', ettersom at den både reproduserer og normaliserer forståelsen av menn som 'det voldelige kjønnet'. En slik forståelse vil også risikere å legitimere menns voldsutøvelse.

Det kan også være slik at det gir nyheten mer spenning, og derfor flere klikk å ha søkelyset på 'den voldsutsatte'. Det som dog taler imot dette, er at når nyhetene rapporterer om 'kvinnens vold mot menn' gjøres hun i samtlige tilfeller til både agent og subjekt. Jeg har også sett på de rapporteringene som omhandler kvinnens vold mot menn i nære relasjoner, totalt 6 rapporteringer i 2021, men valgt å ikke inkludere de i analysen. Det er uansett interessant å nevne her, ettersom at disse rapporteringene viser at hvorvidt den utsatte gjøres til subjekt eller ikke, har ikke med rollen som pasient å gjøre, det handler om *kjønnet*. Menn gjøres *passive* i relasjon til forbrytelsen uansett hvis de er pasient eller agent.

5.2.1 Utøveren som passiv

Det er ikke bestandig som søkelyset utelukkende ligger på kvinnen, i mange tilfeller skrives det også eksplisitt om mannen. I de tilfeller hvor mannen står i søkelyset, gjøres han uansett passiv, hans ansvar tones ned og det fremstår som relativt diffust eksakt *hva* det er han har gjort. I alle de nedstående sitatene har mannen erkjent drapet;

Rumeneren (29) som er siktet for drapet på Marianne Hansen har forklart seg om motiv (TV2 Nyheter, 07 juni 2021).

I retten forteller han at han flyttet til Drammen en måned før drapet fant sted (VG Nyheter, 11 oktober, 2021).

Han knytter seg til drapet, ifølge forsvarer er han innstilt på at handlingen vil medføre lang fengselsstraff» (...) «Siktede har forklart seg om hendelsene både mandag og tirsdag kveld opplyser politiet (...) han har forklart seg om det han er siktet for og de faktiske handlingene (TV2 Nyheter, 09 jun 2021).

Ifølge politiadvokat Enoksen har siktede forklart at han var så fortvilet etter det som skjedd at han bestemte seg for å kolliderer bilen (...) siktede knytter

seg til handlingene han er siktet for (...) ugjerningen fant sted natt til tirsdag (TV2 Nyheter, 9 juni).

I første sitatet ovenstående rapporterer man; «*Rumeneren (29) som er siktet for drapet*» (TV2 Nyheter, 07 juni 2021). Ordvalget 'siktet' viser til at noe kriminelt har skjedd, og at 'han' er mistenkt for drapet. Samtidig åpner det også opp for muligheten at akkurat *han* kanskje er helt uskyldig. Det rapporteres også at han har; «*forklart seg om motiv*» (ibid), noe som indirekte forteller oss at han erkjent drapet. Hvis man i større grad ville synliggjøre han som drapsmann, hadde man kunnet rapportere; 'Rumeneren som drept Marianne erkjenner drapet'. Det kan dog tenkes at journalister drar seg for å skrive ut for bastante formuleringer før mannen har blitt dømt. Denne varsomheten virker dog være forbeholdt menn, som tidligere nevnt har jeg funnet at når kvinner utøvet vold mot menn, synliggjøres de som agenter på helt andre måter. Da har journalistene ikke samme problem med å skrive ut; 'kvinne drept mann'.

Når nyhetene representerer mannen bruker de seg av formuleringer som gjør at drapet fremstår som noe som 'bare skjedd'. I både første og siste sitatet ovenstående skriver man «*før drapet fant sted*» (VG Nyheter, 11 oktober, 2021) og «*ugjerningen fant sted*» (TV2 Nyheter, 9 juni). Når formuleringen lyder 'fant sted' høres det ut som at drapet bare *inntruffet*, uten at noen agent har være involvert. Begge disse mennene har erkjent at de har drept sine partners, det eksisterer derfor alle forutsetninger å formulere seg på andre måter. 'En måned før han drepte henne' ville større grad synliggjøre hvem det er som har gjort hva, og hvem som bærer ansvaret.

Det brukes også flere modalitetsmarkører som skaper en usikkerhet ovenfor hva det er mannen har gjort. Det å se etter modalitet er ifølge Skeide (2018) en enkel men effektiv sett å studere den skjulte makten. Hvis en gruppe gjentakende ganger blir representert på en måte som tjener den samme gruppen, vil dette være en indikasjon på at noen form for makt er i bevegelse. I andre sitatet finner vi modalitetsmarkøren som; «*knytter*» (TV2 Nyheter, 09 jun 2021), å rapportere at han 'knytter seg til drapet' kan sies å skape tvil hvorvidt han faktisk har drept henne eller ikke. Videre rapporteres det at han er innstilt på at «*handlingen vil medføre en lang fengselsstraff*» (ibid). 'Handlingen' er også en modalitetsmarkør der man unngår å sette ord på 'drapet'. Her er det mannens forsvarer som uttrykker seg, at hun prøver å 'tone ned alvoret' kan sies å være en del i hennes jobb. Dog bruker politiet også samme typ av språk når de uttaler seg om menns vold mot kvinner. I de andre to setningene i sitatet er det politiet som uttaler seg, de bruker også begreper som «*hendelsene*», «*handlingene*» og «*det han er siktet for*» (ibid).

I tredje sitatet er det også politi som uttaler seg, her benevnes drapet som «*ugjerningen*» (TV2 Nyheter, 9 juni). At drapet nevnes som 'ugjerning' er relativt vanlig i mitt materiell. Når man prater om vold og drap som 'ugjerninger', 'hendelser' og 'det som skjedd', bagatelliseres mannens handlende, og volden bagatelliseres. Holmberg, mfl (2015) viser til at politiet lenge brukt seg av bagatelliserende begreper når de prater om akkurat menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Hvilke begreper som politiet bruker er av særlig stor betydning, då politiet befinner seg i en maktposisjon der deres ord og forståelsesrammer (bevisste eller ubevisste) i større grad har mulighet til å påvirke de dominerende oppfatningene i samfunnet (ibid). Når politiet bruker et språk der mannens agens bagatelliseres, og volden forklares med bagatelliserende

begreper, kan dette i leserens øyene oppfattes som at menns vold mot kvinner er et bagatellisert problem.

Begrepet 'ugjerninger' kan for leseren skape tvil hvis det i hele tatt er snakk om vold. Når dette gjøres i kombinasjon med at man nesten alltid representerer volden som enkelthendelser, tar man bort *kompleksiteten* av den volden som menn utsetter kvinner for i nære relasjoner. Når en mann dreper sin partner, er dette som regel slutten på flere år av mishandling (Lundgren, 2012). I mitt materiell nevnes gjentakende vold kun i 15 rapporteringer, i resterende 66 fremstår mannens agerende som en 'enkelthendelse', eller 'ugjerning'. Dette til tross for at statistikk viser at 71% av alle kvinner som blitt drept av en partner vært i kontakt med politiet flere ganger i forkant av drapet (NOU 17, 2020). Slik informasjon bør være relativt lett-tilgjengelig for journalister å inkludere i rapporteringer. Den voldsutøvende mannen representeres ikke som 'en mann som mishandlet sin partner', men som en mann som drept i affekt. Hvilke begreper vi bruker representerer en dyptliggende sosial makt (Skjørten, 2004). Gjennom de begreper som brukes for å beskrive mannens handlende, i kombinasjon med hva man unnlater å fortelle (gjentakende vold), blir volden bagatellisert på flere nivå. Gjennom bagatelliseringen reduseres kompleksiteten ned til at det er ikke lengre er 'menns vold mot kvinner i nære relasjoner' som det faktisk rapporteres om. Nyhetene rapporterer i hovedsak om 'menn som gjort en ugjerning mot sin partner', som et resultat suddes maktaspektet ut. Gjennom bruket av passiviseringen og bagatellisering, kan vi se hvordan nyhetene også her bruker seg av de samme mekanismene som voldsutøvende menn bruker seg av for å forminske og legitimere den volden de utsetter kvinner for (Lundgren, 2012).

En annen konsekvens av att nyhetene i hovedsak rapportere om drap, fremfor mishandling er at kvinnene ikke lengre er i livet for å tale for seg selv. Rapporteringene består derfor til største del av mannens fortellinger, det er *mannes narrativ* som blir den dominerende representasjonen. Mannen synes ofte veldig synd på seg selv etter at han drept sin partner, en sympatiserende diskurs formes som et resultat av nyhetenes diskursive praksis.

5.3 Han det er synd på

Voldsutøveren representeres ofte som 'han det er synd på' i mitt materiell. Tidligere forskning har vist at de foregår en rasifisering i voldsrapporteringen, der det i hovedsak sympatiseres med hvite voldsutøvere, samtidig som man representerer svarte som kriminelle (Pepin, 2016). Mine funn viser dog på helt andre tendenser. Sympatisering foregår i større grad når voldsutøveren defineres som 'ikke norsk'. Her er det hele 18 rapporteringer som på ulike måter sympatiserer med voldsutøveren. Når etnisitet ikke nevnes sympatiseres det «kun» i 9 rapporteringer. Dette mener jeg dog henger sammen med de forklaringsmodellene som brukes, kulturelle eller individuelle, noe jeg vil komme tilbake til i siste kapitlet.

Som tidligere nevnt synes mannen som regel synd på seg selv, og disse fortellingene tar stor plass i nyhetsrapporteringen. Her kommer et eksempel på hvordan det ofte ser ut når mannen uttaler seg;

Utrykte anger. Jeg erkjenner straffskyld for å ha drept kona mi. Jeg tar ansvar for det, men jeg er ikke stolt over det. Det vil jeg også si til familien min og alle som har kjent oss opp gjennom årene, sa 32 åringen da rettssaken startet. – Jeg angret på det hver sekund og minutt, hver kveld, og tenker på det hver kveld jeg legger meg og hver morgen jeg står våkner. Jeg vil bære med meg sorgen resten av livet, og er lei meg fordi jeg ikke får se henne igjen (TV2 Nyheter, 22 jan, 2021).

Rapporteringen er relativt kort, og omhandler en mann som er dømt til 18 år fengsel etter å ha drept sin kone med 45 knivstikk, samtidig som deres felles datter var hjemme. Majoriteten av rapporteringen skildrer dog hans anger, det er her det overordnede søkelyset ligger. Underrubrikken lyder; «**Utrykte anger**» (ibid), gjennom rubrikken forsterkes bildet at hans anger er genuin. Dels fordi at det er en rubrikk, men også fordi at journalisten eller desken gjennom rubrikken kan synes å hevde at han 'utrykte anger'. Affiniteten blir derfor høyere ettersom uttalelsen i rubrikken kan sies å komme fra nyhetsprodusenten selv. I tillegg har man valgt å ikke intervju noen som kan tale for kvinnen, hverken familie, venner eller advokat. Kvinnen nevnes bare i forbifarten, og når hun nevnes refereres hun kun til som 'kone', 'avdøde', 'liket' og 'småbarnsmoren' (ibid). Gjennom beskrivelsen av kvinnen, skjer det en distansering og avhumanisering. Hun nevnes som noen som kun eksisterer i relasjon til noen annen (kone og småbarnsmor) eller som et objekt (lik og avdøde). Gjennom forminskning av 'pasienten' fremstår ikke handlingen til agenten som like alvorlig. I tillegg gjør den 'distanserende representasjonen' av kvinnen også at representasjonen av *han* fremstår som mer nære. Mannen representeres som en person med tanker, følelser og som har det svært vanskelig; «*Jeg vil bære med meg sorgen resten av livet, og er lei meg*» (TV2 Nyheter, 22 jan, 2021). Som et resultat risikerer mannen å fremstå som mer virkelig for leserne, og derfor enklere å relatere til. Kombinasjonen av representasjonene gjør at nyhetsprodusenten fremstår som mannens *alliert*. I mitt materiell sympatiseres det med voldsutøveren både i den generelle teksten, i underrubrikker og i hovedrubrikker.

Rubrikker høyer affiniteten og virker *veivisende* for hvor søkelyset skal ligge (Brossoie, mfl, 2012). Som nevnt tidligere er det som regel kvinnen som oppgis i hovedbrikken. Mannen nevnes dog i noen hovedrubrikker, og flere virker sympatiserende, eksempel; «**Tiltalt for drap – Jeg elsket henne veldig høyt, jeg vet ikke hvordan det skjedde**» (VG Nyheter, 11 oktober, 2021). Denne rapporteringen er relativt lang, og omhandler drapet på Cansel Godek. Mannen som er tiltalt knivhugg Cansel 14 ganger i brystet da han ikke kunde håndtere at hun ville forlate han. Også i dette tilfellet var parets felles datter i hjemmet under drapet. Denne informasjonen legges det dog lite vekt ved, og den eneste som taler i kvinnenes favør er hennes advokat som kun blitt tildelt *en* setninger i hele rapporteringen.

I rubrikken oven skrives det 'tiltalt for drap', *hvem* det er som er tiltalt fremkommer ikke eksplisitt, igjen ser vi en passivering. Hovedvekten ligger i fremstilling av mannens *kjærlighet* til kvinnen som han drept, samt den anger og forvirringen han føler på. Rapporteringen fortsetter med;

– Jeg elsket henne veldig høyt, jeg vet ikke hvordan det skjedde. Jeg skjønner ingenting, jeg hadde aldri tenkt å gjøre noe sånt. Uansett hva, så var hun moren til datteren min, forklarer han under rettssakens første dag (ibid)

Rapporteringen kretser kring kjærlighet til kvinnen han har drept, både i løpende tekst og i hovedrubrikken; «**Jeg elsket henne veldig høyt, jeg vet ikke hvordan det skjedde**» (ibid). Lundgren (2012) peker på at den voldsutøvende mannen ofte legger stor vekt ved sin 'påståtte kjærlighet' til kvinnen han utøver vold mot, dette er en av de *mest sentrale* aspektene ved nedbrytningsprosessen (ibid). Som et resultat internaliserer voldsutsatte kvinner en forståelse at 'det er synd på mannen', at det gjør han vondt å 'disiplinere' kvinnen som han elsker, mer vondt for han enn hva det er for henne å motta volden (ibid, s. 33). Hun internaliserer også en forståelse at hun er medskyldig i *hans* smerte. Samt at hun har gjort seg fortjent av 'det som skjer' (ibid). Holmberg og Enander (2005) mener at denne prosessen der kvinnen internaliserer en forståelse av at det 'er synd på mannen' er en av de *største* grunnene til hvorfor kvinnen ikke anmelder. En sosial praksis som nyhetene risikerer å forsterke gjennom å representere mannen som 'han det er synd på'

Sitatet oven er dessuten skrevet med tykk skrift i rapporteringen. Vi vet at lesere blir påvirket av hva de leser (Meluzzi, mfl, 2021), og når nyhetsprodusenten selv fremhever noe gjennom rubrikker eller tykk skrift, kan det tenkes at leserne tar til seg dette i større grad. Det virker som en veiviser for *hva som skal ligge i leserens fokus*. Når rapporteringen legger vekt ved at mannen 'ikke vet hvordan det skjedde' og at han 'ikke skjønner noen ting' i kombinasjon med hovedrubrikken som løfter frem at han har 'mist noen han elsker', fremstår det som at det er *mannen* det er synd på - han gjøres til rapporteringens *offer*. Dette er også noe som skjer gjennom normaliseringsprosessen. Gjennom mekanismen eksternalisering fremstiller seg mannen som et 'offer for sine omstendigheter' (Lundgren, 2012). Gjennom at nyhetene i hovedsak fremmer mannens narrativ, fremmer de også nedbrytningsprosessene som ligger i hans ord og forklaringer.

Samtidig som rapporteringen tar utgangspunkt i mannes fortelling, har man også valgt å intervju hans advokat, som taler utefra samme virkelighetsforståelse. Mannes advokat har blitt tildelt betydelig mer plass enn kvinnens advokat, noe som både forsterkere maktdynamikken, og den sympatiserende diskursen i nyhetsrapporteringen;

Mannens forsvarer Jostein Løken starter sin innledning med å si at det er meget tragisk det som har skjedd, og at tiltalte har sagt at han elsket avdøde veldig høyt. – Men det ble for mye for han. Han vet ikke hva som skjedde. Det er ikke snakk om æresdrap eller sjalusi, det var et drap i sterk fortvilelse (VG Nyheter, 11 oktober, 2021)

Vi ser hvordan advokaten bruker det 'bagatelliserende språket' når han prater om drapet; «*meget tragisk det som har skjedd*» (ibid). Gjennom ordvalget 'det som skjedde' skjules mannen som agent, og drapet usynliggjøres. Videre sier advokaten at mannen elsket 'avdøde' veldig høyt. Representasjonen av Cansel som 'avdøde' skaper en distanse og avhumanisering av henne. Samtidig som advokaten gjennom sitt språk skaper en distanse til kvinnen, bruker han språket for å skape en nærhet og varme rettet mot manne; «*han elsket*», «*det ble for mye for han*», «*i sterk fortvilelse*» (ibid). Hvordan nyhetene formulerer seg vil påvirke leserens oppfatning av et fenomen, og vil være avgjørende for hvor skylden plasseres (Palazzolo og Roberto, 2011). Når sympatisering med voldsutøveren blir til en dominerende diskurs i nyhetsrapporteringen, finnes risikoen at leseren normaliserer denne måten å tenke på. Samtidig kan det tenkes at denne måten å tenke på allerede er normalisert i samfunnet. Kanskje det er derfor nyhetene så

gjennomgående kan representere menns vold mot kvinner både utefra patriarkalske og rasialiserende diskurser. Nyhetene trekker oftest på diskurser som *allerede* eksisterer i samfunnet, diskurser som nyhetene forsterker gjennom sin representasjon (Skrede, 2018).

5.4 Oppsummering/Diskusjon

Voldsutøverens etnisitet gjøres kun relevant for forbrytelsen hvis mannen defineres som 'ikke norsk'. Gjennom denne praksisen skjules 'norske' menn som voldsutøver, og den den voldsutøvende mannen konstrueres som 'den andre'. Simultant som 'de andre' mennene konstrueres som farlige, voldelige og ikke likestilte konstrueres implisitt de 'norske' mennene som deres motsats, de likestilte mennene som ikke slår. Vi kan se hvordan de sammen mekanismene som ble skapt under kolonitida, av hvite menn, om hvite menn, fortsatt preger dagens samfunn. De som tjener på denne diskursive praksisen i nyhetene, er hvite privilegerte menn som allerede sitter på den største makten.

Jeg har tidligere vist til studien «*Likhet inför lagen*» av jussprofessor Christian Diesen (2005). Diesen (2005) peker på at når det gjelder menns vold mot kvinner i nære relasjoner eksisterer det en positiv særbehandling innenfor rettsvesenet av hvite, skandinaviske menn, særlig hvis de arbeider som politi, direktør og advokat (ibid). Disse mennene vurderes som mer troverdige, grunnet en forståelse at 'slike menn' ikke er 'sanne menn' (ibid). Ser vi dette i relasjon til nyhetenes representasjoner, der 'norske' menn usynliggjøres, og menn (kvinner) fra finere områder antas å ikke utøve vold, kan disse representasjonene forsterke den sosiale praksisen innenfor rettsvesenet. Den diskursive praksisen innafor nyhetsrapporteringen, og den sosiale praksisen innfor rettsvesenet, kan sies å springe ut fra samme type tankegods. Når raselierende representasjoner blir dominerende kan det også resultere i at kvinner som er sammen med menn med mye makt, drar seg for å anmelde, ettersom at risikoen for å ikke bli trudd kan oppleves som større. Dette vil igjen kunne øke hvite menns mulighet til å utøve vold, og maktrelasjonene vill som et resultat kunne bli forsterket. Akkurat som vi ser en positiv særbehandling av hvite 'skandinaviske' menn i rettssystemet, eksisterer det en negativ særbehandling av 'innvandrere' (ibid). Diesen (2005) peker på at det eksisterer en sterk bias i rettssystemet som har røtter i diskursive forståelser om 'innvandrere' som farligere, bare på bakgrunn av at de er 'innvandrere'. Dette er også en sosial praksis som nyhetene risikerer å forsterke gjennom å kun nevne etnisitet når utøveren defineres som 'ikke norsk'.

Mannen representeres som både passiv og skjult. Dels fordi at kvinnen er i søkelyset når det rapporteres som selve forbrytelsen, men også fordi at både mannen, advokater og politi bruker seg av et passiviserende språk når de prater om volden han utøvet. Nyhetsprodusentene bruker seg også av et passivt språk, både i løpende tekst, og i rubrikker. Som et resultat av de samlet representasjonene tones den voldsutøvende mannes ansvar ned. Tidligere forskning har også vist at slike representasjoner i stor grad påvirker hva leseren fortolker som 'problemet' og hvor leseren plasserer skylden. Når en tekst inneholder flere passive-konstruksjoner og nominaliseringer vil dette kunne få en sosial praksis der leserne tildeler voldsutøveren mindre ansvar (Meluzzi, mfl, 2021), samtidig som de legger over ansvaret på den voldsutsatte (Palazzolo og Roberto, 2011). Representasjonen kan derfor forsterke den sosiale praksisen av 'victim-blaming'.

Hvilket språk og hvilke problemforståelser nyhetene bruker når de rapporterer om menns vold mot kvinner har en direkte innvirke hva politikker forstår som problemet og hvor man prioriterer å sette inn forebyggende tiltak (Yanovitzky, 2002). Når det i hovedsak er kvinner og 'andre' menn som representeres som problemet i nyhetsrapporteringen, trekker dette på noen forståelser som allerede sirkulerer i samfunnet, som nyheten gjennom sine representasjoner kan forsterke og normaliserer. Representasjonene i nyhetene risikerer å bidra til en praksis der hvite 'norske' menn 'havner under radaren' i det voldsforebyggende arbeidet.

Den voldsutøvende mannen representeres som en person 'det er synd på'. Dette skjer dels fordi at nyhetene i hovedsak fremmer mannes narrativ gjennom uthevninger og rubrikker. Men også fordi at det er mannen og hans advokat som tilegnes størst plass i nyhetsrapporteringen. Når mannen og advokaten uttaler seg bruker de seg av alle mekanismene innenfor normaliseringsprosessen, bagatellisering, normalisering og eksternalisering. Gjennom at nyhetene i hovedsak fremmer mannens narrativ og stemme, risikerer de også å ut til allmenheten normalisere de nedbrytningsprosessene som ligger i voldsutøverens ord og forklaringer. Som tidligere nevnt bruker voldsutsatte kvinner seg av ulike mediaforum for å innhente informasjon knyttet deres egen situasjon (Sutherland, mfl, 2017). Voldsutsatte kvinner befinner seg i en særlig utsatt posisjon grunnet den isolering som mannen utsetter henne for, som et resultat kommer nesten alle referanserammer fra han, mannens virkelighetsbilde blir kvinnens eneste virkeligheten, i alle fall når det kommer til volden (Lundgren, 2012). Nyhetene hadde kunnet virke som 'den andre forståelsen', og dermed hjulpet voldsutsatte kvinner til å stille spørsmål ved voldsforståelsen som konstrueres i relasjoner. Når voldsutsatte kvinner leser nyheter, ser de isteden ut å bli møtt av de samme fortellingene, mekanismene og forståelsesrammene som mannen selv bruker seg av. Dette kan resultere i at *hans* virkelighetsbilde konstrueres som den 'totale sanningen', både i og utenfor relasjonen.

Mekanismene fra normaliseringsprosessen brukes ikke kun i kvinnes og mannens representasjon, flere av mekanismene kan også gjenfinnes i de dominerende forklaringsmodellene og problemforståelsene som nyhetene representerer. Dette vil jeg vise til i neste kapittel.

6.0 Forklaringsmodeller og problemforståelser

I dette kapitlet vil jeg vise til tre dominerende forklaringsmodellene som representeres i mitt materiell. Oftest representeres volden som 1) *et relasjonelt problem*. Volden forklares då med begreper som en 'konflikt'. Den relasjonelle forklaringsmodellen står sjelden på egne ben, men kombineres med ytterlige en forklaringsmodell. Årsaken til volden representeres antigen som; relasjonell/kulturell eller som relasjonell/individuell. Når volden representeres som 2) *et kulturelt problem*, legges det vekt på utøverens og/eller den voldsutsattes kultur og deres etniske bakgrunn. I den tredje forklaringsmodellen representeres volden som 3) *et individuelt problem*. Her forklares volden med utgangspunkt i at mannen på ulike måter er avvikende, som oftest at han er et grovt kriminell. Noen ganger forklares volden med at mannen var full, og derfor gjennom et uhell drept sin partner.

I tillegg til de tre forklaringsmodellene representeres volden noen ganger 4) som *et strukturelt problem*. I de 'strukturelle representasjonene' ligger det ikke nødvendigvis en årsaksforklaring innbakt, men representasjonen impliserer en *problemforståelse*. Dette vil være en sentral dimensjon for å forstå *hvordan* nyhetene representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Problemforståelser sier noen om hvilket verdenssyn og hvilke diskurser det er som *fremmes*, samt impliserer hvor *løsningen* til problemet ligger (Skrede, 2018).

6.1 Relasjonelle forklaringsmodeller

I 26 rapporteringer representeres volden som et relasjonelt problem. Dette gjøres dels implisitt gjennom at nyhetene skriver om 'voldelige forhold' eller 'destruktive forhold';

Det tok over et år før Eltvik brøt ut av de voldelige forholdet (TV2 Nyheter, 29 des, 2021),

De fikk et seksuelt forhold som også ble voldelig (...) Retten konstaterer også at mannen har lett for å etablere forhold til kvinner, men forholdene ser ut å bli destruktive etter en kort stund (Nettavisen Nyheter, 20 mai, 2021)

Begge disse ovenstående sitatene er fra rapporteringer som omhandler fall der mennene er *dømt* for mishandling. Retten har derfor konkludert at 'han har mishandlet henne'. Det finnes ikke noe som peker på at kvinnene skulle ha utøvet den samme volden mot mennene. Gjennom språket som brukes indikerer man dog at mishandlingen har gått *begge veier*, og maktaspektet forsvinner dermed totalt. I en mishandlingssituasjon er det ikke 'forholdet' som er voldelig eller destruktivt - det er *han* som er voldelig og destruktiv. Når retten sier «*forholdene ser ut å bli destruktive*» (ibid) legger man over en del av ansvaret og skylden på kvinnen. Vi kan si at representasjonene trekker på diskurser av 'victim-blaming'. Dette gjøres relativt subtile i disse tilfellen, men det finnes representasjoner som mer direkte legger ansvaret på kvinnen. Det er ikke uvanlig at volden forklares som et 'resultat av at *hun* ville avslutte relasjonen'

6.1.3 Hun ville 'avslutte relasjonen' som forklaring

At kvinnen ville avslutte relasjonene til mannen brukes i mitt materiell ofte som en forklaring til hvorfor volden oppstått. På den ene siden gir en slik representasjon mening, da den farligste tiden for en voldsutsatt kvinne er når hun bestemmer seg for å forlate mannen (NOU 17, 2020). Nesten alle partnerdrap i Norge skjer i samband med at kvinnen bestemte seg 'for å gå' (ibid). Voldsutøvende menn blir som mest farlige når de innser at de er i ferd med å 'tape makten' (Lundgren, 2012). Det som dog er problematisk i denne representasjonen, er at nyhetene har søkelyset på *hennes handling*. Formuleringen får det å fremstå som at drapet kom som et resultat av at *hun* ville avslutte relasjonen;

Den siktede mannen og Marianne hadde en kortvarig relasjon i forkant av drapet (...), da hun ikke ville fortsette det, begikk han drapshandlingen, sier politiadvokat og påtaleansvarlig i saken (VG Nyheter, 11 oktober, 2021)

Braavold ville avslutte forholdet. Påtalemyndigheten mener 46-åringen og Braavold kranget kvelden forut drapet, og at mannen morgenen etter oppsøkte kjæresten. Besøket endte med at mannen drepte Braavold, ifølge aktor (VG Nyheter, 26 mai, 2021)

Småbarnsmoren Cansel avsluttet forholdet og anmeldte ekskjæresten for trusler og ba om besøksforbud. Så ble hun drept. Nå ønsker den tiltalte å bli straffet (VG Nyheter, 09 okt, 2021)

Når nyhetene bruker relasjonsbrudd som forklaring til hvorfor volden oppstått, ligger også her søkelyset på kvinnen; «*da hun ikke ville fortsette det, begikk han drapshandlingen*» (VG Nyheter, 11 oktober, 2021), «**Braavold ville avslutte forholdet**» (VG Nyheter, 26 mai, 2021), «*Cansel avsluttet forholdet (..) Så ble hun drept*» (VG Nyheter, 09 okt, 2021). Det man sier i disse sitatene er 'fordi at *hun* ikke ville fortsette relasjonen ble hun drept'. Den deontiske modaliteten (hvordan man bør handle i lys av de omstendigheter som beskrives) impliserer då at kvinner ikke bør avslutte relasjoner med menn, fordi då kan det bli farlig. Det er dog ikke fordi at *hun* ville avslutte relasjonen som han drept henne, det var fordi at *han* ikke kunde håndtere at relasjonen tok slutt. Hvis søkelyset isteden skulle legges på mannen, skulle dette kunne skape grobunn for en annen type diskurs på feltet. Formuleringen; 'Relasjonen tok slutt, noe han ikke kunde håndtere, derfor drepte han henne' ville i mye større grad legge ansvaret og skyld på den hører hjemme - hos voldsutøveren.

Når volden forklares utefra kvinnens handling kan representasjonen sies å trekke på patriarkalske diskurser der kvinnen anses å være mannens eiendom, uten egen rett til å bestemme når relasjonene skal være over. Patriarkalske holdninger og synene på kvinnene som mannens eiendom er sentrale perspektiver for å forstå de underliggende maktstrukturene som fortsatt er med på å legitimere menns vold mot kvinner i nære relasjoner (Holmberg og Enander, 2015). Vi trenger å ta hensyn til *historikken* for å kunne forstå hvilke maktdimensjoner som kan være i bevegelse innenfor dette feltet (ibid). Til tross for at volden i dag er ulovlig, finnes det fortsatt maktstrukturer, forventninger knyttet kjønn, og normer som idealiserer mannen som 'overordnet' og kvinnen som 'underordnet' (ibid). Det kan synes at nyhetene implisitt bruker seg av en diskursiv praksis som springer ut fra samme tankegods som dominert når menn hadde

lovlig rett å age sin kone. I lys av Faircloughs (2010) normaliseringsteori kan vi forstå disse diskursene som usynlig normaliserte diskurser i de norske samfunnet. En måte å få tak på normaliserte diskursene er gjennom å analysere språket som brukes i ett gitt samfunn (ibid). Språket som brukes i norsk nyhetsrapportering har kvinnen i fokus, både når de rapporterer om *hva* som skjedd, og når de rapporterer om *hvorfor* det skjedd. Når dette er den dominerende diskursive praksisen fra *samtlige* nyhetsprodusenter, sier dette noe om samfunnet som nyhetene virker innafor. Samtidig som den diskursive praksisen vil ytterligere normalisere denne måten å forstå verden på.

6.1.2 En konflikt som utartet som forklaring

I tillegg til å forklare volden som et resultat av at 'hun ville gå', forklares volden også som et resultat av en 'konflikt som utartet'. Denne representasjonen kan sies å i større grad plassere skylden hos mannen, ettersom begrepet *konflikt* legger skylden på begge fremfor i hovedsak på henne. Representasjonen av en konflikt som årsaken til volden kan dog uansett synes å være problematisk, ettersom at begrepet fortsatt konstruerer kvinnen som *delansvarlig* i volden han utsatt henne for.

Han fikk plutselige og kraftige sinneutbrudd og diskusjonene med kona kunde slutte med fysisk vold (Nettavisen Nyheter, 28 jan, 2021)

Bakgrunnen for det politiet mener er et drapsforsøk var en krangel om et mindre pengebeløp (Nettavisen Nyheter, 12 juni, 2021).

Aktor fra påtalemyndigheten uttaler seg om motiv: - (...) tiltalte kan ha vært sjalu, det har vært en del uenigheter her (VG Nyheter, 11 oktober, 2021).

I samtlige ovenstående sitater forklarer man på ulike måter volden som et resultat av en konflikt; «*diskusjonene*» (Nettavisen Nyheter, 28 jan, 2021), «*krangel*» (Nettavisen Nyheter, 12 juni, 2021), «*uenigheter*» (VG Nyheter, 11 oktober, 2021). Det første sitatet sikter til et fall der mannen har utøvd grov og langvarig mishandling. Tredje sitatet sikter til et fall der mannen prøvd å drepe sin kone, men hun overlevd, og iste sitatet sikter til et fall der mannen drepte sin kone med 14 knivstikk.

Når volden forklares som et resultat av en 'konflikt', flyttes en del av mannens agens over på kvinnen. igjen blir den diskursive konstruksjonen at kvinnen er delansvarlig; 'it takes two to tangle'. Ulike begreper åpner opp, eller stenger, for ulike typer av forståelser, og vil derfor få ulike politiske og materielle konsekvenser (Holmberg, mfl, 2015). Når man bruker begreper som 'krangel' for å forklare et drap, impliserer den deontiske modaliteten igjen at hvis kvinnen hadde handlet annerledes, hadde dette ikke trengt å skje. I tillegg bagatelliseres volden, det er en stor forskjell på en 'uenighet' og 'en mishandling som resultert i drap'. At nyhetene representerer drap og mishandlinger som resultat av 'uenigheter' eller 'krangler' forminsker volden, samtidig som det får volden å fremstå som 'vanlig', som noe helt hverdagslig, som 'konflikter mellom to ektefeller'. Fairclough (2010) mener at når representasjoner brukes på en måte slik at et fenomen fremstår som hverdagslig, skjer det også en *normalisering* av fenomenet. I lys av dette kan vi si at språket som brukes i norsk nyhetsrapportering normaliserer menns vold mot kvinner i nære relasjoner.

Som vist i sitatene oven ser vi at den relasjonelle forklaringsmodellen brukes av både nyhetsprodusenten selv (første sitatet), politi (andre sitatet) og aktor (tredje sitatet). Alle med mye autoritet og derfor stor mulighet til å påvirke de dominerende diskursene i samfunnet (Skrede, 2018). Vold i nære relasjoner handler ikke om `konflikter som utartet`, det er ikke et `relasjonelt problem`, det er ulovlig, det er en grov forbrytelse. Når volden representeres som et relasjonelt problem, konstitueres også volden som et `privat problem`, akkurat den forståelsen som kvinnebevegelsen i så mange år arbeidet for å komme bort ifra. At menns vold mot kvinner i nære relasjoner forstås som et `privat problem` er uheldig fordi at `private problemer` får ikke den samme politiske prioritering som `strukturelle problemer` (Holmberg, mfl, 2015). I tillegg har sivilsamfunnet og naboer enkeltere for å se `andre veien` hvis volden blir forstått som en konflikt - fremfor en mishandling (Huskurage, 2023). At naboer, og sivilpersoner er villige til å gripe inn, er helt essensielt for å forebygge volden i nære relasjoner (ibid). I noen tilfeller er det akkurat naboers inngripende som blir avgjørende for hvis han rekker å drepe henne eller ikke (ibid). Naboer og andre sivile kan også hjelpe kvinnene med å konstruere andre voldsforståelser. Et sentralt aspekt ved normaliseringsprosessen er den isoleringen som mannen utsetter kvinnen for (Lundgren, 2012). Dette skjer i kombinasjon med konstant nedbrytning, der kvinnen starter å skammer seg ovenfor `hvem hun er`, samt forklare volden som et resultat av `hvem hun er` (ibid). Disse dimensjonene gjør at kvinnene ikke formår seg å prate om volden med andre, mannens virkelighet blir derfor den eneste virkeligheten (ibid). Hvis kvinnen vet at naboer hør, uten at de gjør noe, vil dette kunne virke ytterligere *normaliserende* ovenfor hans vold. På andre siden, hvis mennesker griper inn og tydelig viser at mannens handling er *uakseptabel*, vil dette kunne bidra til at kvinnene ser volden for hva den faktisk er, som mishandling. Når nyhetene rapporterer, eller når politi videreformidler informasjon til nyhetene, er det viktig at de tar hensyn til nyhetenes påvirkningskraft. Nyhetene har mulighet til å påvirke hva folk synes at de bør og ikke bør gjøre (Brossoie, mfl, 2012). Hvis nyhetene representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner som et strukturelt likestillingsproblem, et problem som krever sosialt engasjement, samt oppmuntrer mennesker til å knakke på, eller ringe politiet hvis man mistenker at noen blir utsatt for vold, vil dette sannsynlig kunne resultere i at flere velger å gripe inn. På andre siden, hvis nyhetene systematisk representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner som et `privat problem` risikerer man å forsterke den sosiale praksisen der sivilsamfunnet ser andre veien.

Som nevnt innledningsvis, kombineres den relasjonelle forklaringsmodellen ofte med en ytterligere modell, en kulturell eller individuell forklaringsmodell. I en relasjonell/individuell forklaringsmodell forklarer man som regel volden som et resultat av en konflikt mellom partene, og som et resultat av hans (eller deres) individuelle avvik resultert konflikten i vold eller drap. I en relasjonell/kulturell forklaringsmodell forklarer man volden som et resultat av en konflikt mellom partene, men her er det hans (eller deres) kulturelle bakgrunn som representeres som katalysatoren for at konflikten eskalerte til vold eller drap.

6.2 Kulturelle forklaringsmodeller

‘De andres’ kultur brukes som en forklaringsmodell i mitt materiell. Dels gjøres dette indirekte gjennom å konstant gjøre ‘andre menns’ etnisitet relevant for forbrytelsen, men aldri ‘norske’ menns. Når voldsutøveren gjøres til ‘den andre’ fremstår også menns vold mot kvinner som et kulturelt problem som tilhør ‘noen andre’. Forskning viser at når man i det nordiske lundene prater om menns vold mot kvinner i ‘andre kulturer’ begrunnes dette ofte med at ‘de’ ikke er like likestilte som ‘oss’ (Karlsson, mfl, 2018). Menns vold mot kvinner antas å henge sammen med manglede likestilling og patriarkalske samfunnsstrukturer, en merkelapp ‘vi’ satt på ‘de andre’. Representasjonene i mitt materiell ser ut å trekke på lignende diskurser.

Pepin (2016) vist til at nyhetene i mye større grad bruker seg av sympatiserende diskurser når voldsutøveren er hvit, mine funn viser dog på helt andre tendenser. I mitt materiell foregår sympatisering i større grad når voldsutøveren defineres som ‘ikke norsk’. Dette kan henge samme med forklaringsmodellene som brukes. Når etnisitet gjøres til en faktor forklares volden utefra kulturelle faktorer, og mannen representeres som en relativt ‘vanlig mann’, en mann som er et produkt av sin kultur, en mann som ikke vet hva som skjedd, en mann det egentlig er ‘litt synd på’. Når etnisitet ikke nevnes representeres mannen ikke som ‘en vanlig mann’, men som en avvikende mann, som en grovt kriminell mann, som en mann det ikke er synd på. Disse representasjonen kan sies å konstituere ‘deres’ vold som ‘naturlig’ og ‘våres’ vold som ‘avvikende’.

6.2.1 ‘Deres’ kultur som forklaring til volden

Under ‘konflikt som utartet’ referert jeg til et sitat der det rapporteres at ‘diskusjonene’ med kona kunde resultere i fysisk vold; «*Han fikk plutselige og kraftige sinneutbrudd og diskusjonene med kona kunde slutte med fysisk vold*» (Nettavisen Nyheter, 28 jan, 2021). Jeg fortsetter å referere til denne rapporteringen for å vise hvordan nyhetene implisitt kobler i hop relasjonelle og kulturelle forklaringsmodeller.

Begynnelsen. Mannen er ikke fra Norge, men kommer fra et land i Midtøsten eller Nord-Afrika. Paret møtte hverandre i 2008 og giftet seg kort tid etterpå. Kvinnen fortalte i Oslo tingsrett at ektemannen allerede i 2008 hadde hyppige sinneutbrudd, og at årsaken kunne være føles av urettferdighet og utenforskap, et ønske om å forlate Norge eller misnøye mot hennes foreldre (...) han holdt en ostehøvel med spiss gaffel mot halsen hennes og truet med å drepe henne slik «faren hans drept mora» (ibid).

I denne rapporteringen har man først representert volden som et relasjonelt problem *Diskusjonene* fremstilles eksplisitt som katalysatoren for volden, men mannens kulturelle bakgrunn gjøres også til et tema. I rapporteringen kan vi lese underrubrikken «**Begynnelsen**» (ibid). Rubrikken virker sikte til at kommende stykke skal forklare hvordan og hvorfor volden oppsto. Stykket startet med å fortelle at denne mannen ikke er ‘norsk’; «*Mannen er ikke fra Norge, men kommer fra et land i Midtøsten eller Nord-Afrika*» (ibid). Det fremstår som at nyhetsprodusenten vil tydeliggjøre skillet mellom ‘oss’ og ‘dem’. Hvis vi først tar hensyn til de presseetiske reglene som tilsier at

etnisitet kun skal nevnes hvis det anses relevant for forbrytelsen (Pressens faglige utvalg, 2023), og sen ser på den lingvistiske strukturen, virker ordet 'men' som en epistemisk modalitetsmarkør, en markør som prøver å forklare noe. På en subtil måte indikerer setningen at 'dette er ikke noen norsk mann, ikke en av 'oss', *men* han er fra Midøsten eller Nord-Afrika en plass, det er derfor dette har skjedd'. Den relasjonelle forklaringen i kombinasjon med den kulturelle forklaringen gjør at den totale forklaringsmodellen fremstår som at 'hun ble mishandlet, fordi hun kranglet med en mann som ikke var norsk'. Det rapporteres også at mannen kommer fra et land i «*Midtøsten eller Nord-Afrika*» (ibid), formuleringen indikerer at det ikke er så stor forskjell, 'der en plass'. Igjen kan vi i lys av postkoloniale perspektiver se hvordan 'de' konstrueres som like med antakelsen at ingen av 'de' er som 'oss'. Representasjonen kan sies å trekke på postkoloniale diskurser der 'vi' forstås som 'de moderne', og 'de' som 'de usiviliserte' og til tider farlige.

Annengjøringen av mannen, og koblingen mellom hans bakgrunn og volden forsterkes ytterligere gjennom kvinnens fortelling i retten «*årsaken kunne være føles av urettferdighet og utenforskap, et ønske om å forlate Norge eller misnøye mot hennes foreldre*» (ibid). Her viser man til at han fikk sinneutbrudd som et resultat av å være i Norge, en plass han egentlige ikke ville være på. Han følte også på å 'ikke høre til', og en misnøye mot kvinnens 'norske' foreldre. Samtlige dimensjoner forsterker representasjonen av at han 'egentlig hører til en annen plass'. Stykket avsluttes med å vise at voldsutøvelse mot kvinnen ikke er en handling som er isolert til han, men andre menn fra Midøsten eller Nord-Afrika bruker seg også av denne typen av vold; «*truet med å drepe henne slik «faren hans drept mora*» (ibid). Disse representasjonene kan sies å konstruere mannens vold både som et produkt av den dominerende kulturen 'der han kommer fra' og kulturen innenfor hans egen familie. Som et resultat fremstår menns vold mot kvinner som et kulturelt problem - hvis man ikke kommer fra Norge.

Det er dog ikke kun *mannens* kultur som gjøres til gjenstand for å forklare volden, noen tilfeller representeres også kvinnens kultur, eller 'relasjonens kultur' som årsaken;

Mann forsøkte å drepe kjæresten med kniv - så giftet de seg og viste sin kjærlighet på Facebook like før rettssaken (...)

Bakgrunnen for det politiet mener er et drapsforsøk var en krangel om et mindre pengebeløp. En overlege vitner i saken og slo fast at kvinnen mest sannsynlig hadde blitt drept hvis hun ikke hadde fått medisinsk behandling (...). Men den dramatiske hendelsen var ikke nok til å skille paret som begge er fra Øst-Europa. En måned før rettssaken giftet seg paret (...). Det er ingen grunn til å anta at ekteskapet ble inngått på noe annen grunn enn kjærlighet, noe som samsvarer med det som ble uttrykt av begge parter i retten, sier forsvarer. Men kjærlighetserklæringen hadde ikke noe å si for utfallet av rettssaken. Dommen mot mannen er knusende som ble dømt til 5 års fengsel (Nettavisen Nyheter, 12 juni, 2021).

Rapporteringen innledes med hovedbrikken; «**Mann forsøkte å drepe kjæresten med kniv - så giftet de seg og viste sin kjærlighet på Facebook like før rettssaken**» (ibid). Formuleringen kan synes å være problematisk, fordi det representeres som absurd at paret giftet seg til tross for drapsforsøket. Samtidig som man unnlater å problematisere *maktdynamikken* når det gjelder menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Det man

derimot gjør er å forminske dynamikken gjennom å systematisk bruke seg av begreper som 'kjærlighet', 'kjærlighetserklæringen' osv. Dels spiller dette enn en gang på samme mekanismer som voldsutøvende menn bruker seg av. Som tidligere nevnt rettfærdiggjøre voldsutøveren sine egne handlinger med forklaringer om 'sin kjærlighet til kvinnen' (Lundgren, 2012). I denne rapporteringen fremstår det dog som at 'kjærligheten' fortsatte til tross for drapsforsøket som et resultat av 'deres' kultur og etniske bakgrunn; «*Men den dramatiske hendelsen var ikke nok til å skille paret som begge er fra Øst-Europa*» (Nettavisen Nyheter, 12 juni, 2021). Her forteller man at den 'dramatiske hendelsen' ikke var nokk til å skille paret som 'begge er fra Øst-Europa'. Ordet 'som' virker som en epistemisk modalitetsmarkør, en markør som forklarer et samband. Når nyhetsprodusenten ordlegger seg slik fremstår det som at paret, eller *kvinnen*, valgt å gå videre med forholdet til tross for at han prøvd å drepe henne, som et resultat av den etniske bakgrunnen. Uten å nevne at dette er en vanlig måte å handle på som et resultat av *normaliseringsprosessen*. Gjennom denne representasjonen risikerer nyhetene å normalisere forståelsen at vold i nære relasjoner ikke ses på som like alvorlig på 'andre plasser' og i 'andre kulturer' som det er for 'oss'. Gjennom representasjonen av 'de andre' representeres også indirekte 'vi' (Said, 2004). Når 'dem' representeres som 'de underutviklede' som aksepterer vold i nære relasjoner, representeres også 'vi' indirekte som de 'litt mer moderne' som *ikke lengre* synes at menns vold mot kvinner er 'en akseptabel del av relasjonen'. Denne koblingen forsterkes når nyhetsprodusenten skriver; «*Men kjærlighetserklæringen hadde ikke noe å si for utfallet av rettsaken. Dommen mot mannen er knusende som ble dømt til 5 års fengsel*» (Nettavisen Nyheter, 12 juni, 2021). Uttalelsen kan sies å implisere at for 'de' resulterer drapsforsøk i kjærlighetserklæring og giftemål, men det har ikke noe å si fordi her i Norge, vil vi slå ned på slike patriarkalske praksiser.

Representasjonen får denne typen av vold til å fremstå som et problem som i hovedsak berører 'noen andre'. Diskursen av menns vold mot kvinner som 'de andres' vold forsterkes ytterligere gjennom at nyhetene også bruker seg av begreper som 'ære', og 'hederskultur' når de skal forklare 'de andres' vold.

6.2.2 Æreskultur som antatt forklaring, for 'de andre'

Nyhetsrapporteringen bruker æreskultur både implisitt og eksplisitt som forklaring til hvorfor volden oppstått. Jeg vil i dette stykke vise til en rapportering som implisitt lenker 'de andres' voldsutøvelse opp mot kultur og ære. Igjen vil jeg koble tilbake til et sitat under 'en konflikt som utartet', sitatet kommer fra en av rapporteringene som omhandler drapet på Cansel Godek;

Tiltalte er opprinnelig fra Afghanistan (...) Aktor fra påtalemyndigheten uttaler seg om motiv: - Vi vil ikke prosedere på at dette har vært et æresdrap – men vi vil nok komme inn på at tiltalte kan ha vært sjalu, det har vært en del uenigheter her (...)

Mannens forsvarer Jostein Løken startet sin innledning med å si at det er meget tragisk det som har skjedd, og at tiltalte har sagt han elsket avdøde veldig høyt. – Men det ble for mye for ham. Han vet ikke hva som skjedde. Det er ikke snakk om æresdrap og heller ikke sjalusi, det var et drap i sterk fortvilelse, sier Løken (VG Nyheter, 11 oktober, 2021).

Her forklarer aktor drapet som et resultat av «*en del uenigheter*» (ibid). Det fremheves også at mannen 'ikke er norsk' gjennom å fortelle at mannen 'opprinnelig er fra Afghanistan'. Nyhetsprodusenten har valgt å ta med uttalelser fra både advokat og aktor der de forteller at det ikke er snakk om æresdrap; «*Vi vil ikke prosedere på at dette har vært et æresdrap*», «*Det er ikke snakk om æresdrap*» (ibid). Det som er merkelig er at æresdrap kommer opp som tema. Jeg har lest alle rapporteringen knyttet dette fallet, og det finnes ingenting som indikerer at det skulle handler om et æresdrap. Det har ikke vært andre mennesker involvert i drapet enn mannen selv. Det ser ut å handle om en mann som drepte sin kone fordi han ikke kunde håndtere at hun ville avslutte relasjonen, samt ha ensom omsorg av deres felles datter. Det finnes flere lignende fall som dette, men der etnisitet ikke nevnes, og då nevnes heller ikke begreper som 'ære' og 'heder'. Dette er begreper som *utelukkende* brukes når voldsutøveren har konstaterts å 'ikke være norsk'. Til tross for at både aktor og advokat sier at det *ikke* handler om ære, konstrueres uansett 'andre menns' vold som noe kulturelt. Fordi at utsagnet kan sies å spinga ut fra antakelsen at menns vold mot kvinner i 'andre kulter' ofte handler om ære og heder, derfor finnes det et *behov* at i dette tilfellet tydeliggjøre at *tils tross* for hans bakgrunn er det ikke snakk om et æresdrap – ikke i dette tilfellet.

Fairclough (2010) peker på at gjennom å analysere det språket som brukes, kan vi få tak i de underliggende forståelsesrammene, den bakenforliggende diskursen. Når språket blir brukt på en måte som gjør at et fenomen fremstår som «common sense» handler dette ofte om dypt normaliserte diskurser (ibid). Det fremkommer ikke hvis journalisten spurt om ære, eller hvis dette er utsagn som 'naturlig' har kommet fra aktor og advokat. Uansett bakgrunn for uttalelsene kan språket sies å reprodusere forestillingen at 'andre menn' til forskjell fra 'norske' menn har en *kultur* der menn utøver vold mot kvinner. Gjennom nyhetenes representasjoner risikerer denne forståelsen å ytterligere normaliseres hos de som leser nyhetene. Særlig med tanke på at når etnisitet ikke nevnes, nevnes heller aldri kulturelle faktorer, då fremstår mannen isteden som avvikende fra sin kultur og sitt samfunn.

6.3 Individuelle forklaringsmodeller

Den trede forklaringsmodellen representerer volden som et individuelt problem. Jeg vil i dette avsnittet vise til at når etnisitet *ikke* gjøres til en faktor, får volden individuelle forklaringer, og mannen representeres som avvikende fra normen.

Den etniske bakgrunnen er ukjent til mennene i de 37 rapporteringene der nyhetsprodusentene valgt å ikke nevne etnisitet. Det kan dog tenkes at noen av disse er 'norske' menn. Særlig med tanke på at 'norske' menn står for majoriteten av alle partnerdrap i Norge (NOU 17, 2020). En forklaring til hvorfor etnisiteten til 'norske' menn ikke nevnes i mitt materiell kan ses i relasjon til de presseetiske reglene og i relasjon til tidligere forskning. Etnisitet skal kun nevnes hvis det antas å være relevant for forbrytelsen (Pressens faglige utvalg, 2023), og menns vold mot kvinner antas ofte å være en del av 'de andres' kultur, ikke 'våres' likestilte kultur (SOU, 54, 2004). Det kan tenkes at nyhetsprodusentene derfor vurderer en 'norsk' etnisitet som irrelevant for forbrytelsen som blitt begått; 'han er ikke voldelig fordi han er norsk, han er voldelig fordi han er kriminell'. Etter å ha analyser mitt materiell vil jeg utgå fra at dette er tilfellet. Til tross for at etnisitet ikke nevnes inneholder rapporteringene andre elementer

som kan hinte til voldsutøverens bakgrunn. Flere rapporteringer inneholder bilder som er 'blurred', der det ser ut å være hvite, blonde menn på bildene. Noen gang har man også referert til eksempel 'bergenseren', eller så skriver man om 'en barndom i Norge'. En annen aspekt som tilsier at disse rapporteringene kan omhandle 'norske' menn er at majoriteten representerer volden som en konsekvens av individuelle faktorer. Forskning viser at når 'nordiske' menn utøver vold mot kvinner får dette i hovedsak individuelle forklaringer (NCK, 2014; Gottzen og Jonsson, 2012). Det er derfor rimelig å anta at noen av de rapporteringene som ikke nevner etnisitet, har 'norske' menn som voldsutøveren.

Den voldsutøvende mannen representeres uansett som 'den andre', når etnisitet ikke gjøres til en faktor, representeres han som avvikende på andre måter.

6.3.1 Han er avvikende som forklaring til volden

I de rapporteringene der etnisitet ikke nevnes, representeres voldsutøveren som avvikende fra normen. Brännvall (2016) peker på at voldsutøvende menn ofte forstås som avvikende, og at dette kan kobles opp mot det nordiske selvbildet som 'verdens mest likestilte land'. 'Nordiske' menn som er voldelige antas å være annerledes fra 'vanlige menn' (NCK, 2014). Når etnisitet ikke nevnes i mitt materiell representeres utøveren i hovedsak som syk eller kriminell;

Sakkunnig psykolog som mener at mannen har svak empati, manglende anger, manglende evne til å lære og ingen skyldløse (...) Gradvis endret han seg til å bli et «monster (Nettavisen Nyheter, 20 mai 2021)

Mannen har tidligere blitt omtalt som en av Norges farligste menn (...) Han forteller også om hvordan han hadde en oppvekst preget av ustabile forhold (Dagbladet Nyheter, 16 mai, 2021)

Mannen representeres i ovenstående sitat som avvikende. I første sitatet brukes patologi som forklaring, mannen representeres som et 'monster' og en psykopat; «Sakkunnig psykolog som mener at mannen har svak empati, manglende anger, manglende evne til å lære og ingen skyldløse» (Nettavisen Nyheter, 20 mai 2021). Det fremstår som at det er hans individuelle avvik som er grunnene til hvorfor han utøvd vold mot sin partner. Hans individuelle problemer fremstår dog ikke som den eneste forklaringen, også her finner vi en todelt forklaring til volden. Under 'Et relasjonelt problem' viset jeg til hvordan nyhetene skriver om 'destruktive forhold'. I denne rapporteringen representerer nyhetsprodusenten flere ganger 'forholdet som destruktivt'; «Retten konstaterer også at mannen har lett for å etablere forhold til kvinner, men forholdene ser ut å bli destruktive etter en kort stund» (Nettavisen Nyheter, 20 mai 2021). Det fremstår derfor som at den dysfunksjonelle relasjonen (som kvinnen også bidraget til), i kombinasjon med hans særegne patologi, resulterte i hans voldsutøvelse. Som et resultat av den individuelle, og relasjonelle forklaringsmodellen, forsvinner maktspektet. Både på micronivå i selve relasjonen, men også på mesonivå fordi mannen konstrueres som avvikende fra 'menn flest'. Dette kan forstås som at han representeres som avvikende i forhold til hvordan 'vi' antas å 'egentlige' være. Det kan synes at likestillingsdiskursen virker som en maktmarkør for 'norsk overlegenhet' og 'de andres underlegenhet'.

Diskursen om ´norske` menn som verdens mest likestilte, kan i den forstand sies å videreføre moralhierarkiet der hvite menn torner på toppen, beskyttet av de samme tankemønstrene som ble brukt under kolonitida. Kjønnsmaktsperspektivet kom akkurat som et svar på de dominerende forståelsene av patologi som forklaring på ´nordiske` menns vold mot kvinner i nære relasjoner (SOU 54, 2004). Individuelle forklaringsmodeller kan synes å være uheldig, fordi forklaringen konstruerer menns vold mot kvinner som et avvikende problem, som et marginalisert problem som kun rammer noen få utsatte grupper (ibid). I bruket av individuelle forklaringer flyttes blikket bort fra samfunnsstrukturer til problemer på individnivå, noe som også kan få konsekvenser for hvor og hvordan man setter inn forbyggende tiltak.

Andre sitatet er fra en rapportering som omhandler drapet på Thea Braavold. Som vist under stykket ´hun ville avslutte forholdet`, ville Thea avslutte relasjonen; «**Braavold ville avslutte forholdet**» (Dagbladet Nyheter, 16 mai, 2021), og dette representeres som grunnen til hvorfor mannen drepte henne. Drapet får dog også her en individuell forklaring i tillegg til den relasjonelle. Mannen representeres i flere rapporteringer som avvikende, som svært kriminell; «*Mannen har tidligere blitt omtalt som en av Norges farligste menn*» (ibid). Han representeres også som en person med problemer fra barndommen «*Han forteller også om hvordan han hadde en oppvekst preget av ustabile forhold*» (ibid). Denne mannen representeres som en mann med *individuelle* problemer, drapet ses ikke i relasjon med hans kultur. I flere rapporteringer som omhandler dette fallet er det vedlagt bilder som er ´blurred`. Det ser dog ut å være en hvit mann med blondt hår på bildene. I tillegg skriver man om hans barndom i Norge, noe som indikerer at han er født her. Gjennom nyhetenes representasjon fremstår det som at drapet kom som et resultat av at hun ville avslutte forholdet, og grunnet mannens kriminelle bakgrunn valgt han å drepe henne. Under ´kulturelle forklaringer` viset jeg til drapet på Cansel Godek, hun ville også avslutte relasjonen til sin mann. Når aktor og advokat har uttalte seg har begge, i flere rapporteringer, ytret seg om mannens ære. Drapet på Thea Braavold har svært mange likheter med drapet på Cansel Godek, ære og kultur nevnes dog ikke i en eneste rapportering knyttet drapet på Thea Braavold. Her er det konsekvent mannens kriminelle bakgrunn som løftes frem.

Det er dog ikke bestandig som patologi og individuelle avvik brukes som forklaring til volden når etnisitet ikke gjøres relevant. I flere tilfeller brukes også alkohol som forklaring til hvorfor krangelen resulterte i at han drepte henne.

6.3.2 Alkohol og uhell som forklaring til volden

I mitt materiell finnes det flere rapporteringer som begrunner volden med bruk av alkohol eller andre rusmidler. For å illustrere hvordan alkohol brukes som forklaring i nyhetsrapporteringen vil jeg vil vise til et sitat som omhandler et drap utført av en mann på Oppsal. Mannen påstår at han og hans kjæreste kranglet, og med intensjonen å skremme henne tok han frem en hagle. Dog hadde han drukket alkohol, og ettersom at han var full ´skjedd det et uhell` og han skjøt henne i hodet;

Skjøt kjæresten sin med hagle på Oppsal – dømt til tre år og syv måneder. Mannen mener det var et uhell. Retten mener forklaringen kan stemme, og har derfor dømt han til tre år og syv måneders fengsel for

uaktsomt drap. Det var en septemberkveld i 2018 at en 56 år gammel mann ringte til politiet og forklarte at det hadde skjedd et uhell hjemme hos ham (...). Han forklarte at han var full og hadde tatt fram en hagle i forbindelse med en krangel med kjæresten, og at den så hadde gått av. Kvinnen døde.

Forsvarer Bjørn Aksel Henriksen har flere ganger uttalt at han mener det var feil å tiltale hans klient for forsettlig drap. – Du skal ikke ta frem en hagle i en krangel hvor det er drukket alkohol, du skal heller ikke lade den. Han er å bebreide for dette, og saken fikk et fatalt utfall på grunn av hans uaktsomhet. Men det er stor forskjell på å gjøre noe klanderverdig å skyte noen med viten og vilje.

Henriksen fikk altså medhold av retten i at mannen ikke drepte kjæresten med vilje (TV2 Nyheter, 02 jul, 2021).

Drapet forklares som en 'krangel som uratet' grunnet at mannen var full; «*han var full og hadde tatt fram en hagle i forbindelse med en krangel*» (ibid). I lys av Eva Lundgrens (2012) normaliseringsprosess skjer det en eksternalisering når vi forklarer volden 'som et resultat av alkohol'. Voldutøvende menn bruker seg systematisk av eksternalisering, ettersom at dette toner ned hans ansvar gjennom å flytte ansvaret over på noen/noe annet (ibid). Bruk av eksternalisering skaper også grobunn for sympatiserende diskurser (ibid). I mitt materiell bruker seg både nyhetsprodusentene, mannen, kvinnen, advokater, aktor og politi av eksternalisering når de prater om menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Som et resultat av de *gjentakende* representasjonene kan vi si at nyhetene normaliseres disse (bort)forklaringene. Når man bruker seg av eksternalisering, fremstår volden å være frakoblet 'hvem mannen egentlig er'.

Mannens advokat fortsetter også på denne eksternaliseringen og legger gjennom sin formulering til ytterligere en dimensjon; «*Du skal ikke ta frem en hagle i en krangel hvor det er drukket alkohol*» (TV2 Nyheter, 02 jul, 2021). 'Hvor' fungerer her som en modalitetsmarkør som setter sammen to utsagn, 'hvor' får i den forstand samme funksjon som 'hvis', 'du skal ikke gjøre dette hvis...'. Det fremstår derfor som at advokaten forminsker 'hva mannen har gjort' gjennom å indirekte si at hvis man *ikke drukket alkohol*, då er denne oppførselen ikke så ille. Hans måte å uttale seg på kan sies å normalisere handlingen at mannen skremt sin kjæreste gjennom å sikte et våpen mot hennes hode. Lingvistisk er det *alkoholen* som gjøres til hovedproblemet, ikke mannen selv, eller hans handling. Hans handling, det faktum at han skjøt sin kjæreste i hodet, forminskes dessuten ned til «*noe klanderverdig*» (ibid), fremfor et drap. Et slikt begrepsbruk bagatelliserer volden, samt får volden til å fremstå som 'noe hverdagslig'. Som en krangel mellom kjærester som eskalert, og av uhell gjorde han 'noe klanderverdig'. I lys av Fairclough (2010) kan vi si at volden, og mannens handling gjennom språkbruket normaliseres ut til mottakerne av teksten.

Videre har advokaten et svært passivt språk gjennom hele rapporteringen. Dette er sannsynlig bevisst, då advokater ofte er klar over at språket vi bruker påvirker hvordan mennesker tenker og hvor vi plasserer skyld. Advokaten sier at «*saken fikk et fatalt utfall på grunn av hans uaktsomhet*» (TV2 Nyheter, 02 jul, 2021). Det er vanskelig å for sikter vite hva 'saken' sikter til, men det fremstår som at 'saken' er kvinnen som ble drept. Denne representasjonen av kvinnen gjør at kvinnen blir totalt avhumanisert, hun har blitt gjort om til 'en sak', et *ikke levende objekt*. Det er for så vidt advokaten som uttaler

seg her, en person som 'borde' utale sig i mannens favør. Men også her, som i de fleste rapporteringene bruker seg nyhetsprodusenten selv av et språk som samsvarer med både mannens og hans advokatens språk og virkelighetsforståelse. Når nyhetsprodusenten gjenforteller hva som skjedd, skriver de at mannen selv ringede til politiet at forklarte at det skjedd et uhell hjemme hos han; «*ringte til politiet og forklarte at det hadde skjedd et uhell hjemme hos ham*» (ibid), her blir det også brukt et passivt språk. Når man skriver 'skjedd et uhell' bagatelliseres alvoret i situasjonen, samtidig som mannen usynliggjøres som drapsmann. Det står for så vidt at dette er en gjenfortelling av hva mannen selv sagt, *men* når nyhetene gjenforteller hva som skjedd, har det mulighet å formulere seg på flere ulike måter og uansett gjenfortelle hendelsesforløpet. Nyhetene hadde like gjerne kunnet formulere seg; 'Mannen ringte selv og fortalt at han drept kjæresten, han påstår det var et uhell'. En slik formulering ville i større grad tydeliggjøre det faktum at 'han drept henne'. Straks etter 'gjenfortellingen' velger journalisten dessuten å bruke seg av formuleringen; «*Kvinnen døde*.» (ibid). Her representeres kvinnen som voldens subjekt, samtidig som man bruker seg av nominalisering. Kvinnen representeres ikke som drept - men som *død*, til tross for at man *vet* at han skjød henne. Denne representasjonen er heller ikke en sitering, men nyhetsprodusentens egen fortelling knyttet hva som skjedd.

I hvilken rekkefølge nyhetene forteller noe er også viktig for hvordan en representasjon virker (Brossoie, mfl, 2012). Hva en nyhet starter med, vil kunne virke veivisende for hvor leserens fokus skal ligge. Nyhetsprodusenten velger å starte hele rapporteringen med å fortelle at retten har vurdert mannen som troverdig «*det var et uhell. Retten mener forklaringen kan stemme*» (TV2 Nyheter, 02 jul, 2021). Att rapporteringen innledes med dette vil kunne legge føringer på leserens fortolkninger og forståelser gjennom hele rapporteringen. Vi vet at *hvordan* nyhetene formulerer seg, hva de velger å ta med, hva de velger å ikke ta med, *hvilke* begreper som brukes, og hvordan volden *forklares* alle er dimensjoner som på ulike måter påvirker leserens fortolkning (Meluzzi, mfl, 2021). I lys av studien til Meluzzi mfl (2021) er det rimelig å anta at flere leserne av denne teksten kommer å plasserer skylden på alkoholen, fremfor på mannen eller overordnede strukturer så som manglende likestilling. Noen kanskje til og med plasserer den største skylden på kvinnen som et resultat av hvordan nyhetsprodusenten valgt å representere. Nyhetene besitter stor makt, fordi at de har mulighet til å påvirke lesernes forståelse av verden, og derfor også mulighet til å påvirke de dominerende diskursene i et gitt samfunn (ibid). Nyhetsprodusenten velger i denne rapporteringen å avslutte stykket med; «*Henriksen fikk altså medhold av retten i at mannen ikke drepte kjæresten med vilje*» (ibid), utsagnet fremstår som en konklusjon, eller i det minste en oppsummering knyttet hva som vært 'det vesentlige' i denne rapporteringen. Det vesentlige ser derfor ut å være at 'mannen hadde rett'.

Representasjonene at 'det skjedd et uhell', 'det oppsto en krangel', 'mannen har gjort noe klanderverdig', 'de ble drukket alkohol', 'kvinnen er død', og 'mannen hadde rett', virker sammen, forsterker hverandre, og skaper sammen et bilde der dette ikke fremstår som menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Det fremstår heller ikke som et drap, det fremstår mer som en krangel, som 'eskalert litt'. I lys av dette kan vi si at volden ennå en gang normaliseres. Nyhetsrapporteringen ser igjen ut å virke som en alliert til voldsutøveren, ettersom at representasjonen i all hovedsak fremmer mannes narrativ og dermed også virker til fordel for mannen selv. Indirekte virker representasjonen også til fordel for andre menn som 'vil skremme' sin partner. Når slike representasjoner blir gjentakende kan representasjonene både skape, og vedlikeholde

den ujevne maktrelasjonen som eksisterer mellom kvinner og menn, særlig i relasjoner det menn utøver grov og dødelig vold mot kvinner.

Når menns vold mot kvinner blir forstått som individuelle problemer, eller som uhell, fremfor strukturelle problemer, får man hverken forståelse for voldens omfang eller kompleksitet. Menns vold mot kvinner trengs å ses i relasjon til de større samfunnsstrukturene som konstruerer kvinner som gruppe underordnet i forhold til menn som gruppe (SOU 121, 2004). Fra et kjønnsmaktperspektiv trengs menns vold mot kvinner å forstås som et resultat av manglende likestilling på strukturelt nivå, ikke som avvikende handlinger og uhell fra et begrenset antall menn (ibid). Når vi forstår volden som et resultat av manglende likestilling på strukturelt nivå vil de forebyggende tiltakende både kunne virke mer treffsikkert og samtidig ta hensyn til det store omfanget som faktisk eksisterer.

Mine funn viser dog at nyhetene noen ganger representerer volden som et strukturelt problem. Når nyhetene representerer volden som et strukturelt problem ser vi imidlertid hvordan den ujevne maktdynamikken også gjennomsyrrer denne representasjonen, det aldri mannen, eller maktdimensjonene mellom kvinner og menn som representeres som kjernen til problemet. I kommende avsnitt vil jeg vise til hvordan de norske nyhetene representerer menns vold mot kvinner som et strukturelt problem.

6.4 Et strukturelt problem

I dette avsnittet vil jeg vise til hvordan nyhetene representerer volden som et strukturelt problem. *Menns* vold mot kvinner i nære relasjoner blir dog aldri representert som et strukturelt problem i mitt materiell. Menn er usynliggjorte også i de strukturelle problemforståelsene. *Vold mot kvinner* blir dog representert som et strukturelt problem, men ikke i Norge. Når man representerer vold mot kvinner som et strukturelt problem representeres dette som et strukturelt problem i *andre land*.

6.4.1 Vold som et strukturelt problem – i andre land

Rapporteringen der vold mot kvinner eksplisitt representeres som et strukturelt problem, omhandler et drap i Russland. I rapporteringen har man først representert kvinnen som voldens subjekt, og sen forklart hans vold med utgangspunkt i at hun ´avsluttet relasjonen`. Rapporteringen avsluttes med at journalisten løfter blikket og kort ser på samfunnsstrukturer;

Store mørketall. Det faktiske omfanget av vold mot kvinner i Russland er ukjent, da myndighetene ikke fører grundig statistikk. En fersk gjennomgang av relevante saker fra det russiske rettssystemet anslår at minst 5000 kvinner døde etter vold i hjemmet i 2018 (Dagbladet Nyheter, 25 mars, 2021).

Rapporteringen representerer vold mot kvinner i nære relasjoner som et strukturelt problem gjennom setningene; «*Det faktiske omfanget av vold mot kvinner*», «*minst 5000 kvinner døde etter vold i hjemmet*» (ibid). Her skrives det om ´vold mot kvinner` og ´vold i hjemmet`, og hvordan dette er et strukturelt problem, med henvisning til at

det er ikke kun mannen i rapporteringen som drept sin partner. Dette er noe som skjer i mange hjem rundt omkring i hele Russland. Problemet her er dog at man skriver ikke eksplisitt om mannen, eller at det er 'mange menn' som utøver denne typen av vold. Utøveren er usynliggjort også når volden nevnes som et strukturelt problem. Det er vold mot *kvinner* det skrives om, ikke eksplisitt *menns* vold mot kvinner. Man skriver også at «*kvinner døde*» (ibid). Som tidligere vist er det problematiske å representere kvinnene som døde, fremfor drepte, ettersom en slik representasjon både skjuler voldsutøveren, selve forbrytelsen og forminsker, samt normaliserer hva kvinnen blitt utsatt for.

Det kan også synes problematisk at volden kun representeres som et strukturelt problem i *Russland*. Det fremstår derfor igjen som at denne typen av vold er et strukturelt problem 'andre plasser', ikke her. Journalisten hadde i denne rapporteringen kunnet referere til hvordan det ser ut i en norsk kontekst, samt legge ved informasjon til hjelpenummer eller lignende. Ser vi denne rapporteringen i kombinasjon med de andre representasjonene som jeg tidligere vist til, der 'norske' menn er totalt fraværende, og 'norske' kvinner representeres som noen som 'ikke burde blitt utsatt', samtidig som 'andre' menns etnisitet konstant gjøres relevant for forbrytelsen, blir denne annengjøringen desto mer påtagelig. For å forstå betydningen av representasjonene i nyhetene, kan vi ikke se på *en* isolert representasjon. Vi trenger å se på summen av representasjonene for å forstå hvordan representasjonene *virker sammen*. Gjennom nyhetenes ulike representasjoner konstitueres menns vold mot kvinner i nære relasjoner som 'de andres' problem, en representasjon som både trekker på, og forsterke diskurser av annengjøring.

Jeg vil dog nevne at 4 rapporteringer i mitt materiell har inkludert hjelpenummer, nummer til krisesenter, og annen informasjon som viser hvordan man kan gå frem hvis man er utsatt for vold i nære relasjoner. Slik informasjon er kjempeviktig å inkludere i nyhetsrapporteringen. Dels fordi at informasjonen impliserer at volden er et strukturelt problem, men femoralt vil det kunne gjøre det enklere for voldsutsatte å søke hjelp. Voldsutsatte bruker seg av ulike medier for å innhente informasjon knyttet deres egen situasjon (Sutherland, mfl, 2017), og hvis det systematisk inkluderes nummer til hjelpetelefoner når man rapporterer om vold i nære relasjoner, vil dette kunne føre til at flere kvinner søker hjelp. At kun 4 av 81 rapporteringer inkludert slik informasjon er bekymringsverdig, og det kan tenkes at denne manglede praksisen kommer som et resultat av en dominerende forståelse at menns vold mot kvinner i hovedsak er et strukturelt problem 'andre plasser' og kun et individuelt problem i Norge. En forståelse som denne rapporteringen kan sies å forsterke.

6.4.2 At kvinner ikke går som et strukturelt problem

I noen rapporteringer har man valgt å intervju eksperter. Ingen av ekspertene i mitt materiell prater dog om *menns* vold mot kvinner som et strukturelt problem. Det strukturelle problemet ligger alltid på andre plasser enn hos voldsutøveren. I den forstand kan vi si at det skjer en eksternalisering også når eksperter uttaler seg. Den dominerende diskursive praksisen i mitt materiell er å legge søkelyset på den voldsutsatte. Når volden representeres som et strukturelt problem, legges også her søkelyset på den voldsutsatte - og dermed legges også ansvaret over på henne.

Jeg vil her fortsette å referere til rapporteringen som omhandler drapsforsøket på den Østeuropeiske kvinnen som jeg referert til under 'deres kultur som årsak'. Kvinnen gjøres i store deler av rapporteringen til volden subjekt, og volden forklares som et resultat av en krangel. Videre impliserte man at hennes kultur har vært bidragende til at hun gifte seg med mannen til tross for drapsforsøket. Rapporteringen avsluttes med et ekspertuttalende som fortsetter å implisitt legge skulden og ansvaret på henne;

Geir Borgen er barnelege og redaktør i tillegg til å være leder for *dinutvei.no*, som er en nasjonal veiviser ved vold og overgrep og driftes av NKVTS. Han uttaler seg på generelt grunnlag om voldelige forhold og ikke dommen konkret når han forklarer hvorfor personer som er i destruktive forhold blir værende (...)

Noe av problemet med vold i nære relasjoner er de store mørketallene, det er derfor vanskelig å si noe om omfanget og hvor mange som blir værende. Dessverre er det antakeligvis mer utbredt enn folk trur at noen velger å bli i voldelige forhold. Jeg har ikke noe konkret tall på dette, men er redd at mørketallene er betydelige. Å bli i et voldelig forhold er forbundet med tabu og skam, avslutter Borgen. (Nettavisen Nyheter, 12 juni, 2021)

Eksperten presenterer vold i nære relasjoner som et strukturelt problem, men har konsekvent søkelyset på den *voldsutsatte*. Det fremstår som at problemet ligger i at mange blir i 'voldelige forhold'; «*hvorfor personer som er i destruktive forhold blir værende*», «*mer utbredt enn folk trur at noen velger å bli i voldelige forhold*», «*Å bli i et voldelig forhold er forbundet med tabu*» (ibid). At en ekspert uttaler seg om 'at voldsutsatte ikke går', kan være nyttig, fordi representasjonen gir en mulighet å forklare de mekanismene som voldsutøveren bruker seg av som et ledd i sin voldsutøvelse. Mekanismer som gjør det svært vanskelig for den voldsutsatte å gå. Eksperten prater dog ikke om voldsutøveren, eller hva han utsetter henne for. Det er ikke voldsutøverens maktutøvelse som representeres som det strukturelle problemet - men den voldsutsattes 'valg' å bli i relasjonen.

Når søkelyset ligger på den voldsutsatte i representasjonen av strukturelle problemer, konstitueres også 'den voldsutsatte' som *problemet*. Det betyr at løsningen også plasseres hos henne. Den deontiske modaliteten impliserer at; 'hvis hun handler annerledes trenger hun ikke å bli utsatt'. Dette kan sies å helt eksplisitt være 'victim-blaming', en diskursiv praksis som kan forsterke de mange sosiale praksisene i samfunnet som springer ut fra samme tankegodset. Mennesker med yrker som besitter mye autoritet, eller mennesker som på andre måter sitter på maktposisjoner har større mulighet til å påvirke de dominerende diskursene i et gitt samfunn (Skrede, 2018). Når det er en *ekspert* som ytrer seg vil lesere i større grad risikere å internalisere denne typen av forståelse. Ser vi denne representasjonen i relasjon til de andre representasjonene av voldsutsatte kvinner som leserne også kommer i kontakt med når de leser nyhetsrapporteringer, vil disse representasjonene kunne virke sammen, forsterke hverandre og implisitt konstituere kvinnen som *hovedproblemet* når det gjelder menns vold mot kvinner i nære relasjoner.

Eksperten 'kjønner' ikke i sitt språk, han taler hverken om menn eller kvinner, han taler om personer; «*personer som er i destruktive forhold*» (ibid). Ettersom at menn er overprestert som voldsutøvere, og kvinner er overrepresentert som voldsutsatt (NOU

31, 2003) vil denne representasjonen dog generelt virke negativt for kvinner, samtidig som den generelt vil virke til fordel for menn. I tillegg uttaler ekspertene seg i en rapportering som spesifikt omhandler *menns* vold mot kvinner i nære relasjoner. Fra et kjønnsmaktperspektiv vil dette ukjønnete begrepsbruket som ekspertene bruker seg av være ulykkelig, ettersom at språket vil virke usynliggjørende ovenfor maktstrukturene som ofte påvirker denne typen av vold (Holmberg, mfl, 2015). Ser vi dette i relasjon til resterende innhold i rapporteringen, der journalisten også total usynliggjøre dynamikken og maktstrukturene som eksisterer gjennom å skrive om 'kjærlighetserklæringer', virker den totale representasjonen forminskende ovenfor voldens struktur. Vold i nære relasjoner er et kjønn problem både når det gjelder omfang, og når det gjelder konsekvenser (NOU 31, 2003). Kvinner som gruppe befinner seg også i en underordnet posisjon i forhold til menn som gruppe. Volden de blir utsatte for i hjemmet, får som et resultat av samfunnsstrukturene en helt annen dimensjon (Holmberg, mfl, 2015). Hvordan nyhetene representerer kvinner og menn når de rapporterer om menns vold mot kvinner i nære relasjoner kan sies å være en av mange eksempler på hvordan strukturer virker diskriminerende ovenfor kvinner. Kvinnebevegelsen kjemper, og kjemper fortsatt for formuleringen 'menns vold mot kvinner i nære relasjoner', ettersom at formuleringen tydeliggjøre voldsutøveren, voldsutsatte, maktstrukturene og hvordan volden generelt utfolder seg (Holmberg, mfl, 2015). Denne aspekten forsvinner i ekspertens ukjønnete språk. I tillegg bruker seg ekspertene av termene; «*voldelige forhold*» og «*destruktive forhold*» (Nettavisen Nyheter, 12 juni, 2021, 13:09), noe som også virker usynliggjørende ovenfor makten som er i bevegelse.

6.4.3 'Høytider' som et strukturelt problem

I mitt materiell finnes det en rapportering som representerer høytider som et strukturelt problem når det gjelder menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Nedstående sitat kommer fra rapporteringen som omhandler mishandlingen på Anna Eltvik.

Julen er en livsfarlig høytid for voldsutsatte kvinner, advarer Anna Kathrine Eltvik, eks-politikeren som jobbet for å bekjempe vold mot kvinner (...)

Farlig julehøytid. Juletiden er høysesong for vold i nære relasjoner. - Alle høytider er et mareritt for de som lever i et voldelig forhold, forklarer Eltvik (TV2 Nyheter, 29 des, 2021).

Rapporteringen starter med utsagnet «*Julen er en livsfarlig høytid for voldsutsatte kvinner*» (ibid). Gjennom at rapporteringen innledes med denne setningen gir det setningen mer tyngde samt virker veivisende for hva nyhetsprodusenten mener er essensen i denne rapporteringen (Brossoie, mfl, 2012). I sitatet representeres *jul* lingvistisk som agenten og som problemet. Simultant usynliggjøres *menns* vold mot kvinner som et strukturelt problem. Det er Anna som uttaler seg her og hun bruker seg av *eksternalisering* når hun oppgir høytider som problemet, og *bagatellisering* når hun prater om voldelige forhold; «*et voldelig forhold*» (TV2 Nyheter, 29 des, 2021). Gjennom uttalelsen virke det som at hun har *internalisert* en forståelse av *forholdet* som voldelig eller destruktivt, og derfor en forståelse av henne selv som medskyldig til hva han utsatt henne for. Samt internalisert forståelsen at 'det farlige' ligger utenfor mannen, det er

ikke han som bærer det største ansvaret, men julen, og kanskje delvis henne selv. Som nevnt under ´den voldsutsatte kvinnens representasjon` omhandler store deler av denne rapporteringen den *skammen* som Anna føler på. Skam kommer ofte som et resultat av at den voldsutsatte internaliserer voldsutøverens forståelse knyttet hvem hun er og hvorfor hun blir utsatt (Lundgren, 2012).

Det er dog ikke bare Anna som refererer til julen som farlig, også nyhetsprodusenten selv har valgt å rubrikksette dette; «**Farlig julehøytid**» (TV2 Nyheter, 29 des, 2021). Etter rubrikken kommer en setning fra nyhetsprodusenten selv; «*Juletiden er høysesong for vold i nære relasjoner*» (ibid). Nyhetsprodusenten bruke seg også av eksternalisering. I tillegg inneholder setningen både passiv-konstruksjon og nominalisering. Når man representerer *julen* som farlig, har man nominalisert prosessen av hva som skjer og *hvem* som faktisk er farlig. Den deontiske modaliteten indikerer at hvis vi bare kvitter oss med alle høytider, vil menns vold mot kvinner ikke lengre være et like stort problem. Julen i seg selv er dog ikke livsfarlig, høytider er ikke et strukturelt problem. Det er *voldsutøvende menn* som blir farligere når de har mer mulighet til å utøve vold. ´Voldsutøvende menn blir livsfarlige under julen` ville vært en mye bedre måte å uttrykke seg på for å tydeliggjøre den faktiske problematikken.

6.5 Oppsummering/Diskusjon

Menns vold mot kvinner i nære relasjoner forklares oftest utefra relasjonelle forklaringsmodeller. Volden forklares som noe relasjonelt gjennom bruket av begreper som ´konflikt`. Samtidig som disse begrepen konstruerer menns vold mot kvinner som noe relasjonelt, *bagatelliserer* begrepene også volden. Voldens fremstår ikke som den forbrytelsen det er, men som noe *hverdagslig*. Representasjonen kan derfor sies å *normalisere* den volden som menn utsetter kvinner for. Volden forklares også som et resultat av at kvinnen ´ville avslutte relasjonen`. Her legges det største ansvaret på henne fremfor på han. Samtlige av disse representasjonene kan sies å trekke på patriarkalske diskurser og diskurser av victim-blaming. Samtidig som representasjonen legger over deler av ansvaret over på kvinnen, tones mannens ansvar ned. Denne dynamikken gjennomsyrrer hele mitt materiell. Representasjonene viser derfor at det eksisterer en tydelig maktordning, en maktordning der kvinner som gruppe virker underordnet i forhold til menn som gruppe i den norske nyhetsrapporteringen. Satt på spissen, representeres hans vold som hennes ansvar.

Representasjonene av volden som et relasjonelt problem kan resultere i en rekke ulike konsekvenser. Når volden forstås som noe relasjonelt, impliserer dette også at volden er noe privat. Private problemer får ikke den samme politiske prioriteringen som strukturelle problemer (Holmberg, mfl, 2015), i tillegg anses private problemer oftest som noe mer ´normalt`, og som noe andre ´ikke skal blande seg i` (Nevelius og Sandell, 2019). Når volden forstås som noe relasjonelt kan det tenkes at naboer og andre drar seg for å gripe inn hvis de overhører volden. ´Et kjærlighetspar som krangler mye` får sannsynlig ikke den samme oppmerksomheten som ´en mann som mishandler sin kone`. Hvilke ord og begreper vi har *til rådighet* når vi fortolker verden vil påvirke hvordan vi ser på verden og hvordan vi handler i verden.

Den relasjonelle forklaringsmodellen kombineres som regel med en individuell, eller en kulturell forklaringsmodell. Den kulturelle forklaringsmodellen brukes *kun* når etnisitet gjøres relevant for forbrytelsen, og som nevnt gjøres etnisitet kun relevant hvis personene defineres som 'ikke norsk'. Det skje derfor en *annengjøring* av menns vold mot kvinner i mitt materiell. Forklaringsmodellene som representeres i nyhetsrapporteringen kan derfor sies å trekke på raselierende diskurser. Når etnisitet ikke gjøres relevant for forbrytelsen brukes isteden individuelle forklaringsmodeller. Då er det ikke lengre snakk om kultur, eller noe som er 'normalt' for denne gruppen. Når etnisitet ikke gjøres til en faktor representeres voldsutøveren som *avvikende fra sin kultur og sitt samfunn*.

Noen ganger representeres 'menns' vold mot kvinner i nære relasjoner som et strukturelt problem. Når volden får strukturelle problemforståelser er det dog aldri *menns* vold mot kvinner som representeres som problemet. *Vold* mot kvinner, uten å nevne menn eller utøver, representeres som et samfunnsproblem i Russland. Denne representasjonen, i kombinasjon med resterende representasjoner i mitt material virker forsterkende ovenfor forstillingen at denne volden er 'de andres' vold, ikke 'våres' vold. Når menns vold mot kvinner representeres som et strukturelt problem i *Norge* representeres 'høytider' eller at 'voldsutsatte velger å bli i voldelige forhold' som de strukturelle problemene. Ser vi disse representasjonen i kombinasjon med at kvinnen systematisk gjøres til forbrytelsen subjekt, samtidig som nyhetene konstant trekker på diskurser av 'victim-blaming', kan representasjonene sies å forsterke hverandre, og konstruere kvinnen som *hovedproblemet* nær det gjelder menns vold mot kvinner i nære relasjoner.

Også når det gjelder forklaringsmodeller og problemforståelser ser vi derfor, som i resterende kapitler, hvordan menn usynliggjøres både som utøvere og som problem. Mitt materiell gjennomsyres av representasjoner som usyngelig tjener patriarkatet og femoralt den hvite voldsutøvende mannen.

8.0 Konklusjon

Norge, og de andre skandinaviske landene, kan sies å være verdens mest likestilte lender, men til tross for dette har alle de nordiske landene høy forekomst av menns vold mot kvinner i nære relasjoner (Karlsson, mfl, 2018). Dette motsetningsforholdet inspirert meg til å undersøke hvordan nyhetene representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Gjennom å analysere språket i nyhetene kan vi få tilgang både til de dominerende diskursene ute i samfunnet, samtidig som analysen gir tilgang til hvilke representasjoner som folk flest kommer i kontakt med (Brossoie, mfl, 2012). Hvilke representasjoner vi kommer i kontakt med i nyhetsrapporteringen er av stor betydning, fordi vi blir påvirket av hva vi leser i nyhetene (Nevelius og Sandell, 2019).

Til tross for at det eksisterer stor politisk enighet at menns vold mot kvinner i nære relasjoner er et strukturelt likestillingsproblem (Handlingsplanen, 2021-2024), viser mine funn at dette er en forståelse som er *totalt fraværende* i den norske nyhetsrapporteringen. Jeg har funnet at nyhetene stadig trekker på *patriarkalske* og *rasialiserende diskurser* når de representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner. De samme diskursene som kvinnebevegelsen så lenge kjempet for at vi skal forlate bak oss (Holmberg og Enander, 2015). Patriarkalske diskurser har i flere århundrer virket legitimerende ovenfor menns vold mot kvinner i nære relasjoner (ibid), og disse diskursene ser ut å fortsatt sirkulere innenfor de store nyhetsprodusentene.

Vi kan ikke se på *en* isolert representasjon og gjennom den representasjonen forstå hvordan nyhetene representerer feltet menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Vi trenger å se på *summen* av de ulike representasjonene, hvordan de *virker sammen*, forsterker hverandre, og til sammen skaper en ideologisk diskursiv praksis som risikerer å opprettholde skjeve maktrelasjoner i samfunnet. Mine funn viser at makt føder makt når den norske nyhetsrapporteringen rapporterer om menns vold mot kvinner i nære relasjoner. De med mye makt representeres på en måte som gjør at de har mulighet å tilegne seg mer makt, og de lengst bort fra makten, representeres på en måte som gjør at de kommer lengre bort fra makten. Jeg har dog kun undersøkt hvordan nyhetene representerer menns vold mot kvinner i nære relasjoner med utgangspunkt i år 2021. Studien kan derfor sies å representere 'et øyeblikksbilde' fra et år preget av en pandemi, og derfor et år som på mange måter 'skiller seg ut'. Det er mulig at hvordan nyhetene representert menns vold mot kvinner i nære relasjoner i år 2021 også skiller seg ut i forhold til hvordan de norske nyhetene som regel rapporterer. Majoriteten av mine funn samsvarer dog med funn fra tidligere forskning utført i andre tidsperioder, både fra en nordisk og internasjonal kontekst. Det er derfor rimelig å anta at denne måten å rapportere på mer er norm enn unntak også i Norge.

Til tross for at menns vold mot kvinner i nære relasjoner lenge har vært en forbrytelse i Norge, vil normer og diskurser kunne fortsette å virke utenfor loven, hvis store systemer fortsetter å produsere de samme tankemønstrene og forståelsesrammene (Foucault, 1995). Nyhetene er et stort sanningssskapende system som kan fortsette å produsere normer i samfunnet (Brossoie, mfl, 2012). Det kan tenkes at måten nyhetene representerer dette feltet på, er en bidragende faktor til den høye forekomsten av menns vold mot kvinner i nære relasjoner. I det minste vil de patriarkalske og rasialiserende diskursene som nyhetene trekker på, som allerede ser ut å eksistere ute i samfunnet,

forsterke de ujevne maktforholdene som eksisterer innfor dette felte. Menns vold mot kvinner er fortsatt et stort likestillingsproblem i Norge. Per i dag ser det dog ikke ut som at de norske nyhetsprodusentene representerer menns vold mot kvinner som et likestillingsproblem. Representasjonene i mitt materiell kan dog sies å være et *likestillingsproblem*.

Alle som konsumerer nyheter, trenger å inneha et kritisk blikk til *hva* og *hvordan* ting formidles. En nyhetssak bærer alltid preg av bestemte perspektiver og forforståelser. Det er kun *en* beskrivelse av virkeligheten, en beskrivelse som alltid kunnet blitt gjort annerledes. Utefra mine funn vil jeg anbefale at nyhetsrapporteringen tar i bruk feministiske perspektiver i utformingen av rapporteringer som kommer i kontakt med dimensjoner så som kjønn og makt. Gjennom implementering av feministiske perspektiver kan nyhetene være viktige og aktive bidragsyttere i kampen for likestilling. Med et feministisk blikk på nyhetsrapporteringen kan vi snu trenden der nyhetene rapporterer fra et ståsted som reproducerer de samme systemene som legitimerer menns vold mot kvinner. En journalist som velger sine ord med omsorg, kan bidra til at forandre den dominerende diskursive praksisen innenfor de norske nyhetene. Samt påvirke allmenhetens forståelse knyttet menns vold mot kvinner i nære relasjoner. Nyhetsprodusenter med et feministisk blikk vil kunne være med på å dreie det norske samfunnet et skritt nærmere det samfunnet 'vi' utgir oss for å være, et samfunn som et likestilt for *alle*.

Referanser

- Agevall, C. (2012). *Våldet och kärleken: våldsutsatta kvinnors begripliggörande av sina erfarenheter*. Institutet för sociologi och juss. Lund: Lund University.
- Bjørnholt, M (2019). Kapittel 2, Vold i parforhold – fortsatt et likestillingsproblem. I *Vold i nære relasjoner. Forståelser, konsekvenser og tiltak*. Skjørten, K., Bakketeig, E., Bjørnholt, M., Mossige, S. red., Oslo: Universitetsforlag. 2019, s. 33- 48
- Brenna, G.J., Matre, J., Quist, C. (2022). *Partnerdrapene*. VG. Tilgjengelig fra: <https://www.vg.no/spesial/> [Lest 16. februar 2022].
- Brossoie, N., Roberto, K., Barrow, K (2012). Making Sense of Intimate Partner Violence in Late Life: Comments From Online News Readers. *The Gerontologist* 52(6), s. 792–801. <https://doi.org/10.1093/geront/gns046>
- Brännvall, M. (2016). *Frigörelse med förhinder: om polisanmälan när kvinnor tar sig ur mäns våld i nära relationer*. Doktoravhandling. Malmö: Malmö University.
- Clausen, S.E., Haaland, T., Schei, B. (2005). *Vold i parforhold, ulike perspektiver*. Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning. Tilgjengelig fra: <http://www.hioa.no/> [Lest 16. februar 2022].
- Cronberg, M.L. (1997). *Synd och skam: ogifta mödrar på svensk landsbygd 1680-1880*. Doktoravhandling. Historiske institusjonen, Lund universitet.
- Dale, G.M., Aakvaag, H.F., Strøm, I.F., Augusti, E.M., Skauge, A.D (2023). *Omfang av vold og seksuelle overgrep i den norske befolkningen*. Rapport nr 1. NKVTS, Nasjonalt kunnskapssenter for vold og traumatisk stress. Tilgjengelig fra: <https://www.nkvts.no/> [Lest 16. mars 2023].
- Diesen, C (2005). *Likhet inför lagen*. Stockholm. Forlag, Natur och Kultur.
- Fairbairn, J., & Dawson, M. (2013). Canadian news coverage of intimate partner homicide: Analyzing changes over time. *Feminist Criminology*, 83(3), 147–176. <https://doi.org/10.1177/1557085113480824>
- Fairclough, N. (1992). *Discourse and Social Change*. Cambridge: Polity.
- Fairclough, N. (2010). *Critical Discourse Analysis*. London: Pearson Education.
- Foucault, M. (1995). *Discipline and Punish: The Birth of the Prison*. New York: Vintage Books.
- FRA (2014). *Violence against women: an EU-wide survey*. FRA European union agency for fundamental rights. Tilgjengelig fra: <https://fra.europa.eu/> [Lest 16. mars 2023].

Gottzen, L. (2013) *Hjältar och monster*. Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor (MUCF). Tilgjengelig fra: <https://www.mucof.se/publikationer/hjaltar-och-monster> [Lest 19. mars 2023].

Gottzen, L., Jonsson, R. (2012). *Andra män, maskulinitet, jämställdhet og normskapande*. Malmö, Gleerups.

Gullestad, M. (2002). *Det norske sett med nye øyne*. Oslo. Universitetsforlaget

Gullestad, M. (2006). *Plausible prejudice*. Oslo: Universitetsforlaget.

Handlingsplan (2021-2024). *Fri fra vold – regjeringens handlingsplan for å forebygge og bekjempe vold i nære relasjoner 2021-2024*. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/> [Lest 19. mai 2022].

Haraway, D. (1988). Situated Knowledges: The Science Question in Feminism and the Privilege of Partial Perspective". *Feminist Studies*, 14(3), s. 575-599.
<https://doi.org/10.2307/3178066>

Hernández, M. (2018). "Killed out of love": A frame analysis of domestic violence coverage in Hong Kong. *Violence Against Women*, 24(12), s. 1454–1473.
<https://doi.org/10.1177/1077801217738581>

Holmberg, C., Ender, V., Lindgren, A.L (2015). Ett litet ord betyder så mycket – Alliansregeringen, Hnadringsplanene og betydelseforskjutningen av begreppet mäns våld mot kvinnor. *Sociologisk forskning* 52(3), s. 257 - 78.
<https://doi.org/10.37062/sf.52.18293>.

Holmberg, C. & Enander, V, (2005). *Varför går hon? Om misshandlade kvinnors uppbrottsprocess*. Ystad. Kabusa.

Huang, L., og Mossige, S. (2010). Omfanget av seksuelle krenkelses og overgrep i en norsk ungdomsbefolkning. *Norsk Epidemiologi*. 20(1), s. 53-62. Tilgjengelig fra: <https://ntnu.no/> [Lest 16. februar 2023].

Huskurage (2021). *Om Huskurage*. Tilgjengelig fra <https://huskurage.se/bakgrund/> [Lest 05. mars 2023].

Johannessen, E. L., Rafoss, W. T., Rasmussen, B. E. (2018). *Hvordan bruke teori? Nyttige verktøy i kvalitativ analyse*. Oslo. Universitetsforlaget.

Jørgensen, M., Phillips, L. (1999). *Diskursanalyse som teori og metode*. Roskilde universitetsforlag.

Kanakaris, Z. (2020). *Et år med ungerelationer.se – erfaringer og kunnskap om killars våld mot tjejer og våld i ungas parrelasjoner*. Stockholm: 1000 Möjligheter. Tilgjengelig fra: <https://ungarelationer.se> [Lest 27. oktober 2022].

Karlsson, N., Lila, M., Gracia, E., Wemrell, M. (2018). Representation of Intimate Partner Violence Against Women in Swedish News Media: A Discourse Analysis. *Violence Against Women*, 17(19), s. 1499-1524. <https://doi.org/10.1177/1077801220940403>

Karlsson, J., Josephson, S. (2022). *Tjejer måste sluta skicka bilder*. ECPAT Sverige. Tilgjengelig fra <https://ecpat.se/rapporter/> [Lest 19. mars 2023].

Kryzanowski, M. (2020). Normalization and the discursive construction of "new" norms and "new" normality: discourse in the paradoxes of populism and neoliberalism. *Social Semiotics*, 30(4), s. 431-448. <https://doi.org/10.1080/10350330.2020.1766193>

Lloyd, M., & Ramon, S. (2017). Smoke and mirrors: UK newspaper representations of intimate partner domestic violence. *Violence Against Women*, 23(1), s. 114-139. <https://doi.org/10.1177/1077801216634468>

Lundgren, E. (1996). *Gud och alla andra karlar: en bok om kvinnomisshandlare*. Stockholm: Natur och kultur.

Lundgren, E. (2012). *Våldets normaliseringsprocess, och andra våldsförståelser*. Uppsala: Rocks

Mathisen, T. (2020). Vi er med hverandre fordi vi er utlendinger: om (re)produksjon av kategoriene «norsk» og «utlending» i skolen. *Nordisk tidsskrift for ungdomsforskning*, 1(2), s. 124-141. DOI: <https://doi.org/2535-8162-2020-02-03>

Meluzzi, C., Pinelli, E., Valvason, E., Zanchi, C. (2021). Responsibility attribution in gender-based domestic violence: A study bridging corpus-assisted discourse analysis and readers' perception. *Journal of pragmatics*, 185, s. 73 - 92. <https://doi.org/10.1016/j.pragma.2021.07.023>

Nevelius, E., Sandell, K. (2019). Mediabevakningen av mäns våld mot kvinnor. I Heimer, G., Bjørch, A., Albert, U., Haraldsdotter, Y., Berglund., Anander, V., Eriksson, M., Gottzen, L., Gøransson, B., Johnsson, G., Kunosson, C., Nevelius, E., Nilsson, M., Nordborg, G., Nylen, L., Sandell, K., Witkowski, Å. (2019) *Våldsutsatta kvinnor – samhällets ansvar*. Uppsala. NCK publikationer. Studentlitteratur AB, s. 371-289

Nikupeteri, A. (2016). Professionals critical positionings of women as help-seekers: Finnish women's narratives of help-seeking during post-separation stalking. *Qualitative Social Work*, 16(6), s. 793-809.

NKVTS (2020). *Omfang av vold*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress. Tilgjengelig fra: <https://www.nkvts.no/> [Lest 16. des 2022].

NOU 31 (2003). *Retten til et liv uten vold – Menns vold mot kvinner i nære relasjoner*. Justis-og politidepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/> [Lest 10. okt 2022].

NOU 4 (2008). *Fra ord til handling*. Justis-og politidepartementet. Tilgjengelig fra: <https://www.regjeringen.no/> [Lest 10. okt 2022].

Palazzolo, K.E., Roberto, A.J. (2011). Media Representations of Intimate Partner Violence and Punishment Preferences: Exploring the Role of Attributions and Emotions. *Journal of Applied Communication Research* 39 (1), s. 1–18.
<https://doi.org/10.1080/00909882.2010.536843>

Pepin, J. R. (2016). Nobody's business? White male privilege in media coverage of intimate partner violence. *Sociological Spectrum*, 36(3), s. 123–141.
<https://doi.org/10.1080/02732173.2015.1108886>

Pressens faglige utvalg (2023). *Vær varsom-plakaten*. Norsk presseforbund. Tilgjengelig fra: <https://presse.no/pfu/etiske-regler/vaer-varsom-plakaten/> [Lest 10. okt 2022].

Said, E. (2004). *Orientalismen. Vestlige oppfatninger av Orienten*. Oversatt av Anne Aabakken. Oslo. Cappelen. (Opprinnelig utgitt 1978)

Silveirinha, M.J. (2007). Displacing the "Political": The "Personal" in the Media Public Sphere. *Feminist Media Studies* 7(1), s. 65–79.
<https://doi.org/10.1080/14680770601103720>

Skrede, J. (2018). *Kritisk diskursanalyse*. Oslo. Cappelen Damm AS

Skjørten, K. (1987). Navnet skjemmer ingen? Materialisten. *Tidsskrift for forskning, fagkritikk og teoretisk debatt*, 15(3/4), s. 37 – 48

Skjørten, K. (2002). *Lov og rett mot familievold?* Pax forlag

Skjørten, K. (2004). Kvinnemishandling – kunnskap og politikk. *Kvinneforskning*, 3(4), s. 63–75.

Skjørten, K, Bakketeig, E., Bjørnholt, M., Mossige, S. (2019). Vold i nære relasjoner – et felt i bevegelse. I *Vold i nære relasjoner. Forståelser, konsekvenser og tiltak*. Skjørten, K., Bakketeig, E., Bjørnholt, M., Mossige, S. red., Oslo: Universitetsforlag. 2019, s. 13 – 29

Smith, A. L., Bond. C.E., Jeffries, S. (2019). Media discourses of intimate partner violence in Queensland newspapers. *Journal of sociology* 55(3), s. 571 – 586.
<https://doi.org/10.1177/1440783319837612>

SOU 60 (1995). *Kvinnofrid. Huvudbetänkande av Kvinnovåldskommisionen*. Stockholm: Socialdepartementet. Tilgjengelig fra <https://www.regeringen.se> [Lest 05. mars 2023].

SOU 121 (2004). *Slag i luften. En utredning om myndigheter, mansvåld och makt*. Stockholm: Socialdepartementet. Tilgjengelig fra <https://www.regeringen.se> [Lest 06. mars 2023].

SSB (2021). *Etterforskende lovbrudd*. Tilgjengelig fra <https://www.ssb.no/> [Lest 16. februar 2022].

Sutherland, G., McCormack, A., Pirkis, J., Easteal, P., Holland, K., Vaughan, C (2016). Media Representation of Violence Against Women and their Children: *State of Knowledge Paper, ANROWS, Horizons 03/2016*). ISBN: 978-1-925372-36-6

Thagaard, T. (2016). *Systematikk og innlevelse. En innføring i kvalitativ metode* (5.utg.). Bergen: Fagbokforlaget.

Thoresen, S. & Hjemdal, O. K. (2014). *Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv* (Rapport 1/2014). Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Wemrell, M., Stjerneløf, S., Aensihänslin, J., Lila, M., Gracia, E., Ivert, A.K (2019). Towards understanding the Nordic paradox: A review of qualitative interview studies on intimate partner violence against women (IPVAW) in Sweden. *Sociology Compass* 13(5). DOI:[10.1111/soc4.12699](https://doi.org/10.1111/soc4.12699)

Yanovitzky, I. (2002). Effects of News Coverage on Policy Attention and Actions: A Closer Look into the Media–Policy Connection. *Communication Research* 29(4), s. 422–51. <https://doi.org/10.1177/0093650202029004003>

